

ร่าง

แผนพัฒนาการเมืองแห่งชาติ
ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช ๒๕๕๐

คณะกรรมการวิสามัญกร่างแผนพัฒนาการเมืองแห่งชาติ
สภาผู้แทนราษฎร

ร ๖

แผนพัฒนาการเมืองแห่งชาติ
ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช ๒๕๕๐

คณะกรรมการวิสามัญกร่างแผนพัฒนาการเมืองแห่งชาติ
สภาผู้แทนราษฎร

คำนำ

เป็นที่น่ายินดีที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ กำหนดแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐให้มีแผนพัฒนาการเมือง และให้มีการจัดทำมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และสภาผู้แทนราษฎร ได้มีมติให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่งเพื่อยกร่างแผนพัฒนาการเมืองแห่งชาติขึ้น

คณะกรรมการวิสามัญกร่างแผนพัฒนาการเมืองแห่งชาติ ได้มีมติให้ตั้งคณะอนุกรรมการวิชาการชุดต่าง ๆ ขึ้น โดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิสาขาต่าง ๆ มาร่วมกันศึกษาและยกร่างแผนพัฒนาการเมือง โดยจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและปรับปรุงแก้ไขเสียขั้นหนึ่งก่อนที่จะนำเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร

แผนพัฒนาการเมืองแห่งชาติซึ่งคณะอนุกรรมการและคณะทำงานชุดต่าง ๆ ของคณะกรรมการวิสามัญกร่างแผนพัฒนาการเมืองแห่งชาติได้จัดทำขึ้นนี้ นับว่าเป็นผลของความพยายามของบุคคลวงการต่าง ๆ ที่ได้ดำเนินต่อเนื่องกันมานานหลายปี นับตั้งแต่คณะกรรมการพัฒนาประชาธิปไตย ซึ่งมีศาสตราจารย์นายแพทย์ประเวศ วะสี เป็นประธาน ซึ่งได้เสนอให้มีการปฏิรูปการเมืองโดยร่างรัฐธรรมนูญขึ้นใหม่ และมีการวางแผนพัฒนาประชาธิปไตยให้ชัดเจน และต่อมาเมื่อได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูปการเมืองซึ่งมี นายชุมพล ศิลปอาชา เป็นประธานก็ได้มีการเสนอแผนพัฒนาการเมืองไว้แล้วเช่นกัน คณะกรรมการวิสามัญกร่างแผนพัฒนาการเมืองแห่งชาติ สภาผู้แทนราษฎร จึงนับว่าได้ดำเนินงานต่อเนื่องมาจากกรรมกรทั้งสองชุดก่อนหน้านี้

เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่า สังคมการเมืองไทยยังคงถูกครอบงำด้วยความคิดที่ยกย่องอำนาจเหนือเหตุผล โครงสร้างแบบอุปถัมภ์ในสังคมยังเป็นตัวกำหนดรูปแบบทางความคิดและการจัดองค์กรในสังคมไทยที่สำคัญอย่างยิ่ง เท่าที่ผ่านมากลางความขัดแย้งในสังคมไทยอาศัยการปรับตัวของคู่กรณีให้สยบยอมต่ออำนาจและเข้าหาฝ่ายที่อยู่กับระบบอุปถัมภ์ อาศัยคุณธรรมในระบบอุปถัมภ์ คือเมตตาธรรมและความกตัญญูรู้คุณ เป็นเครื่องช่วยสร้างความชอบธรรมและปกปิดลักษณะฉ้อฉลที่แอบแฝงอยู่ ระบบขุนนางกับระบบเจ้าพ่อ ได้รับการยอมรับจากพ่อค้าและราษฎรโดยสงบราบคาบ ขณะเดียวกันก็เป็นช่องทาง เป็นกุญแจดอกสำคัญให้กลุ่มบุคคลในระบบ อาศัยแฝงตัวหาประโยชน์ในรูปต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ มีลำดับขั้นชัดเจน โดยอาศัยโครงสร้างอำนาจของราชการและอำนาจการเมืองที่ซับซ้อนและขาดระบบควบคุมของกฎหมายเป็นแกนกลาง เป็นเหตุให้เกิดการเบียดเบียนข่มเหงและความรุนแรงรูปแบบต่าง ๆ อย่างซับซ้อน โดยมีผู้ที่อยู่ส่วนล่างสุดของสังคมคือผู้ด้อยโอกาสในเมือง ราษฎรชนบทและผู้อยู่นอกโครงข่ายศูนย์อำนาจรัฐเป็นผู้รับเคราะห์กรรมจากความรุนแรงของระบบชนิดที่ผู้เสียหายมองไม่เห็นตัวผู้ทำร้าย ช้ำร้ายยังต้องสยบยอมรับว่าเป็นบาปเคราะห์ เป็นชะตากรรม องค์กรหรือหน่วยงานใดที่มีผู้จัดตั้งขึ้นเพื่อแก้ปัญหาเหล่านี้ล้วนไม่สามารถให้ความช่วยเหลือเยียวยาได้อย่างทั่วถึง

อย่างไรก็ดี ท่ามกลางความโหดร้ายรุนแรงในสังคมนี้ คุณค่าทางวัฒนธรรมไทยด้านตรงข้ามของ ลัทธิอำนาจนิยม ที่ฝังรากลึกอยู่ในประวัติศาสตร์และมีสายใยโยงมาถึงปัจจุบันคือความคิดที่ยึดถือธรรมะและ ความถูกต้องดีงามเป็นใหญ่ได้กลับเติบโตขึ้นใหม่หลังจากที่ถูกกละเลยไปนาน คุณธรรมนี้เป็นสิ่งสากลอันมี เนื้อหาสาระและพลังชีวิตที่เข้ากันได้กับสังคมแบบใหม่ เป็นที่เรียกร่องต้องการของพลังใหม่ ๆ ที่ปรารถนา ความหลากหลาย คัดค้านการรวบอำนาจ เรียกร้องความเป็นอิสระ สนับสนุนการจำกัดและตรวจสอบการใช้ อำนาจตามอำเภอใจ ส่งเสริมการแข่งขัน คัดค้านการผูกขาด แสวงหาภาวะสมดุล ความมีเหตุผล และ สันติภาพ พลังเหล่านี้รวมอยู่ในกระบวนการ “ปฏิรูปการเมือง” ซึ่งนำมาสู่การยกวางแผนพัฒนาการเมือง แห่งชาติฉบับนี้ ภายใต้กระบวนการทางความคิดนี้ นักวิชาการที่แสวงหาคุณค่าอันยั่งยืน พอค้ำที่เล็งเห็น ประโยชน์ระยะยาว ชำราชากรและราษฎรที่ฝึกฝนธรรมะ เคารพศักดิ์ศรีของตนเองและเพื่อนมนุษย์ และผู้ไม่ สยบยอมต่ออำนาจกำลังช่วยกันคิดค้นสร้างสรรค์และต่อสู้เพื่อวัฒนธรรมแห่งความมีเหตุผล ตามวิถีทาง แห่งประชาธิปไตย ร่วมกันพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางสังคมเพื่อให้ธรรมะได้ครองแผ่นดินในที่สุด

รัฐที่เล็งเห็นความก้าวหน้าในส่วนต่าง ๆ ของสังคม ย่อมสนับสนุนพลอย่างใหม่นี้เคียงคู่กันไป กับการส่งเสริมการพัฒนาทางเศรษฐกิจและการกระจายรายได้ ดังนั้น ภารกิจสำคัญของแผนพัฒนาการเมือง ฉบับนี้ คือการส่งเสริมการพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตย ส่งเสริมการพัฒนากลไกของรัฐให้มีประสิทธิภาพ และเสริมสร้างจิตสำนึกในการร่วมกันรับรู้ ตัดสินใจ แก้ไข และรับผิดชอบต่อปัญหาส่วนรวมของประเทศชาติ และมวลมนุษยชาติ ร่างแผนพัฒนาการเมืองฉบับนี้ จึงมุ่งส่งเสริมการศึกษาและความรับรู้ทางการเมืองของ ประชาชน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง พัฒนากลไกของรัฐ โดยเฉพาะในฝ่ายนิติบัญญัติและตุลาการ ให้มีประสิทธิภาพ และส่งเสริมหลักเกณฑ์เกี่ยวกับความรับผิดชอบทางการเมืองด้วยการจัดให้มีประมวล จริยธรรมนักการเมืองขึ้น

คณะกรรมการวิสามัญร่างแผนพัฒนาการเมืองแห่งชาติ สภาผู้แทนราษฎร ใคร่ขอขอบคุณ มูลนิธิวิเทศพัฒนา ที่ได้อนุเคราะห์จัดพิมพ์ร่างแผนพัฒนาการเมืองแห่งชาติ เพื่อเผยแพร่ให้หน่วยงาน องค์กร หรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนประชาชนทั่วไปได้พิจารณาศึกษา คณะกรรมการหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ร่างแผนพัฒนาการเมืองแห่งชาติที่ส่งมายังพี่น้องประชาชนนงการต่าง ๆ นี้จะได้รับการพิจารณา วิพากษ์ วิจารณ์และให้ข้อเสนอแนะจากท่านทั้งหลายอย่างอบอุ่น และพร้อมที่จะน้อมรับข้อติชมและคำแนะนำจาก พี่น้องประชาชนทุกท่านด้วยความเคารพเสมอ

คณะกรรมการวิสามัญร่างแผนพัฒนาการเมืองแห่งชาติ

สภาผู้แทนราษฎร

เมษายน ๒๕๔๑

สารบัญร่างแผนพัฒนาการเมืองแห่งชาติ

	หน้า
บทนำ	๙
๑. ร่างแผนพัฒนาการเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการคุ้มครองและขยายสิทธิเสรีภาพของปวงชนชาวไทย	๑๓
ความนำ	๑๕
(๑) สิทธิเสรีภาพพื้นฐานของปัจเจกบุคคลทั่วไป (Individual Rights)	๑๗
(๑.๑) ร่างแผนการคุ้มครองและขยายสิทธิของประชาชนในการเข้าถึงบริการสาธารณะ	๑๘
(๒) การคุ้มครองและขยายสิทธิและเสรีภาพของประชาชนกลุ่มพิเศษ	๒๐
(๒.๑) ร่างแผนการคุ้มครองและขยายสิทธิของเด็กและเยาวชน	๒๒
(๒.๒) ร่างแผนการคุ้มครองและขยายสิทธิเสรีภาพของสตรี	๒๕
(๒.๓) ร่างแผนการคุ้มครองและขยายสิทธิผู้สูงอายุ	๒๙
(๒.๔) ร่างแผนการคุ้มครองและขยายสิทธิคนพิการหรือทุพพลภาพ	๓๑
(๓) สิทธิเสรีภาพของบุคคลในกระบวนการยุติธรรม	๓๓
(๓.๑) ร่างแผนการคุ้มครองและขยายสิทธิของประชาชนในกระบวนการยุติธรรม	๓๓
(๔) สิทธิเสรีภาพของบุคคลซึ่งรวมเป็นกลุ่มหรือชุมชน	๓๖
(๔.๑) ร่างแผนการคุ้มครองและขยายสิทธิกลุ่มและสิทธิชุมชน	๓๖
(๔.๒) ร่างแผนการคุ้มครองและขยายสิทธิของเกษตรกร	๓๘
(๔.๓) ร่างแผนการคุ้มครองและขยายสิทธิของแรงงาน	๓๘
(๔.๔) ร่างแผนการคุ้มครองและขยายสิทธิของชาวชุมชนแออัด	๔๐
(๔.๕) ร่างแผนการคุ้มครองและขยายสิทธิของชนเผ่า	๔๑
(๔.๖) ร่างแผนการคุ้มครองสิทธิการปกครองตนเองของประชาชนในท้องถิ่น	๔๒
(๔.๗) ร่างแผนการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น	๔๔

- (๕) สิทธิในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ๔๘
- (๕.๑) ร่างแผนการคุ้มครองและขยายสิทธิประชาชน
ในการมีส่วนร่วมทางการเมือง ๔๙
- (๖) สิทธิเสรีภาพในการเสนอข่าวและแสดงความคิดเห็น การรับรู้
ข้อมูลข่าวสารและสิทธิในสื่อมวลชนสาธารณะ ๕๑

**๒. ร่างแผนพัฒนาการเมืองแห่งชาติว่าด้วยโครงสร้าง
อำนาจ สถาบันการเมืองและการปกครองและสถาบันอื่น ๆ
ที่เกี่ยวข้อง ๕๕**

ความนำ ๕๗

๑. ร่างแผนพัฒนาการเมือง ว่าด้วยกระบวนการเข้าสู่
อำนาจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐมนตรี
ฝ่ายตุลาการ และข้าราชการประจำระดับสูง ๖๕

๒. ร่างแผนพัฒนาการเมือง ว่าด้วยการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ๗๑

- (๑) การยื่นบัญชีแสดงทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่ง
ทางการเมือง คู่สมรส และบุตร ตลอดจนเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ ๗๑
- (๒) การออกกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการใช้อำนาจหน้าที่
เพื่อผลประโยชน์ของตนเองของนักการเมือง ๗๒
- (๓) คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ปปช.) ๗๓
- (๔) การถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งบางตำแหน่ง ๗๔
- (๕) การดำเนินคดีอาญากับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ๗๕
- (๖) การตรวจเงินแผ่นดิน ๗๗
- (๗) ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ๗๘

**๓. ร่างแผนพัฒนาการเมือง ว่าด้วยโครงสร้าง อำนาจ สถาบัน
การเมืองและการปกครอง และสถาบันอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ๘๐**

- ๓.๑ ร่างแผนพัฒนาโครงสร้าง อำนาจ สถาบันการเมืองและการปกครอง ๘๐
- (๑) ร่างแผนพัฒนาการเมือง ว่าด้วยกระบวนการยุติธรรม ๘๐
- (๒) ร่างแผนพัฒนาการเมือง ว่าด้วยสถาบันนิติบัญญัติ ๘๓

(๓) ร่างแผนพัฒนาการเมือง ว่าด้วยพรรคการเมือง	๑๐๑
(๔) ร่างแผนพัฒนาการเมือง ว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง	๑๐๔
(๕) ร่างแผนพัฒนาการเมือง ว่าด้วยคณะกรรมการ สิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	๑๐๗
(๖) ร่างแผนพัฒนาการเมือง ว่าด้วยการปฏิรูประบบราชการ	๑๐๙
๓.๒ ร่างแผนพัฒนาสถาบันอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง	๑๑๒
(๑) ร่างแผนพัฒนาการเมือง ว่าด้วยสถาบันศาสนา	๑๑๒
(๒) ร่างแผนพัฒนาการเมือง ว่าด้วยสถาบันสื่อมวลชน	๑๑๔
(๓) ร่างแผนพัฒนาการเมือง ว่าด้วยสถาบันวิชาการ	๑๑๖
(๔) ร่างแผนพัฒนาการเมือง ว่าด้วยองค์กรนักศึกษา	๑๑๘
(๕) ร่างแผนพัฒนาการเมือง ว่าด้วยกลุ่มผลประโยชน์	๑๒๐
(๖) ร่างแผนพัฒนาการเมือง ว่าด้วยสถาบันทางเศรษฐกิจ ธุรกิจ อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม ภาคเอกชน และสถาบันองค์กรนอกภาครัฐบาล	๑๒๒
(๗) ร่างแผนพัฒนาการเมือง ว่าด้วยคณะกรรมการ พัฒนาการเมืองแห่งชาติ	๑๒๕

๓. ร่างแผนพัฒนาการเมืองแห่งชาติว่าด้วยแผนพัฒนา วัฒนธรรมประชาธิปไตย

๑๒๗

ความนำ

ร่างแผนพัฒนาการเมืองแห่งชาติว่าด้วยแผนพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตย ๑๒๙

๓.๑ ร่างแผนการปลูกฝังจิตสำนึกและอุดมการณ์ทางการเมืองในระบอบ
ประชาธิปไตย ๑๔๕

๓.๒ ร่างแผนการเสริมสร้างพลังอำนาจของประชาชน ๑๔๗

๓.๓ ร่างแผนการส่งเสริมการศึกษาเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยในทุกๆระดับการศึกษา ๑๔๙

๓.๔ ร่างแผนการส่งเสริมวัฒนธรรมประชาธิปไตยในสถาบันครอบครัว ๑๕๑

๓.๕ ร่างแผนการปฏิรูประบบการศึกษาให้สอดคล้องกับการพัฒนาวัฒนธรรมทาง
การเมืองแบบประชาธิปไตย ๑๕๓

๓.๖ ร่างแผนการส่งเสริมและพัฒนาสื่อมวลชนให้อำนาจต่อการพัฒนา
วัฒนธรรมประชาธิปไตย ๑๕๕

๓.๗ ร่างแผนการส่งเสริมและการสร้างแบบอย่างที่ดีของผู้นำในทุกๆระดับของสังคม ๑๕๗

ภาคผนวก

๑๕๙

(๑) ร่างจรรยาบรรณและประมวลจริยธรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง	๑๖๑
(๒) รายชื่อคณะกรรมการ	๑๗๕
(๓) รายชื่อคณะอนุกรรมการ	๑๗๖
(๔) รายชื่อคณะทำงาน	๑๗๙

บทนำ

หน้าว่าง

บทนำ

การจัดทำแผนพัฒนาการเมืองแห่งชาติ เป็นการดำเนินการของสภาผู้แทนราษฎรเพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ในการปฏิรูปการเมืองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หมวด ๕ ว่าด้วยแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ มาตรา ๗๗ ซึ่งบัญญัติว่า

“รัฐต้องจัดให้มีแผนพัฒนาการเมือง จัดทำมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ และพนักงานหรือลูกจ้างอื่นของรัฐ เพื่อป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ และเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่”

ในการดำเนินการครั้งนี้ สภาผู้แทนราษฎรได้มีมติให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญกร่างแผนพัฒนาการเมืองแห่งชาติขึ้นคณะหนึ่ง เมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ โดยมีกำหนดให้กร่างแผนแล้วเสร็จภายในวันที่ ๒๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๑

ในการกร่างแผนพัฒนาการเมือง คณะกรรมการได้เล็งเห็นว่าปัญหาหลักของพัฒนาการเมืองทางการเมืองของไทยอยู่ที่ความไม่เข้มแข็งของวัฒนธรรมประชาธิปไตย ซึ่งเป็นผลมาจากโครงสร้างทางการเมืองและทางสังคมของไทยดั้งเดิมส่วนที่ล้าหลังและตกทอดมาโดยปราศจากการพัฒนาสร้างสรรคให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ ในปัจจุบันอย่างหนึ่ง กับอำนาจเผด็จการ และความฉ้อฉลที่เข้าครอบงำการเมืองไทยในระยะหลังอีกอย่างหนึ่ง สิ่งเหล่านี้สะท้อนออกให้เห็นได้ในรูปของสถาบันทางการเมืองที่รวมศูนย์อำนาจ เป็นระบบปิด ตั้งอยู่บนความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์ ไม่สามารถรองรับแนวทางการแก้ปัญหาเพื่อคนส่วนใหญ่ได้อย่างจริงจัง ไม่เปิดช่องให้มีการตรวจสอบ ไม่เอื้ออำนวยต่อการมีส่วนร่วม และไม่มีกลไกกระจายความเสมอภาคในโอกาสแก่คนส่วนใหญ่ และโครงสร้างทางสังคมและการเมืองได้กลายเป็นปัญหาใหญ่ทั้งในทางการเมือง สังคม และเศรษฐกิจของชาติในปัจจุบัน

คณะกรรมการได้ประชุมกันเพื่อหาแนวทางแก้ปัญหาพื้นฐานข้างต้น และมีมติให้กำหนดภารกิจสำคัญของแผนพัฒนาการเมือง ๓ ประการคือ

๑. แผนพัฒนาการเมืองจะต้องมุ่งต่อการส่งเสริมวัฒนธรรมประชาธิปไตย ส่งเสริมการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ และพัฒนากลไกของรัฐและกลไกทางสังคมอื่น ๆ ให้ดำเนินไปตามครรลองแห่งรัฐธรรมนูญอย่างมีประสิทธิภาพ

๒. แผนพัฒนาการเมืองจะต้องมุ่งต่อการพัฒนากลไกทางการเมือง และกลไกทางสังคม ให้เอื้ออำนวยต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนตามวิถีทางประชาธิปไตย และนำไปสู่ความเสมอภาคในโอกาสทั้งทางการเมือง ทางเศรษฐกิจ และทางสังคม

๓. การส่งเสริมวัฒนธรรม ยกระดับจิตสำนึกทางการเมือง และเสริมสร้างสถาบันและกลไกทางการเมืองจะต้องเป็นไปเพื่อตอบสนองความต้องการแก้ปัญหาของประเทศชาติเป็นสำคัญ

ในการยกร่างแผนพัฒนาการเมืองแห่งชาติครั้งนี้ คณะกรรมการได้ให้ความสำคัญแก่การพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตยเป็นหลัก โดยมุ่งส่งเสริมให้มีการเชื่อมโยงคุณธรรมพื้นฐาน ประเพณีและวัฒนธรรมไทยที่มีมาแต่เดิม ตลอดจนกลไกทางสังคม และกลไกของรัฐที่เอื้อเพื่อต่อระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยมาใช้เป็นเครื่องมือพัฒนาการเมือง ประกอบกันเข้ากับการใช้ความรู้และหลักวิชาตลอดจนเทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อก่อให้เกิดผลในการยกระดับจิตสำนึกประชาธิปไตย ความเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิเสรีภาพของประชาชนอย่างทันสมัยและรู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงของสังคม และความก้าวหน้าในระดับนานาชาติ และนำไปสู่การปฏิบัติและการมีส่วนร่วมทางการเมืองในทุกด้าน

ในการนี้ คณะกรรมการได้วางกรอบแผนพัฒนาการเมืองเป็น ๓ กรอบใหญ่โดยมีแผนย่อยมารองรับทั้งในระยะเร่งด่วน ระยะสั้นและในระยะยาว โดยแผนระยะเร่งด่วนหมายถึงแผนที่ต้องดำเนินการทันทีหรืออย่างช้าภายในกำหนดเวลาที่รัฐธรรมนูญกำหนด ส่วนแผนระยะสั้นหมายถึงแผนที่จะต้องดำเนินการภายใน ๕ ปี และแผนระยะยาวคือแผนที่ต้องดำเนินการหลัง ๕ ปีไปแล้ว

กรอบการวางแผนพัฒนาการเมือง ๓ กรอบใหญ่ได้แก่

๑. ร่างแผนพัฒนาการเมือง ว่าด้วยการคุ้มครองและขยายสิทธิเสรีภาพของปวงชนชาวไทย
๒. ร่างแผนพัฒนาการเมือง ว่าด้วยสถาบันการเมืองและการตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐ
๓. ร่างแผนพัฒนาการเมือง ว่าด้วยการพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตย

ร่างแผนพัฒนาการเมืองแห่งชาติ
ว่าด้วยการคุ้มครองและขยายสิทธิ
เสรีภาพของปวงชนชาวไทย

หน้าว่าง

ร่างแผนพัฒนาการเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการคุ้มครองและขยายสิทธิเสรีภาพของปวงชนชาวไทย

ความนำ

การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนให้ปลอดภัยจากการใช้อำนาจที่ไม่เป็นธรรมของรัฐหรือผู้อื่น และการคุ้มครองความเสมอภาคทางกฎหมายของบุคคล เป็นหลักการพื้นฐานของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

ถึงแม้ว่าประเทศไทยจะเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๕ มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ๑๕ ฉบับ ซึ่งหลายฉบับได้ให้หลักประกันสิทธิเสรีภาพของปวงชนชาวไทย แต่ความผันผวนทางการเมืองซึ่งถูกรอบงำด้วยระบบเผด็จการทหารตลอดระยะเวลาเกือบห้าทศวรรษ เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้หลักการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญไม่บรรลุผลในทางความเป็นจริง แต่กลับถูกจำกัดสิทธิโดยผู้ถืออำนาจรัฐและกลุ่มอิทธิพลระดับต่าง ๆ การเมืองการปกครองภายใต้ระบบเผด็จการที่ผูกขาดและขาดความโปร่งใส นอกจากจะปิดกั้นโอกาสการมีส่วนร่วมของปวงชนชาวไทยซึ่งเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยแล้ว ยังเป็นสาเหตุสำคัญของวิกฤติการณ์ด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมที่ประเทศกำลังเผชิญอยู่ในปัจจุบัน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เป็นผลิตผลส่วนหนึ่งของกระบวนการปฏิรูปทางการเมืองเพื่อแก้ไขวิกฤติการณ์ด้านต่าง ๆ รวมทั้งเป็นความหวังว่าจะเป็นกลไกที่จะปรับเปลี่ยนระบบการเมืองการปกครองจากระบบผู้แทนและระบบราชการที่ยังขาดความโปร่งใสไปสู่สภาพที่เป็นประชาธิปไตยอันจะส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดียิ่งขึ้น

รัฐธรรมนูญฉบับนี้นับเป็นฉบับแรกของประเทศไทยที่มีบทคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของบุคคลไว้อย่างชัดเจน (มาตรา ๔) และกำหนดให้องค์กรของรัฐทุกองค์กรใช้อำนาจโดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิเสรีภาพจะต้องไม่ละเมิดสิทธิของบุคคลอื่น ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน รัฐธรรมนูญได้ให้หลักประกันสิทธิเสรีภาพของปวงชนชาวไทยกลุ่มต่าง ๆ ทั้งในระดับปัจเจกบุคคล และสิทธิของกลุ่มและชุมชนไว้กว้างขวางครอบคลุมอย่างไม่เคยปรากฏในรัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ อีกทั้งยังให้สิทธิแก่ประชาชนในการเข้ามีส่วนร่วมโดยตรงในกระบวนการนิติบัญญัติ การตรวจสอบการใช้อำนาจของฝ่ายบริหาร การสร้างกลไกในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ รวมถึงการปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ ตลอดจนผู้ยากไร้และด้อยโอกาส

คุณภาพของประชาชน : ปัจจัยชี้ขาดสัมฤทธิ์ผลของรัฐธรรมาภิบาล

การเมืองการปกครองในมิติใหม่ตามรัฐธรรมนูญฉบับนี้จะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว ขึ้นอยู่กับคุณภาพหรือจิตสำนึกซึ่งหมายรวมถึงวัฒนธรรมทางการเมืองของ “ปวงชนชาวไทย” ซึ่งเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ทั้งเพศชายและหญิงทั้งที่เป็น “ราษฎร” และ “พนักงานเจ้าหน้าที่” ซึ่งเป็นกลไกของรัฐ รวมทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผลของกลไกแห่งการคานอำนาจและการตรวจสอบการใช้อำนาจตามที่รัฐธรรมนูญได้บัญญัติไว้

ปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีคุณภาพได้นั้น ขึ้นอยู่กับการที่ประชาชนจะต้องตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความตระหนักว่าตนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย และมีความจำเป็นที่จะต้องเข้ามีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองในทุกระดับ ซึ่งความตระหนักดังกล่าวนี้จะต้องไม่ใช่เกิดจากการโฆษณาชวนเชื่อที่เลื่อนลอย แต่พิสูจน์และจับต้องได้ว่าการเมืองการปกครองในระบบนี้จะทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนดีขึ้น สังคมมีความสงบร่มเย็น ประชาชนมีอิสระเสรีภาพในขอบเขตที่พึงปรารถนามีความเป็นธรรมในสังคม และในขณะเดียวกันประชาชนอีกกลุ่มหนึ่งซึ่งมีฐานะเป็นกลไกของอำนาจอธิปไตยในองค์กรและสถาบันต่าง ๆ ซึ่งย่อมต้องได้รับความคุ้มครองในเรื่องสิทธิและเสรีภาพของตนตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ จะต้องปฏิบัติหน้าที่ของตนด้วยความตระหนักและยอมรับในอำนาจอธิปไตยของ “ปวงชนชาวไทย” นี้

การที่จะให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวได้ จะต้องมีการขยับขยายขั้นตอนในการเผยแพร่ ความรู้ความเข้าใจต่อหลักการและสาระสำคัญของกฎหมายรัฐธรรมนูญ เพื่อหล่อหลอมความรู้สึกนึกคิดของปวงชนชาวไทยทุกหมู่เหล่าให้ยอมรับกฎเกณฑ์กติกาของการอยู่ร่วมกันในระบอบประชาธิปไตย ภารกิจดังกล่าวจะบรรลุได้ด้วยการจัดทำแผนพัฒนาการเมือง และการนำแผนดังกล่าวไปปฏิบัติอย่างจริงจังและต่อเนื่อง มีการติดตามประเมินผลการดำเนินงานและปรับแผนเป็นระยะเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพการณ์ที่เกี่ยวข้อง

แผนพัฒนาการเมืองว่าด้วยการคุ้มครองและขยายสิทธิของปวงชนชาวไทยเป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาการเมืองแห่งชาติ แผนนี้จำแนกประเภทของสิทธิเสรีภาพออกเป็นดังนี้

- (๑) สิทธิเสรีภาพพื้นฐานของปัจเจกบุคคลทั่วไป (Individual Rights)
- (๒) สิทธิเสรีภาพของกลุ่มที่ได้รับความคุ้มครองเป็นพิเศษ
- (๓) สิทธิเสรีภาพของบุคคลในกระบวนการยุติธรรม
- (๔) สิทธิเสรีภาพในการรวมกลุ่มหรือความเป็นชุมชน
- (๕) สิทธิในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน
- (๖) สิทธิเสรีภาพในการเสนอข่าวและแสดงความคิดเห็น การรับรู้ข้อมูลข่าวสารและสิทธิ

ในสื่อมวลชนสาธารณะ

(๑) สิทธิเสรีภาพพื้นฐานของปัจเจกบุคคลทั่วไป (Individual Rights)

สภาพปัญหา

แม้จะมีบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญที่กำหนดสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนมาทุกฉบับ นับแต่มีการสถาปนาระบอบประชาธิปไตยขึ้นในประเทศไทย และแม้จะมีคำกล่าวกันว่า “สิทธิมนุษยชนเป็นคุณลักษณะประจำตัวของมนุษย์ทุกคน เป็นสิทธิและเสรีภาพตามธรรมชาติของมนุษย์” แต่ในทางปฏิบัติสิทธิขั้นพื้นฐานนี้ยังได้รับการเคารพจากรัฐน้อยมาก ดังจะเห็นได้จากการทำงาน ระเบียบกฎกระทรวง มติคณะรัฐมนตรี ตลอดจนกฎหมายหลายฉบับที่ขัดหรือแย้งกับสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนตัวอย่างของพระราชบัญญัติที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน เช่น พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ ตัวอย่างของประกาศกฎกระทรวงที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ เช่น ประกาศรายชื่อหนังสือต้องห้ามของกระทรวงมหาดไทย นอกจากนี้ ประชาชนยังขาดความเข้าใจและยังขาดจิตสำนึกในสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของตนเอง

ในการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่ผ่านมา บทบัญญัติในรัฐธรรมนูญมีบทบัญญัติรับรองถึงสิทธิของบุคคลในฐานะปัจเจกบุคคลว่าจะมีสิทธิขั้นพื้นฐานอย่างไรบ้าง มากบ้าง น้อยบ้างแตกต่างกันไป แต่ในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันมีบทบัญญัติที่รับรองสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนที่สำคัญอย่างน้อย ๒ ประการคือ

๑. ได้มีบทบัญญัติถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ประการหนึ่ง

๒. และได้มีบทบัญญัติให้สิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองนั้น มีสภาพบังคับดังกล่าวคือบุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิเสรีภาพสามารถยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ได้ และผูกพันผู้ใช้อำนาจอธิปไตยและองค์กรของรัฐ ในการตามกฎหมายบังคับใช้ และตีความกฎหมาย ตลอดจนมีองค์กรศาลยุติธรรม ศาลรัฐธรรมนูญ ทำหน้าที่วินิจฉัยว่ากฎหมายใดขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญซึ่งมีผลทำให้พระราชบัญญัตินั้นเป็นอันตกไปหรือใช้บังคับไม่ได้

มาตรการ

๑. ให้มีการแก้ไขกฎ ระเบียบ กฎกระทรวง มติคณะรัฐมนตรี ตลอดจนกฎหมายต่าง ๆ ที่ตราขึ้นโดยขัดต่อสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน

๒. ให้มีการตราพระราชบัญญัติที่ส่งเสริมและเคารพสิทธิเสรีภาพของประชาชน เช่น พระราชบัญญัติสภาเกษตรกร พระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

องค์กรที่รับผิดชอบ

๑. รัฐบาล คณะรัฐมนตรี กระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ โดยเฉพาะกระทรวงมหาดไทย
๒. รัฐสภา

(๑.๑) ร่างแผนการคุ้มครองและขยายสิทธิของประชาชน ในการเข้าถึงบริการสาธารณะ

สภาพปัญหา

โดยที่สิทธิในการเข้าถึงการบริการสาธารณะ โดยเฉพาะสิทธิการได้รับการศึกษา และสิทธิการรับบริการสาธารณสุขเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ประชาชนทุกคนพึงได้รับจากรัฐโดยเสมอกัน แต่ในอดีตรัฐมีอาจจัดบริการสาธารณะดังกล่าวให้ประชาชนอย่างทั่วถึง มีประสิทธิภาพ และได้มาตรฐาน ตลอดจนรัฐมักไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนหรือท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชน

เป้าหมาย

๑. เพื่อให้ประชาชนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปี โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และต้องให้องค์กรปกครองท้องถิ่น และเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้วย
๒. เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณสุขที่ได้มาตรฐานและมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะผู้ยากไร้จะต้องได้รับการจากรัฐโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และต้องให้องค์กรปกครองท้องถิ่น และเอกชนมีส่วนร่วมในการให้บริการทางสาธารณสุขด้วย

มาตรการ

๑. ให้มีการตรากฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ ทั้งนี้จะต้องเปิดโอกาสให้ผู้แทนองค์กรของรัฐทั้งในส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น ผู้แทนองค์กรประชาชน หรือผู้แทนองค์กรพัฒนาเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดทำกฎหมายดังกล่าว
๒. ให้มีการตรากฎหมายว่าด้วยการประกันสุขภาพ โดยต้องให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ และภาคสังคม มีส่วนร่วมในการจัดทำกฎหมายดังกล่าว
๓. เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องแก่ประชาชนให้ทั่วถึง เพื่อให้ประชาชนตระหนักถึงสิทธิและเสรีภาพของตนเอง
๔. ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคคล กลุ่มหรือองค์กรประชาชน มีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำกฎหมาย การเผยแพร่ความรู้ และกระบวนการคุ้มครองสิทธิของประชาชน

องค์กรรับผิดชอบ

๑. รัฐบาล
๒. กระทรวงศึกษาธิการ

๓. กระทรวงสาธารณสุข
๔. พรรคการเมือง
๕. องค์กรประชาชน
๖. องค์กรพัฒนาเอกชน
๗. นักวิชาการ สถาบันการศึกษา

(๒) การคุ้มครองและขยายสิทธิและเสรีภาพของประชาชนกลุ่มพิเศษ

สภาพปัญหา

สตรี เด็ก เยาวชน คนชรา ผู้พิการ ทูพพลภาพ ผู้ยากไร้ และ ผู้ด้อยโอกาส ต่างเป็น “ปวงชนชาวไทย” ซึ่งเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ที่ต้องได้รับหลักประกันและความคุ้มครองสิทธิเสรีภาพในด้านต่าง ๆ ที่ถือว่าเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของปัจเจกบุคคลทั่วไป ยิ่งไปกว่านั้น บุคคลกลุ่มนี้ เป็นกลุ่มที่รัฐธรรมนูญได้ให้การรับรองสิทธิและให้ความคุ้มครองเป็นพิเศษเพิ่มเติม ดังนี้

มาตรา ๓๐ บุคคลย่อมเสมอภาคกันตามกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน

ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน...

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้

มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม

มาตรา ๘๐ รัฐต้องคุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน ส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชาย เสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของครอบครัว และความเข้มแข็งของชุมชน

รัฐต้องสงเคราะห์คนชรา ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพและผู้ด้อยโอกาสให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้

มาตรา ๘๓ เด็ก เยาวชน และบุคคลในครอบครัว มีสิทธิได้รับความคุ้มครองโดยรัฐจากการใช้ความรุนแรงและการปฏิบัติอันไม่เป็นธรรม

เด็กและเยาวชนซึ่งไม่มีผู้ดูแล มีสิทธิได้รับการเลี้ยงดูและการศึกษาอบรมจากรัฐ ทั้งนี้ตามที่กฎหมายกำหนด

มาตรา ๘๔ บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์และไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ มีสิทธิได้รับความช่วยเหลือจากรัฐ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๘๕ บุคคลซึ่งพิการหรือทุพพลภาพ มีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะและความช่วยเหลืออื่นจากรัฐ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายกำหนด

มาตรา ๘๖ รัฐต้องส่งเสริมให้ประชากรวัยทำงานมีงานทำ คุ้มครองแรงงานโดยเฉพาะแรงงานหญิงและแรงงานเด็ก จัดระบบแรงงานสัมพันธ์ การประกันสังคม รวมทั้งค่าตอบแทนแรงงานให้เป็นธรรม

มาตรา ๑๘๐ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรวินิจฉัยว่ามีสาระสำคัญเกี่ยวกับเด็ก สตรี และ คนชรา หรือผู้พิการหรือทุพพลภาพ หากสภาผู้แทนราษฎรมิได้พิจารณาโดยกรรมวิธีการเต็มสภา ให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญขึ้นประกอบด้วยผู้แทนองค์การเอกชนเกี่ยวกับบุคคลประเภทนั้นมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมาธิการทั้งหมด

เป้าหมาย

เพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนกลุ่มพิเศษตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และเสนอแนะการขยายสิทธิเสรีภาพให้กว้างขวางครอบคลุมยิ่งขึ้นภายใต้หลักความเสมอภาคระหว่างชายและหญิง เนื่องจากประชาชนกลุ่มพิเศษเหล่านี้ประกอบด้วยทั้งสองเพศ

(๒.๑) ร่างแผนการคุ้มครองและขยายสิทธิของเด็กและเยาวชน

สภาพปัญหา

เด็กและเยาวชนเป็นอนาคตและความหวังของสังคม เด็กหมายถึงผู้ที่มีอายุระหว่าง ๐-๑๔ ปี และ เยาวชนหมายถึงผู้ที่มีอายุกว่า ๑๔ ปี - ๒๕ ปี

พัฒนาการของเด็กที่เป็นองค์รวมประกอบด้วย พัฒนาการด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา สภาวะอารมณ์ และ ความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อมตามวัย การคุ้มครองและขยายสิทธิและเสรีภาพของเด็กและเยาวชนจะต้องเป็นไปตามแต่ละช่วงอายุ เนื่องจากพัฒนาการของเด็กเริ่มตั้งแต่ยังเป็นทารกในครรภ์ ดังนั้นคุณภาพชีวิตของมารดาจึงเป็นปัจจัยพื้นฐานของคุณภาพของประชากรวัยเด็กซึ่งรัฐควรดูแลเอาใจใส่เป็นพิเศษ

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีสมาชิกให้ความหมายของเด็กว่า หมายถึงผู้ที่มีอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี บริบูรณ์ เว้นแต่จะมีกฎหมายภายในของประเทศที่กำหนดให้เด็กบรรลุนิติภาวะก่อนครบอายุนี้

อนุสัญญาจำแนกสิทธิด้านต่างๆของเด็ก ว่าประกอบด้วย

(๑) สิทธิที่จะมีชีวิตรอด

(๒) สิทธิที่จะได้รับการพัฒนา

(๓) สิทธิที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครองจากการทำร้าย การเอารัดเอาเปรียบในรูปแบบต่างๆ เช่นการนำเด็กไปขอลาน การบังคับการใช้แรงงานหรือการบังคับให้เด็กค้าประเวณี

(๔) สิทธิในการมีส่วนร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับชีวิตของตนเอง

จะเห็นว่าเด็กและเยาวชนไทยยังประสบปัญหาตามข้อ (๑)-(๓) หนึ่ง ต้องตระหนักว่าเด็กและเยาวชนมีทั้งเพศชายและหญิงและอยู่ภายใต้อิทธิพลของค่านิยมของสังคมไทยที่ยกย่องและให้ความสำคัญต่อชายมากกว่าหญิงเพราะถือว่าชายเป็นผู้สืบวงศ์สกุล ค่านิยมดังกล่าวนี้ ก่อให้เกิดการกีดกันและการเลือกปฏิบัติต่อหญิงตั้งแต่การปฏิสนธิไปจนตลอดทุกช่วงวัยของชีวิต ค่านิยมดังกล่าวนี้นำไปสู่ปัญหาต่างๆ เช่น การเลือกเพศบุตรและการเลือกทำแท้งทารกเพศหญิง การอบรมเลี้ยงดูที่แบ่งแยกบทบาทที่ชายถูกคาดหวังให้เป็นผู้นำของครอบครัว และหญิงต้องเป็นผู้ติดตามและขึ้นต่อสามี ค่านิยมนี้นำไปสู่การปิดกั้นโอกาสหลายด้านของสตรีในวัยเยาว์ เช่น โอกาสด้านการศึกษาอบรมของลูกหญิงโดยเฉพาะในครอบครัวที่มีทรัพยากรจำกัด รัฐและสถาบันพุทธศาสนาให้การสนับสนุนโอกาสด้านการศึกษาของชายมากกว่าหญิงผ่านสถาบัน “การบวชเรียน” ซึ่งชายสามารถบวชเรียนได้ถึงระดับอุดมศึกษา ส่วนหญิงต้องเริ่มทำงานให้ครอบครัวหรือเข้าสู่ตลาดแรงงานตั้งแต่อายุยังน้อย ด้วยระดับการศึกษาต่ำ ขาดประสบการณ์ในการทำงาน เยาวสตรีเป็นจำนวนมากถูกผลักดันเข้าสู่ธุรกิจการค้าประเวณี ส่วนเยาวชนชายก็ต้องเผชิญปัญหาต่างๆ ตั้งแต่ยาเสพติด ประกอบอาชีพอาชญากรรมต่างๆ ฯลฯ

เยาวชนอายุครบ ๑๘ ปีบริบูรณ์เป็นผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ดังนั้นจึงมีบทบาทสำคัญที่จะพลิกผันโฉมหน้าทางการเมืองของไทย รัฐจึงควรพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เกิดความรู้ความเข้าใจในจิตสำนึกของการรับผิดชอบต่อส่วนรวม โดยต้องเริ่มตั้งแต่วัยเด็ก ตั้งแต่สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา และ สถาบันทางสังคมอื่นๆ โดยให้สอดคล้องกับพัฒนาการตามวัยของเด็กและเยาวชน นอกจากนี้ควรส่งเสริมให้เยาวชนทำกิจกรรมด้านการเผยแพร่แนวคิดเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของเด็กและเยาวชน ตลอดจนการทำกิจกรรมพัฒนาสังคม อันจะเป็นการปลูกฝังจิตสำนึกของการมีส่วนร่วมและการบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม

กฎหมายเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนกระจัดกระจายอยู่ในที่ต่าง ๆ และอยู่บนพื้นฐานแนวคิดของการควบคุมบังคับมากกว่าการส่งเสริมพัฒนา

แผนพัฒนาเร่งด่วน

มาตรการด้านนิติบัญญัติ

๑. ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนให้มีเนื้อหาครอบคลุมการสงเคราะห์ การคุ้มครองสวัสดิภาพและการพัฒนาเด็กตามแนวทางของอนุสัญญา ว่าด้วยสิทธิเด็กของสหประชาชาติ
๒. ผลักดัน ร่างพระราชบัญญัติสวัสดิการสังคม ขยายขอบเขตพระราชบัญญัติประกันสังคม ตามรายละเอียดในแผนคุ้มครองและขยายสิทธิเสรีภาพของสตรี

มาตรการด้านบริหาร

๑. บังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการทารุณกรรมหรือการนำเด็กและเยาวชนไปแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบอย่างเข้มงวด
๒. ประสานความร่วมมือระหว่างภาคีฝ่ายต่างๆในการปกป้องคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของเด็กและเยาวชน
๓. สนับสนุนส่งเสริมบทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชนที่ให้การสงเคราะห์และพัฒนาเด็กและเยาวชน โดยรัฐต้องจัดสรรทรัพยากรเพื่อการนี้

แผนพัฒนาระยะยาวที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

๑. รณรงค์ส่งเสริมให้สถาบันต่างๆ โดยเฉพาะสถาบันครอบครัวให้เคารพในสิทธิเสรีภาพที่ชอบด้วยเหตุผลของเด็กและเยาวชน
๒. สนับสนุนส่งเสริมให้เยาวชนตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของตนเองต่อสังคม เสริมสร้างสิ่งแวดล้อมทางสังคมเพื่อให้เยาวชนตระหนักถึงการพัฒนาดตนเองให้เป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย ใช้ศักยภาพของตนในทางสร้างสรรค์ บำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคม และเตรียมความพร้อมในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ส่งเสริมการรวมตัวของเยาวชนในรูปแบบต่างๆ

องค์กรที่รับผิดชอบ

๑. มาตรการด้านนิติบัญญัติ คณะรัฐมนตรี คณะกรรมการกิจการสตรี เยาวชน และสตรีผู้สูงอายุของรัฐสภา ให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน ๑ ปี นับแต่การประกาศใช้แผนพัฒนาการเมืองแห่งชาติ

๒. มาตรการด้านบริหาร สำนักงานส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ (สยช.) สำนักงานนายกรัฐมนตรี ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกลางในการประสานหน่วยงานรัฐทุกหน่วยทุกระดับ

๓. มาตรการด้านการศึกษา รัฐสภา คณะกรรมการการพัฒนาการเมืองแห่งชาติ ประสานงานกับหน่วยงานพัฒนาเอกชน และสถาบันการศึกษา

(๒.๒) ร่างแผนการคุ้มครองและขยายสิทธิเสรีภาพของสตรี

สภาพปัญหา

สตรีเป็นประชากรครึ่งหนึ่งของประเทศซึ่งมีความหลากหลายในด้าน กลุ่มอายุ ฐานะทาง เศรษฐกิจและสังคม สถานภาพสมรส การประกอบอาชีพ แหล่งที่อยู่อาศัย ฯลฯ แม้ว่ารัฐธรรมนูญฉบับก่อนๆ จะรับรองความเสมอภาคระหว่างชายและหญิง แต่ค่านิยมและความเชื่อดั้งเดิมที่ยกย่องและให้ความสำคัญแก่ชายมากกว่า ส่งผลให้หญิงถูกจำกัดสิทธิและถูกเลือกปฏิบัติในทุกๆด้าน โดยเฉพาะด้านการศึกษา การทำงาน และ การมีส่วนร่วมทางการเมืองและการปกครองของสตรี

แม้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ จะรับรองสิทธิและความเสมอภาคระหว่างชายและหญิง แต่ยังมีกฎหมายลำดับรองที่เลือกปฏิบัติต่อหญิง ซึ่งต้องแก้ไขให้สอดคล้องกับหลัก ความเสมอภาคทางเพศ การกีดกันเลือกปฏิบัติต่อสตรีและการให้อภิสิทธิ์แก่นุรุษโดยปราศจากเหตุผลอัน สมควร นอกจากนี้ไม่เป็นธรรมต่อสตรีแล้ว ยังเป็นการปิดกั้นโอกาสที่สตรีจะใช้ศักยภาพของตนในการทำ ประโยชน์ให้แก่สังคมอย่างเต็มที่

ความตื่นตัวในเรื่องความเสมอภาคทางเพศจะเข้มข้นขึ้นตามการเปลี่ยนแปลงของสังคม แต่ยังไม่มีการจัดตั้งองค์กรพิเศษเพื่อทำหน้าที่วินิจฉัยข้อร้องทุกข์ ในเรื่องการกีดกันและการเลือกปฏิบัติด้วยสาเหตุ ทางเพศและสาเหตุอื่นๆตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๓๐ วรรคสาม ศาลยุติธรรมยังมีอำนาจหน้าที่วินิจฉัยกรณีดังกล่าวอยู่ ทั้งๆที่ปัจจุบันจะต้องแบกรับภาระคดีอื่นๆซึ่งสิ้นศาลและมีปัญหาความล่าช้าอยู่แล้ว

การคุ้มครองสุขภาพอนามัยและการให้บริการทางสังคมเพื่อผ่อนคลายภาระของหญิงที่เป็นมารดา ยังไม่เพียงพอ หญิงถูกคาดหวังจากสังคมให้รับภาระในการทำงานบ้านและอบรมเลี้ยงดูบุตรอย่างใกล้ชิดควบคู่ กับการทำงานเพื่อหารายได้ให้แก่ครอบครัว ภาระหน้าที่ที่หึงต่อครอบครัวและการทำมาหาเลี้ยงชีพภายใต้การ เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมโดยปราศจากการช่วยเหลือจากญาติพี่น้องและบริการช่วยเหลือที่เพียงพอ จากรัฐส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและความก้าวหน้าของหญิง อายุขัยของหญิงยืนยาวกว่าชาย หญิงเป็น หัวหน้าครอบครัวถึงหนึ่งในสามของจำนวนครอบครัวทั้งหมด

ค่านิยมของสังคมและกฎหมายที่ให้อิสระเสรีภาพในทางเพศนอกสถาบันสมรสเป็นความรุนแรง ด้านจิตใจที่หญิงในทุกฐานะเศรษฐกิจและสังคมประสบ การแพร่เชื้อเอดส์จากสามีสู่ภรรยาและติดต่อไปถึงบุตร มีมากขึ้น

ปัญหาการตั้งครรภ์นอกสมรสและการทำแท้งทั้งในกลุ่มหญิงโสดและหญิงที่แต่งงานแล้วทวี ความรุนแรงขึ้นเป็นอันมาก แต่ยังไม่มีการปรับเปลี่ยนเจตคติของสังคมให้ยอมรับว่าหญิงและชายควรร่วมรับผิดชอบในปัญหาดังกล่าว แต่กลับประนามหยามเหยียดหญิงแต่เพียงฝ่ายเดียวเป็นการบีบคั้นให้หญิงต้อง ลักลอบทำแท้ง กฎหมายเกี่ยวกับการทำแท้งล้าสมัยไม่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคม นอกจากนี้ยังมีโรคทางพันธุกรรมที่จำเป็นต้องทำแท้งแต่กฎหมายไม่เปิดช่อง การลักลอบทำแท้งเป็นเหตุให้ หญิงบาดเจ็บ เสียชีวิต และต้องจ่ายค่าบริการสูง โรงพยาบาลของรัฐต้องสูญเสียงบประมาณมหาศาลในการ เยียวยาหญิงซึ่งลักลอบทำแท้ง

หญิงยังคงเป็นเหยื่อของการถูกเอารัดเอาเปรียบและถูกทารุณกรรมในรูปแบบต่างๆ โดยเฉพาะการคุกคามและการทารุณกรรมทางเพศซึ่งเกิดกับหญิงในทุกวัย และแม้แต่ในหญิงที่พิการหรือทุพพลภาพ มีหญิงจำนวนมากที่ถูกนำไปแสวงประโยชน์ทางเพศ

ความก้าวหน้าทางการแพทย์ทำให้มีการผ่าตัดแปลงเพศมากขึ้น ในอนาคตย่อมมีการเรียกร้องสิทธิของผู้ผ่าตัดแปลงเพศอย่างแน่นอน

ประเทศไทยเป็นภาคีสัญญาขององค์การสหประชาชาติ ว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีทุกรูปแบบ เนื้อหาสาระของอนุสัญญาจึงเป็นกรอบในการส่งเสริมสิทธิเสรีภาพของสตรีอีกส่วนหนึ่ง

เป้าหมาย

เพื่อให้หลักความเสมอภาคระหว่างเพศบรรลุผลในทางปฏิบัติ เพื่อส่งเสริมบทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมืองและการปกครองของสตรีในทุกระดับ เพื่อคุ้มครองสตรีให้ปลอดภัยจากการถูกเอารัดเอาเปรียบ การคุกคามหรือแสวงประโยชน์ในทุกรูปแบบ เพื่อคุ้มครองสตรีที่เป็นมารดา

แผนพัฒนาเร่งด่วน (ภายใน ๒ ปี)

มาตรการด้านนิติบัญญัติ

๑. เร่งรัดกระบวนการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายลำดับรองที่ยังกีดกันหรือเลือกปฏิบัติต่อเพศหญิงอย่างไม่เป็นธรรม เพื่อให้สอดคล้องกับหลักความเสมอภาคทางเพศ

๒. ผลักดันร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการส่งเสริมความเสมอภาคในโอกาสระหว่างหญิงและชาย (Equal Opportunity Act) พร้อมทั้งจัดตั้งองค์กรพิเศษซึ่งจะมีอำนาจหน้าที่ในการวินิจฉัยคำร้องทุกข์อันเนื่องมาจากการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมด้วยสาเหตุทางเพศ หรือเหตุอื่นๆตามมาตรา ๓๐ วรรคสาม องค์กรนี้จะมีกระบวนการพิจารณาที่รวดเร็วและประหยัด ผู้วินิจฉัยข้อร้องทุกข์จะแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความเข้าใจในปัญหาการกีดกันและการเลือกปฏิบัติ

๓. ขยายขอบเขตการใช้บังคับของพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ ให้ครอบคลุมประโยชน์ทดแทนการสงเคราะห์บุตร กรณีชราภาพ และ การว่างงาน

๔. ผลักดันร่างพระราชบัญญัติสวัสดิการสังคม ซึ่งจะเป็นกลไกสำคัญในการช่วยเหลือแก้อกุลสตรีทุพพลภาพและกลุ่มด้อยโอกาส หรือผู้ประสบปัญหาพิเศษอื่นๆ

๕. ผลักดันการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา โดยมิหลักการให้มีผู้ตรวจการแผ่นดินอย่างน้อยหนึ่งคน ทำหน้าที่ดูแลงานด้านสตรี เยาวชน และ ผู้ด้อยโอกาสเหล่านี้

๖. ผลักดันกฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และพิจารณาหาช่องทางว่า คณะกรรมการชุดนี้จะมีอำนาจหน้าที่ในการวินิจฉัยคำร้องทุกข์เกี่ยวกับการกีดกันหรือเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมตาม มาตรา ๓๐ วรรคสามได้หรือไม่

๗. ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการทำแท้ง

มาตรการด้านบริหาร

๑. ส่งเสริมความเข้าใจในเรื่องสิทธิและความเสมอภาคระหว่างเพศให้แก่บุคลากรของรัฐในทุกระดับเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงาน

๒. รณรงค์เพื่อปรับเปลี่ยนเจตคติและพฤติกรรมของบุคลากรทุกระดับของรัฐให้ยอมรับคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของสตรี ห้ามมิให้บุคลากรของรัฐกระทำการกีดกันหรือเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม และห้ามการแสวงหาประโยชน์จากสตรีทุกรูปแบบ

๓. สนับสนุนส่งเสริมบทบาทและความสัมพันธ์ที่ดีงามระหว่างหญิงและชายในทุกระดับ โดยเริ่มจากครอบครัวของบุคลากรของรัฐ และ ขยายสู่วงกว้าง ส่งเสริมจริยธรรมทางเพศของการซื้อสัตย์ต่อคู่สมรส และความรับผิดชอบต่อครอบครัวที่เสมอกันระหว่างชายและหญิง ทั้งนี้รัฐต้องจัดบริการที่จำเป็น เช่น ศูนย์เลี้ยงเด็ก สวัสดิการอื่นๆ ที่จะส่งเสริมคุณภาพชีวิตของสตรี รณรงค์ส่งเสริมให้ชายร่วมรับภาระในบ้านและการอบรมเลี้ยงดูลูก

๔. รัฐต้องเป็นตัวอย่างที่ดีในการให้ความเคารพต่อหลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และหลักความเสมอภาคของสตรีเพื่อสร้างศรัทธาและแบบอย่างให้แก่ประชาชน โดยรัฐควรเร่งรัดให้หน่วยงานของรัฐ หรือที่รัฐเป็นเจ้าของทุกประเภท จัดทำแผนปฏิบัติการว่าด้วยการส่งเสริมสิทธิและความเสมอภาคในการมีส่วนร่วมของสตรี จัดทำมาตรการชั่วคราวเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้สตรีสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้ตามมาตรา ๓๐ วรรคสี่ ส่งเสริมให้หน่วยงานทุกระดับและทุกประเภทซึ่งสตรียังมีส่วนร่วมน้อย จัดทำแผนพัฒนาองค์กรว่าด้วยการเพิ่มปริมาณบุคลากรที่เป็นสตรีและการพัฒนาความเสมอภาคระหว่างเพศในหน่วยงาน

๕. มังคับใช้กฎหมายเพื่อคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสิทธิเสรีภาพของสตรีอย่างจริงจังต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการคุ้มครองหญิงที่ทำงานในสถานบริการมิให้ถูกบังคับให้ค้าประเวณี

๖. ส่งเสริมบทบาทในการมีส่วนร่วมทางการเมืองและการปกครองของสตรีในหน่วยงานของรัฐทุกประเภท ทุกระดับ การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง หรือการแต่งตั้งคณะกรรมการซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและการตัดสินใจทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และ การเมืองในทุกระดับ ต้องคำนึงถึงหลักความเสมอภาคระหว่างเพศโดยเปิดโอกาสให้แก่สตรีที่มีศักยภาพเข้าร่วมเป็นกรรมการในสัดส่วนที่เหมาะสม

แผนพัฒนาระยะยาวซึ่งต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

๑. เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญให้แก่กลุ่มสตรี โดยรัฐจัดสรรงบประมาณให้หน่วยงานด้านการศึกษาและองค์กรพัฒนาเอกชนซึ่งดำเนินงานด้านนี้อยู่แล้ว และสนับสนุนให้ขยายขอบเขตให้กว้างขวางครอบคลุมมากขึ้น

๒. ประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐในการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศ

๓. ส่งเสริมให้สตรีเข้าเป็นสมาชิกขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นทุกระดับ

องค์กรที่รับผิดชอบ

๑. มาตรการด้านนิติบัญญัติ คณะรัฐมนตรีคณะกรรมการกิจการสตรี เยาวชน และผู้สูงอายุ ของสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกรัฐสภาเป็นองค์กรหลัก และให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน ๑ ปี นับแต่การประกาศใช้แผนพัฒนาทางการเมืองแห่งชาติ
๒. มาตรการด้านบริหาร คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ (กสส) สำนักนายกรัฐมนตรี ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกลางในการประสานหน่วยงานรัฐทุกหน่วย ทุกระดับที่เกี่ยวข้อง
๓. มาตรการด้านการศึกษา รัฐสภา คณะกรรมการพัฒนาการเมืองแห่งชาติ ประสานงานกับ หน่วยงานพัฒนาเอกชน และ สถาบันการศึกษา

(๒.๓) ร่างแผนการคุ้มครองและขยายสิทธิผู้สูงอายุ

สภาพปัญหา

อายุขัยของประชาชนยืนยาวขึ้น จึงทำให้มีประชากรที่เป็นคนชราหรือผู้สูงอายุ ซึ่งหมายถึงผู้มีอายุเกิน ๖๐ ปีบริบูรณ์เพิ่มมากขึ้น และมีประชากรหญิงมากกว่าชาย นโยบายหลักของรัฐต่อผู้สูงอายุเน้นหนักไปในด้านการให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือ สะท้อนให้เห็นเจตคติหลักซึ่งมองว่าผู้สูงอายุเป็นภาระ ทั้งที่ยังมีผู้สูงอายุอีกเป็นจำนวนมากที่มีศักยภาพที่จะทำประโยชน์ให้แก่สังคมได้อยู่ การมองบทบาทของผู้สูงอายุจึงควรมองทั้งสองด้าน และต้องสร้างระบบที่ให้ผู้สูงอายุที่มีศักยภาพสามารถเข้ามีส่วนร่วมทางสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการเป็นผู้มีบทบาทปกป้องคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้สูงอายุด้วยตนเอง

ปัจจุบันรัฐยังขาดกฎหมายแม่บทที่จะให้การคุ้มครองผู้สูงอายุอย่างรอบด้าน

แผนพัฒนาเร่งด่วน

มาตรการด้านนิติบัญญัติ

๑. เร่งรัดให้มีการตราพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้สูงอายุที่มีมิติรอบด้าน เช่น การให้บริการด้านสุขภาพอนามัย การให้สิทธิประโยชน์พิเศษแก่ผู้สูงอายุในด้านสาธารณสุขโรคต่างๆ การให้การสงเคราะห์ด้านที่พักอาศัยในกรณีที่ขาดไร้ผู้อุปการะ การลดหย่อนภาษีเงินได้แก่ผู้สูงอายุ หรือผู้ที่ดูแลผู้สูงอายุ การลดหย่อนภาษี หรือ ยกเว้นภาษีแก่ธุรกิจ หรือ บริการด้านสุขภาพอนามัยแก่ผู้สูงอายุ การยกเว้นภาษีป่าหนึ่งบ้านาญของผู้สูงอายุ ฯลฯ

๒. ผลักดันร่างพระราชบัญญัติสวัสดิการสังคมซึ่งมีหมวดว่าด้วยการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ

๓. ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายครอบครัว ประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติประกันสังคม ตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการกิจการสตรี เยาวชน และผู้สูงอายุ วุฒิสภา เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับความคุ้มครองมากขึ้น

๔. ผลักดันร่างพระราชบัญญัติสิทธิในการตัดสินใจยุติชีวิต เพื่อให้บุคคลที่เจ็บป่วยจนไม่มีทางเยียวยารักษาได้ หรือมีชีวิตอยู่ได้ด้วยเครื่องช่วยชีวิตเท่านั้น สามารถปฏิเสธการรักษาพยาบาล โดยบุคคลนั้นได้แสดงเจตจำนงไว้เป็นลายลักษณ์อักษรล่วงหน้า ขณะที่มีสติสัมปชัญญะสมบูรณ์ หรือภายใต้การวินิจฉัยของแพทย์ร่วมกับครอบครัว

มาตรการด้านบริหาร

๑. จัดตั้งสภาผู้สูงอายุแห่งชาติ ให้มีฐานะเป็นองค์กรอิสระเพื่อทำหน้าที่ในการส่งเสริมประสานงานกิจกรรมด้านผู้สูงอายุ

๒. สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้สูงอายุซึ่งยังมีศักยภาพ ให้มีบทบาทในการพัฒนาสังคม โดยการแบ่งปันประสบการณ์ชีวิตและการทำงานให้แก่กลุ่มต่างๆ โดยรัฐจะต้องจัดระบบการตอบแทนที่เหมาะสม

๓. บังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดต่อผู้กระทำความผิดต่อผู้สูงอายุ หรือการนำผู้สูงอายุไปแสวงหาประโยชน์

๔. ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทและคุณูปการของผู้สูงอายุต่อสังคมไทย และรณรงค์ให้สังคมปฏิบัติต่อผู้สูงอายุตามหลักมนุษยธรรม

องค์กรที่รับผิดชอบ

๑. มาตรการด้านนิติบัญญัติ คณะรัฐมนตรี คณะกรรมการกิจการเยาวชนสตรีและผู้สูงอายุของรัฐสภา ให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน ๑ ปี นับแต่การประกาศใช้แผนพัฒนาการการเมืองแห่งชาติ

๒. มาตรการด้านบริหาร ให้สำนักนายกรัฐมนตรีทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกลางในการประสานงานกลางในการประสานงานกับส่วนราชการต่าง ๆ

๓. มาตรการด้านการศึกษา รัฐสภา คณะกรรมการพัฒนาการเมืองแห่งชาติ

(๒.๔) ร่างแผนการคุ้มครองและขยายสิทธิของคนพิการ หรือทุพพลภาพ

สภาพปัญหา

องค์การสหประชาชาติประเมินว่าในประเทศที่กำลังพัฒนาซึ่งรวมทั้งประเทศไทย มีผู้พิการคิดเป็นร้อยละ ๑๐ ของประชากรทั้งหมด การสำรวจสถิติผู้พิการของมูลนิธิสาธารณสุขไทยในปี พ.ศ. ๒๕๓๔ พบว่ามีคนพิการ ประเภทหูหนวก คนตาบอด คนพิการแขน ขา ลำตัว จิต สติปัญญาและอื่นๆ รวมร้อยละ ๘.๑ ของประชากรทั้งหมด ความพิการอาจเป็นมาโดยกำเนิด หรือเกิดขึ้นภายหลังด้วยสาเหตุต่างๆ ผู้พิการประกอบด้วยบุคคลทุกเพศทุกวัย คนพิการส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่ยากจน

สังคมไทยยังมีเจตคติในทางลบต่อผู้พิการ โดยมองว่าความพิการเกิดขึ้นจากบาปกรรมของผู้พิการ เจตคติดังกล่าวมีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิดของผู้พิการและครอบครัวที่มองว่าความพิการเป็นเรื่องน่าอับอาย ทำให้ผู้พิการถูกตัดขาดจากโลกภายนอกและถูกกลั่นแกล้งรังแกขั้นพื้นฐานของความเป็นมนุษย์ ปฏิกริยาที่มีต่อผู้พิการจึงมีทั้งการรังเกียจเหยียดฉันท์และความเวทนาสงสาร

คนพิการมีความต้องการพื้นฐานเหมือนกับบุคคลโดยทั่วไป คนพิการต้องการอิสระเสรีภาพในการเคลื่อนไหว การแสดงความคิดเห็นและความรู้สึกนึกคิด ต้องการมีส่วนร่วมในสังคม คนพิการต้องการบริการทางการแพทย์เพื่อฟื้นฟูสมรรถภาพและยับยั้งไม่ให้ความพิการลุกลามไปสู่ส่วนอื่น คนพิการต้องการโอกาสด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาตนเอง และต้องการโอกาสด้านการทำงานเพื่อการพึ่งตนเอง คนพิการต้องการมีชีวิตครอบครัวที่เป็นสุขเหมือนกับคนทั่วไป และในฐานะผู้จ่ายภาษีให้แก่รัฐ คนพิการก็ต้องการการมีส่วนร่วมทางสังคมและการเมือง แต่เนื่องจากความต้อยของสภาพทางร่างกายและจิตใจทำให้คนพิการไม่สามารถที่จะกระทำการต่างๆด้วยตนเองโดยปราศจากความเข้าใจและการช่วยเหลือของสังคม

ถึงแม้ว่าประเทศไทยจะมีพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บทที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้พิการให้ดีขึ้น แต่ยังมีปัญหาความล่าช้าของการออกกฎกระทรวงเพื่ออนุวัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติ กฎหมายฉบับนี้กำหนดให้ผู้พิการมาขึ้นทะเบียนเพื่อที่จะให้ได้รับประโยชน์ด้านการฟื้นฟูทางการแพทย์ การส่งเสริมสนับสนุนด้านการศึกษาและการทำงาน แต่จำนวนผู้ขึ้นทะเบียนยังมีอยู่น้อยเมื่อเทียบกับประชากรผู้พิการทั้งหมด ทั้งนี้เนื่องจากบริการด้านการจดทะเบียนของรัฐยังเข้าไม่ถึงผู้พิการในชนบทซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ ประกอบกับการขาดแคลนอุปกรณ์ทางการแพทย์ที่ใช้ในการวินิจฉัยสถานะของผู้พิการ

องค์กรพัฒนาเอกชนมีบทบาทสำคัญในการสงเคราะห์และพัฒนาผู้พิการในด้านต่างๆ องค์กรเหล่านี้ไม่ได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณจากรัฐและต้องพึ่งพาเงินบริจาคจากต่างประเทศ ซึ่งนับวันจะลดน้อยลงเนื่องจากองค์กรเงินทุนต่างประเทศเห็นว่าประเทศไทยเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว และจำเป็นที่จะต้องให้ความช่วยเหลือประเทศอื่นๆที่ด้อยพัฒนา

แผนพัฒนาเร่งด่วน

มาตรการด้านนิติบัญญัติ

๑. ผลักดันการออกกฎกระทรวงตามความในพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ
๒. ทบทวนกฎหมายและระเบียบข้อบังคับที่กีดกันการเลือกปฏิบัติต่อคนพิการในด้านการศึกษาและการทำงานในหน่วยงานราชการและรัฐวิสาหกิจ และการใช้สิทธิในการสมัครรับเลือกตั้ง
๓. ใช้สิทธิเลือกตั้ง รวมทั้งการแต่งตั้งคนพิการในการดำรงตำแหน่งต่างๆ

มาตรการด้านบริหาร

๑. สนับสนุนส่งเสริมการรวมตัวของคนพิการในทุกระดับ
๒. ลดอัตราภาษีการพิการในทุกประเภท
๓. รณรงค์ให้สังคมเกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความต้องการของคนพิการ และกระตุ้นให้ประชาชนปฏิบัติต่อคนพิการอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ
๔. บังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดต่อผู้ที่นำผู้พิการไปแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ

แผนพัฒนาระยะยาว

เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายและนโยบายของรัฐเกี่ยวกับการคุ้มครองคนพิการ

องค์กรรับผิดชอบ

๑. มาตรการด้านนิติบัญญัติ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม คณะรัฐมนตรี
๒. มาตรการด้านบริหาร กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม กระทรวงสาธารณสุข กรมตำรวจ
๓. มาตรการด้านการศึกษา รัฐสภา คณะกรรมการพัฒนาการเมืองแห่งชาติ หน่วยงานพัฒนาเอกชน สถาบันการศึกษา

(๓) สิทธิเสรีภาพของบุคคลในกระบวนการยุติธรรม

(๓.๑) ร่างแผนการคุ้มครองและขยายสิทธิของประชาชนในกระบวนการยุติธรรม

สภาพปัญหา

กระบวนการยุติธรรมในปัจจุบันมีปัญหายุ่งยากค่อนข้างมาก ทั้งในแง่ประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมาย และในแง่ตัวบทกฎหมายเอง โครงสร้างและความสัมพันธ์ในกระบวนการยุติธรรมไม่เอื้ออำนวยให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพ ในคดีอาญากระบวนการสอบสวนไม่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ยังมีการแบ่งแยกกันอย่างชัดเจน ระหว่างพนักงานอัยการกับพนักงานสอบสวน ทำให้กระบวนการค้นหาความจริงก่อนคดีขึ้นสู่ศาลขาดประสิทธิภาพ ไม่อาจให้ความคุ้มครองผู้เสียหายและผู้ต้องหาได้อย่างแท้จริง เมื่อคดีขึ้นสู่ศาลกระบวนการพิจารณาที่รวดเร็วต่อเนื่อง และเป็นธรรม และผู้พิพากษาทำหน้าที่ค้นหาความจริงโดยครบองค์คณะ อันจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายและเป็นธรรมกับทุกฝ่ายยังไม่เกิดขึ้น ในคดีแพ่งยังขาดผู้พิพากษาที่มีความรู้ ความสามารถเฉพาะในการที่จะปรับข้อเท็จจริงของโลกการค้าสมัยใหม่เข้ากับข้อกฎหมาย ตัวบทกฎหมายใหม่ ๆ นอกจากนี้กระบวนการลงโทษหลังจากมีคำพิพากษายังขาดประสิทธิภาพในแง่ที่จะจำแนกลักษณะบุคคลที่กระทำความผิดตัดสินภัยให้ถูกแยกออกไปจากสังคม เพื่อให้กลับเข้าสู่สังคมและก่อปัญหาอีก และขาดกระบวนการฝึกฝนอบรมบุคคลที่ต้องขังให้กลับเข้าสู่สังคมและดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุข

นโยบายเสนอแนะ

ให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการระดับชาติขึ้นมาแก้ไขปัญหาในกระบวนการยุติธรรมในเบื้องต้น กระบวนการสอบสวนควรมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ต้องมีจุดเชื่อมโยงในความร่วมมือระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการ เพื่อประสิทธิภาพในการค้นหาความจริง ควรมีการจัดตั้งกรมสอบสวนกลางขึ้นในกระทรวงยุติธรรม เพื่อทำงานสอบสวนในคดีสำคัญและซับซ้อน เช่น คดียาเสพติดรายใหญ่ คดีความผิดทางเศรษฐกิจ

ในขั้นตอนการสอบสวนของกรมตำรวจ ยังไม่มีขั้นตอนการอุทธรณ์ กรณีไม่อนุญาตให้ประกันตัว ไม่มีระเบียบวางแนวทางการสอบสวนที่ชัดเจนในการที่จะคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหา ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เช่น ไม่สร้างแรงกดดันให้ผู้ต้องหา ต้องไม่สอบสวนติดต่อกันยาวนานเกินสมควร ต้องไม่นำผู้ต้องหามาประจานต่อสาธารณะ

ในคดีที่มีความตายเกิดขึ้น โดยการกระทำของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติตามราชการตามหน้าที่ (คดีวิสามัญฆาตกรรม) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปฏิบัติตามหน้าที่ของเจ้าพนักงานตำรวจที่ให้พนักงานสอบสวนคือเจ้าพนักงานตำรวจเป็นผู้ทำการสอบสวนเอง การคุ้มครองสิทธิของผู้ตายหรือญาติของผู้ตาย ย่อมไม่อาจทำได้ด้วยความโปร่งใสและเป็นธรรม จึงควรมีให้หน่วยงานอื่นเข้ามาทำการสอบสวนหรือกำกับดูแลการสอบสวนตั้งแต่เริ่มต้น ซึ่งในปัจจุบันกฎหมายควบคุมการทำวิสามัญฆาตกรรม

ของเจ้าพนักงานแต่เพียงในชั้นศาล โดยให้มีการไต่สวนภายหลังจากที่เจ้าพนักงานตำรวจได้ทำการสอบสวนแล้วให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาล ยังขาดกระบวนการคุ้มครองตรวจสอบก่อนคดีขึ้นสู่ศาล

ภายหลังจากที่ศาลมีคำพิพากษา การจำแนกลักษณะผู้กระทำความผิดอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อจำแนกผู้กระทำความผิดร้ายแรงเป็นผู้กระทำความผิดติดนิสัย หรือเป็นผู้กระทำความผิดโดยพลั้งเผลอ หรือสภาพบังคับยังไม่มี จึงทำให้ไม่อาจกำหนดได้ว่าควรจะปล่อยตัวนักโทษคนใดก่อนกำหนดโทษหรือควบคุมตัวไว้ให้นานที่สุดตามคำพิพากษา จึงควรมีการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างกรมราชทัณฑ์กับกรมตำรวจ ถึงประวัติของผู้ต้องขัง และพฤติกรรมในการกระทำความผิดในแต่ละคดี เพื่อประสิทธิภาพในการจำแนกของผู้ต้องขัง

ในขณะที่มีผู้ต้องขังอยู่ในความควบคุมของกรมราชทัณฑ์จำนวนมากจนล้นเกินขีดความสามารถที่กรมราชทัณฑ์จะรับได้ และประมาณ ๔๐ เปอร์เซ็นต์ ของผู้ต้องขังนั้นอยู่ในระหว่างการพิจารณาคดีของศาล จึงควรส่งเสริมให้มีการประกันตัวจำเลยในระหว่างการพิจารณาให้มากขึ้น และเร่งศึกษาหาวิธีการคุมประพฤติก่อนดำเนินคดีในชั้นศาลมาใช้ในประเทศไทยโดยเร็วต่อไป

ในกระบวนการดำเนินคดี รัฐมีหน้าที่ที่จะต้องให้บริการแก่ประชาชนที่ตกเป็นผู้ต้องหา โดยจัดหาทนายความให้ บุคคลที่เป็นพยานและผู้เสียหายในคดีอาญามีสิทธิได้รับความคุ้มครองการปฏิบัติที่เหมาะสมและค่าตอบแทนจากรัฐ และบุคคลซึ่งได้รับความเสียหายถึงแก่ชีวิตหรือแก่ร่างกาย หรือจิตใจ เนื่องจากการกระทำความผิดอาญาของผู้อื่นโดยที่ตนมิได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนั้น และไม่มีโอกาสได้รับการบรรเทาความเสียหายโดยทางอื่น รัฐควรตราพระราชบัญญัติสวัสดิการสังคม ให้บุคคลนั้นหรือทายาทมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือจากรัฐตามสมควร แต่หากมีการดำเนินคดีกับบุคคลใดโดยผิดพลาดทำให้ตกเป็นจำเลยในคดีอาญา และถูกคุมขังระหว่างการพิจารณาคดี และมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าบุคคลนั้นมีได้เป็นผู้กระทำความผิดบุคคลนั้นย่อมมีสิทธิจะได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามสมควร รวมทั้งสิทธิต่าง ๆ ที่เสียไป

มาตรการ

๑. ให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการแห่งชาติเพื่อแก้ไขปัญหาในกระบวนการยุติธรรม
๒. จัดตั้งกรมการสอบสวนกลางขึ้นในกระทรวงยุติธรรม เพื่อทำงานสอบสวนในคดีสำคัญและเป็นจุดเชื่อมโยงความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในกระบวนการสอบสวน
๓. สร้างระบบประกันการตรวจสอบการกระทำของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่จนมีความตายเกิดขึ้น
๔. สร้างระบบที่ประสานงานกันในกระบวนการยุติธรรม เพื่อจำแนกลักษณะและควบคุมผู้กระทำความผิดว่าควรจะปล่อยตัวนักโทษคนใดก่อนกำหนดหรือไม่
๕. สร้างระบบการคุมประพฤติผู้กระทำความผิดก่อนพิจารณาในชั้นศาล

องค์กรที่รับผิดชอบ

๑. กระทรวงยุติธรรม
๒. สำนักงานอัยการสูงสุด
๓. กรมตำรวจ
๔. กรมราชทัณฑ์
๕. คณะกรรมการปฏิรูประบบราชการ
๖. รัฐสภา, พรรคการเมือง

หมายเหตุ รัฐธรรมนูญกำหนดให้รัฐให้ความช่วยเหลือประชาชนในด้านคดีอาญาและคดีแพ่ง ซึ่งจะต้องมีกฎหมายพิเศษรองรับหลักการนี้

(๔) สิทธิเสรีภาพของบุคคลซึ่งรวมเป็นกลุ่มหรือชุมชน

(๔.๑) ร่างแผนการคุ้มครองและขยายสิทธิกลุ่มและสิทธิชุมชน

สภาพปัญหา

โดยทั่วไปรัฐธรรมนูญมักให้การรับรองสิทธิของปัจเจกบุคคลเสียส่วนใหญ่ ทั้งที่แท้จริงแล้วยังมีสิทธิบางประการที่เป็นสิทธิกลุ่ม หรือสิทธิชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิทธิในการปฏิบัติตามจารีตประเพณี หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น สิทธิในการจัดการบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิทธิในสิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ สิทธิผู้บริโภค เพราะบรรดาสหสิทธิเหล่านี้เกี่ยวข้องและมีผลกระทบต่อกลุ่มบุคคลของสังคม

ดังนั้นรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันจึงให้การรับรองของสิทธิกลุ่มและสิทธิชุมชนไว้เป็นที่เด่นชัด จึงสมควรให้สิทธิเหล่านี้มีผลปฏิบัติอย่างแท้จริง

เป้าหมาย

๑. เพื่อให้ชุมชนสามารถใช้สิทธิอย่างชอบธรรมในการปฏิบัติตามจารีตประเพณี หรือภูมิปัญญาของตนเอง ตลอดจนสามารถมีส่วนร่วมในการจัดการดูแลรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๒. เพื่อให้บุคคลและกลุ่มบุคคลด้านสิ่งแวดล้อม สามารถใช้สิทธิอย่างชอบธรรมในการมีส่วนร่วมในการคุ้มครอง ส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ตลอดจนให้ความเห็นแก่รัฐก่อนที่จะมีการดำเนินโครงการ หรือกิจกรรมที่มีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม

๓. เพื่อให้ตัวแทนผู้บริโภคมีส่วนร่วมในการตรากฎหมาย และการกำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อคุ้มครองผู้บริโภค

มาตรการ

๑. ให้มีการตรากฎหมายว่าด้วยป่าชุมชน กฎหมายว่าด้วยทรัพยากรน้ำ เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์ในทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรน้ำ ตลอดจนการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย หรือระเบียบที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้จะต้องมีผู้แทนขององค์กรประชาชน องค์กรพัฒนาเอกชน และนักวิชาการมีส่วนร่วมในการจัดทำกฎหมายดังกล่าว

๒. ให้มีการตรากฎหมายว่าด้วยองค์กรอิสระด้านสิ่งแวดล้อม สิทธิของประชาชนในการคุ้มครองและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการปรับปรุง แก้ไขกฎหมาย กฎหรือระเบียบที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้จะต้องมีผู้แทนขององค์กรประชาชน องค์กรพัฒนาเอกชน และนักวิชาการ มีส่วนร่วมในการจัดทำกฎหมายดังกล่าว

๓. ให้มีการตรากฎหมายว่าด้วยองค์กรอิสระด้านผู้บริโภค และสิทธิผู้บริโภค ทั้งนี้จะต้องมีผู้นำองค์กรประชาชน องค์กรพัฒนาเอกชน และนักวิชาการ มีส่วนร่วมในการจัดทำกฎหมายดังกล่าว

๔. เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสิทธิชุมชน สิทธิในสิ่งแวดล้อม และสิทธิผู้บริโภคแก่ประชาชนให้ทั่วถึง เพื่อให้ประชาชนตระหนักถึงสิทธิของตนเอง

๕. ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคคล กลุ่มหรือองค์กรประชาชน มีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำกฎหมาย การเผยแพร่ความรู้และการคุ้มครองสิทธิของประชาชน

องค์กรรับผิดชอบ

๑. รัฐบาล
๒. กระทรวง ทบวง กรมที่เกี่ยวข้อง
๓. พรรคการเมือง
๔. องค์กรประชาชน
๕. องค์กรพัฒนาเอกชน
๖. นักวิชาการ สถาบันการศึกษา

(๔.๒) ร่างแผนการคุ้มครองและขยายสิทธิของเกษตรกร

สภาพปัญหา

เกษตรกรมักประสบปัญหาเกี่ยวกับปัจจัยการผลิต ได้แก่ ที่ดิน เงินทุน เทคโนโลยี ราคาพืชผลที่ไม่เป็นธรรม ขาดตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร และขาดองค์กรที่จะทำหน้าที่ดูแล พิทักษ์ผลประโยชน์ของเกษตรกรโดยตรง นอกจากนี้รัฐยังมีนโยบายเน้นการเกษตรเพื่อการค้าและการส่งออกจนทำให้ละเลยเกษตรกรที่ประกอบการเกษตรทางเลือกอื่น ๆ

เป้าหมาย

เพื่อให้เกษตรกรมีหลักประกันทั้งทางด้านการผลิต การตลาด การมีที่ดินทำกิน การเลือกทางเลือกในการทำเกษตรที่ตนเองต้องการ ตลอดจนการรวมตัวกันของเกษตรกรบนพื้นฐาน การรักษาผลประโยชน์ของตน

มาตรการ

๑. ให้มีการตรากฎหมายว่าด้วยสภาเกษตรกรแห่งชาติ เพื่อทำหน้าที่ในการพิทักษ์ผลประโยชน์ของเกษตรกรเอง ทั้งนี้จะต้องให้แต่งตั้งคณะกรรมการร่างกฎหมายโดยให้ผู้แทนเกษตรกรมีส่วนร่วมในการจัดทำกฎหมายดังกล่าวโดยดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน ๑ ปี นับแต่ประกาศใช้แผนพัฒนาการเมืองแห่งชาติ

๒. รัฐต้องส่งเสริมและคุ้มครองเกษตรกรในการพัฒนาทรัพยากรพันธุกรรม การพัฒนาเทคโนโลยีการผลิต การเก็บ รักษา หรือการจัดจำหน่าย ตลอดจนการส่งเสริมและสนับสนุนการผลิตแบบทางเลือก

๓. รัฐต้องมีมาตรการจำกัดการถือครองที่ดินเพื่อกระจายสิทธิการถือครองที่ดินให้เกษตรกรอย่างทั่วถึง และเป็นธรรม

๔. รัฐต้องมีหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนเกษตรกรในการจัดตั้งกองทุนในการแก้ไขปัญหาตนเอง และชุมชน

องค์กรที่รับผิดชอบ

๑. คณะรัฐมนตรี
๒. พรรคการเมือง
๓. องค์กรเกษตรกร
๔. องค์กรพัฒนาเอกชน
๕. สื่อมวลชน

(๔.๓) ร่างแผนการคุ้มครองและขยายสิทธิของแรงงาน

สภาพปัญหา

โดยที่การรวมตัวกันเป็นสหภาพแรงงานของผู้ใช้แรงงานจะทำให้ผู้ใช้แรงงานมีอำนาจในการต่อรองกับนายจ้างมากขึ้น แต่ที่ผ่านมาผู้ใช้แรงงานไม่สามารถใช้สิทธิในการรวมตัวได้มากนัก เนื่องจากยังไม่มีมาตรการคุ้มครองสิทธิผู้ใช้แรงงานที่เป็นผู้ริเริ่มก่อตั้งสหภาพแรงงาน บุคคลเหล่านั้นมักจะถูกนายจ้างกลั่นแกล้งด้วยวิธีการต่าง ๆ นานา จนไม่สามารถดำเนินการในสหภาพแรงงานได้

นอกจากนี้จากนโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ให้ประโยชน์กับภาคธุรกิจในรูปแบบของการส่งเสริมการลงทุนจำนวนมาก แต่รัฐบาลกลับให้การคุ้มครองและการให้ประกันมาตรฐานขั้นต่ำแก่ผู้ใช้แรงงานยังไม่เพียงพอทั้งในด้านค่าจ้าง สวัสดิการ ความปลอดภัย การประกันสังคม การมีงานทำ เป็นต้น

เป้าหมาย

เพื่อให้ผู้ใช้แรงงานมีหลักประกันในการรวมตัวกันต่อรองกับนายจ้างตลอดจนการได้รับการคุ้มครองในมาตรฐานขั้นต่ำทั้งในด้านค่าจ้าง การมีงานทำ ความปลอดภัยในการทำงาน และการประกันสังคม

มาตรการ

๑. ให้มีการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๘ เพื่อให้การคุ้มครองผู้ริเริ่มก่อตั้งสหภาพแรงงาน การใช้สิทธิการนัดหยุดงาน รวมทั้งการให้ผู้แทนองค์กรแรงงานมีส่วนร่วมในการจัดการในสถานประกอบการ ทั้งนี้จะต้องให้ผู้แทนองค์กรแรงงานมีส่วนร่วมในการจัดทำกฎหมายดังกล่าว

๒. ให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อจัดทำร่างพระราชบัญญัติความปลอดภัยแห่งชาติ โดยให้มีผู้แทนราชการ ผู้แทนองค์กรแรงงาน นักวิชาการ ผู้แทนองค์กรพัฒนาเอกชน

๓. รัฐบาลต้องจัดให้มีสวัสดิการสังคมและระบบประกันสังคมที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ตลอดจนสนับสนุนให้เอกชนมีส่วนร่วมการจัดสวัสดิการสังคม

องค์กรรับผิดชอบ

๑. กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม
๒. คณะรัฐมนตรี
๓. พรรคการเมือง
๔. องค์กรผู้ใช้แรงงาน
๕. องค์กรพัฒนาเอกชน
๖. นักวิชาการ

(๔.๔) ร่างแผนการคุ้มครองและขยายสิทธิของชาวชุมชนแออัด

สภาพปัญหา

คนจนเมืองต้องประสบปัญหาไร้ที่อยู่อาศัย จึงจำเป็นต้องอาศัยอยู่ในที่ดินสาธารณะ ที่ดินของรัฐ หรือที่ดินของเอกชน ทำให้ขาดความมั่นคงในที่อยู่อาศัยต้องประสบปัญหาการรुकไล่หรือ การขาดสาธารณูปโภค คุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมในชุมชนไม่ได้มาตรฐาน และไม่มีแผนการในการ แก้ไขปัญหาอย่างจริงจัง ตลอดจนในการพัฒนาชุมชนมักจะมีขาดเงินทุนในการสนับสนุนการพัฒนา ทำให้การแก้ไขปัญหาของประชาชนในชุมชนไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร

เป้าหมาย

เพื่อให้ชาวชุมชนแออัดที่ไร้ที่อยู่อาศัย มีหลักประกันในที่อยู่อาศัย และมีการพัฒนาคุณภาพชีวิต ที่ได้มาตรฐานเยี่ยงบุคคลอื่นของสังคม

มาตรการ

๑. ให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการยกเว้นพระราชบัญญัติชุมชนแออัดโดยมีผู้แทนองค์กรชาวบ้านและผู้แทนรัฐบาล
๒. ให้มีการจัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาชุมชนแออัด
๓. ให้กระจายอำนาจให้องค์กรปกครองท้องถิ่นมีหน้าที่ในการแก้ไขปัญหาของชุมชนแออัดโดยตรง

องค์กรรับผิดชอบ

๑. คณะรัฐมนตรี
๒. พรรคการเมือง
๓. องค์กรชาวบ้าน
๔. องค์กรพัฒนาเอกชน

(๔.๕) ร่างแผนการคุ้มครองและขยายสิทธิของชนเผ่า

สภาพปัญหา

ประเทศไทยมีประชากรส่วนหนึ่งที่เป็นชนเผ่าอยู่ประมาณ ๘๐๐,๐๐๐ กว่าคน มีมากกว่า ๑๓ ชนเผ่า และส่วนใหญ่อาศัยกระจายอยู่ในพื้นที่จังหวัดทางภาคเหนือโดยกลุ่มบุคคลเหล่านี้ประมาณร้อยละ ๗๐ ไม่มีฐานะเป็นพลเมืองของชาติ ยังไม่มีความมั่นคงในที่อยู่อาศัยและที่ทำกิน บางส่วนยังขาดโอกาสทางการศึกษาและได้รับการบริการสาธารณสุข ตลอดจนไม่สามารถรักษาจารีตประเพณี วัฒนธรรม และเอกลักษณ์ของตนเองรวมทั้งไม่สามารถจัดการตนเองทั้งในการพัฒนาและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เป้าหมาย

เพื่อให้ชนเผ่ามีหลักประกันในความเป็นพลเมืองของชาติ มีความมั่นคงในที่อยู่อาศัยและที่ทำกิน ได้รับการบริการสาธารณสุข และสามารถอนุรักษ์และรักษาจารีตประเพณี วัฒนธรรม และภูมิปัญญาของชนเผ่าเองได้

มาตรการ

๑. ให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการร่วมระหว่างผู้แทนรัฐบาล ผู้แทนองค์กรชนเผ่า องค์กรพัฒนาเอกชน และนักวิชาการเพื่อทำหน้าที่ในการสำรวจตรวจสอบคุณสมบัติของสมาชิกในชุมชน เพื่อเสนอให้มีการรับรองสัญชาติต่อไป

๒. ให้องค์กรชุมชนของชนเผ่าและหน่วยงานของรัฐบาลทำหน้าที่ในการจัดการและควบคุมการใช้ที่ดินทำกิน โดยปรับระบบการเกษตรให้เป็นเกษตรเชิงอนุรักษ์ ทั้งนี้เพื่อฟื้นฟูและรักษาความสมดุลของระบบนิเวศน์

๓. สนับสนุนให้องค์กรชุมชนของชนเผ่ามีส่วนร่วมกับรัฐบาล ในการกำหนดแนวเขตของเขตป่าสงวนและป่าอนุรักษ์อื่น ๆ พร้อมกับการร่วมปลูกป่า และฟื้นฟูป่าอนุรักษ์ ตลอดจนป่าต้นน้ำลำธาร

องค์กรรับผิดชอบ

๑. คณะรัฐมนตรี
๒. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๓. องค์กรพัฒนาเอกชน
๔. องค์กรชุมชน
๕. นักวิชาการ

(๔.๖) ร่างแผนการคุ้มครองสิทธิการปกครองตนเองของประชาชนในท้องถิ่น

สภาพปัญหา

ปัจจุบันรัฐยังไม่ได้มีการกระจายอำนาจอย่างแท้จริงไปสู่ประชาชน กระทรวง ทบวง กรม ต่าง ๆ ยังรวมอำนาจทุกอย่างไว้ที่ส่วนกลาง ประชาชนมีโอกาสตัดสินใจเพื่อตนเองและเพื่อชุมชนของตนเองได้น้อย รัฐมองประชาชนเสมือนกับว่าเป็นผู้ถูกปกครอง ประชาชนถูกฝึกฝนให้เป็นผู้รับมากกว่า รับผิดชอบอนาคตของตนเอง สภาพปัญหาต่าง ๆ จึงเกิดขึ้นไม่ว่าความเจริญจะเกิดขึ้นเฉพาะในชุมชน ชนบทยังมีสภาพถูกกลืนเลือนจากรัฐ หรือได้รับการเอาใจใส่ดูแลไม่เท่าเทียมกัน ประชาชนขาดแรงจูงใจที่จะร่วมมือกันทำงานเพื่อชุมชนตนเอง ประชาชนจึงไม่สนใจกระบวนการในระบอบประชาธิปไตย

หลักการพื้นฐาน

แผนการกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ท้องถิ่น ถือเป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาการเมือง เพราะการกระจายอำนาจเป็นการมอบภารกิจการบริหารท้องถิ่นให้แก่ประชาชน แทนที่รัฐบาลกลางจะส่งเจ้าหน้าที่มาดำเนินการเอง ประชาชนจะได้ใช้การเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นเป็นเวทีฝึกประชาธิปไตยในภาคปฏิบัติ (Learning by doing) นอกจากจะเรียนรู้ในกระบวนการเลือกตั้งทั้งฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารในระดับท้องถิ่นแล้ว ก็ยังเรียนรู้กระบวนการตรวจสอบติดตามผลการทำงานของบุคคลที่ได้รับเลือกเข้าไปด้วย และที่สำคัญก็คือ ยังเป็นเวทีฝึกฝนนักการเมืองเพื่อก้าวสู่เวทีระดับสูง จนกระทั่งถึงระดับชาติต่อไป

เหตุผล

เพื่อกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นได้เอง รวมทั้งมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่มีผลกระทบต่อประชาชนโดยตรง ตลอดจนเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสมรรถนะในการปกครองตนเองได้ ทั้งในทางเศรษฐกิจ สังคม และการบริหาร ทั้งนี้ เพื่อยังผลให้เกิดการพัฒนาทางการเมืองต่อไป

เป้าหมาย

กำหนดกรอบการดำเนินงาน ดังนี้

๑. จัดทำแผนจัดการกิจเพื่อกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
๒. ปรับปรุงกฎหมาย เพื่อจัดโครงสร้างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีรูปแบบที่เหมาะสม และให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองอย่างแท้จริง
๓. จัดทำแผนการปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งครอบคลุมถึงการคลัง การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป

๔. การกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริหารสาธารณะระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกัน

๕. การจัดสรรสัดส่วนภาษีและอากรระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยคำนึงถึงภาระหน้าที่ของรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันโดย

๕.๑ ภายในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๘ (พ.ศ. ๒๕๔๐-๒๕๔๔) รัฐจะกำหนดสัดส่วนรายได้ระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างน้อย ๘๐ : ๒๐

๕.๒ ภายในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๔๙) กำหนดสัดส่วนอย่างน้อย ๖๕ : ๓๕

๖. ออกกฎหมายกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจตามรัฐธรรมนูญ

ระยะเวลาดำเนินการ

๒ ปี

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ประชาชนจะได้เรียนรู้ระบอบประชาธิปไตย ผ่านกระบวนการในองค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่นที่เรียกว่า เรียนรู้โดยการปฏิบัติ ซึ่งจะมีผลต่อการพัฒนาทางการเมืองของประชาชนโดยตรง

(๔.๗) ร่างแผนการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น

สภาพปัจจุบัน

ปัจจุบันการจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ตาม พรบ.ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔) แบ่งออกเป็น ๓ ส่วน คือ ระเบียบบริหารราชการส่วนกลาง ระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาค และระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น

๑.๑ ราชการส่วนกลาง ได้แก่ สำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือทบวง ซึ่งมีฐานะเทียบเท่ากระทรวง ทบวง ซึ่งสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี หรือกระทรวง และกรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น และมีฐานะเป็นกรม

๑.๒ ราชการส่วนภูมิภาค ได้แก่ จังหวัดและอำเภอ

๑.๓ ราชการส่วนท้องถิ่น ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล สุขาภิบาล และราชการส่วนท้องถิ่นอื่นตามที่มิกฎหมายกำหนด (กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล)

อนึ่ง ยังมีหน่วยการปกครองระดับกิ่งอำเภอ ตำบล หมู่บ้าน และสภาตำบล ตามกฎหมายลักษณะปกครองท้องที่ และกฎหมายสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลตามลำดับ ซึ่งยังมีได้กำหนดสภาพชัดเจนว่าเป็นหน่วยการบริหารราชการส่วนใด

สภาพปัญหา

๒.๑ สภาพปัญหาของการบริหารราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาคที่เป็นอุปสรรคต่อความเจริญเติบโตขององค์การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น

ปัจจุบันการบริหารราชการส่วนกลางได้ปฏิบัติภารกิจที่เป็นผลประโยชน์ โดยรวมของประเทศ และเป็นการปฏิบัติภารกิจที่ครอบคลุมพื้นที่ทั้งส่วนที่เป็นจังหวัด อำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน รวมทั้งพื้นที่ขององค์การบริหารราชการส่วนท้องถิ่นอีกด้วย ด้วยเหตุนี้ การบริหารราชการส่วนท้องถิ่นจึงเป็นส่วนที่ซ่อนอยู่ภายใต้ราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาค และค่อย ๆ เติบโตขึ้นภายใต้เงื่อนไขและกฎเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นโดยราชการส่วนกลาง ทำให้เป็นอุปสรรคและเป็นการยากที่จะเจริญเติบโตจนสามารถบริหารงานได้อย่างมีอิสระและมีประสิทธิภาพ และสามารถสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง

หากปล่อยให้สภาพปัญหาเป็นเช่นนี้ต่อไป การบริหารราชการส่วนท้องถิ่นก็จะเข้มแข็งและเติบโตขึ้นได้อย่างยากลำบากและการบริหารราชการส่วนกลางที่ดำเนินการโดยหน่วยงานบริหารราชการส่วนภูมิภาค ดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบันก็จะซ้ำซ้อนกับงานของการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ถ้าไม่กำหนดภารกิจให้แน่ชัดเป็นสัดส่วนก็จะยากแก่การจัดสรรทรัพยากรทั้งงบประมาณ กำลังคนและวัสดุให้เหมาะสมต่อไปได้

๒.๒ สภาพปัญหาของการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น

การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ประสบกับปัญหาหลายประการ ได้แก่

๑) อำนาจหน้าที่ของหน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่เป็นอยู่ในปัจจุบันมีอยู่อย่างจำกัด ทั้งนี้ เนื่องมาจากกรขยายงานของการบริหารราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาคลงไปในพื้นที่มากยิ่งขึ้น

๒) องค์การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น มีหลายรูปแบบและบางรูปแบบประชาชนก็ยังมิได้มีบทบาทในการบริหารได้อย่างเต็มที่ ดังจะสังเกตได้จากองค์การบริหารส่วนจังหวัด สุขาภิบาล (ที่นายอำเภอเป็นประธานกรรมการสุขาภิบาล) และการบริหารงานระดับเขตและแขวงในกรุงเทพมหานคร

๓) องค์การบริหารราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่อย่างจำกัด และยังขาดแคลนทรัพยากรการบริหาร และความเป็นอิสระในการบริหารเป็นอย่างมากอีกด้วย ได้แก่งบประมาณ การเงินการคลัง และบุคลากร เป็นต้น

เป้าหมาย

เพื่อให้การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นและให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีอำนาจและบทบาทในการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นทุกรูปแบบและทุกระดับอย่างมีประสิทธิภาพแท้จริง

แผนพัฒนาเร่งด่วน

ในระยะสั้นและกลาง การบริหารราชการส่วนกลางและการบริหารราชการส่วนภูมิภาค ยังมีความจำเป็นที่จะต้องคงไว้ก่อน แต่จะต้องลดบทบาทและอำนาจหน้าที่ที่เคยปฏิบัติในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นลง และค่อย ๆ กระจายอำนาจหน้าที่ที่เป็นภารกิจของท้องถิ่นทั้งหมดไปให้ องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นรับไปดำเนินการ

แผนพัฒนาระยะยาว

๔.๑ การบริหารราชการแผ่นดิน ก็จะมีการบริหารราชการส่วนกลางกับการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นเป็นหลัก ส่วนการบริหารราชการส่วนภูมิภาค หลังจากลดบทบาทลงจะเหลือเพียงการกำกับดูแลประสานงานเพื่อเชื่อมกับการบริหารราชการส่วนกลางในการตัดสินใจ หรือแก้ปัญหา ระดับชาติ ทั้งนี้ เพราะหากให้ท้องถิ่นเป็นตัวแทนของรัฐ การตัดสินใจ หรือแก้ปัญหาสำคัญจะทำได้ยาก และล่าช้าอาจเกิดความเสียหายต่อส่วนรวมได้

๔.๒ พยายามลดประเภทขององค์การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ให้เหลือน้อยประเภทที่สุด และในขณะเดียวกันก็ให้ประชาชนได้เข้ามามีอำนาจและบทบาทในการบริหารอย่างเต็มที่ในทุก รูปแบบและทุกระดับขององค์การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น

๔.๓ ให้มีการปฏิรูปองค์การบริหารราชการส่วนท้องถิ่นเสียใหม่ เพื่อให้องค์การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น สามารถปฏิบัติภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง ดังนี้

๑) การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น มีองค์การ ๒ ส่วน คือ

ส่วนแรก เป็นองค์การบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่ต่อไปนี้จะเรียกว่าเทศบาล (Municipality) ที่มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการดำเนินงานที่เป็นภารกิจพื้นฐานของแต่ละท้องถิ่นในเขตพื้นที่ของตนเอง มี ๒ ประเภทคือ

(๑) ประเภทองค์การที่ใช้สำหรับการบริหารท้องถิ่นที่เป็นชุมชนชนบทต่อไปจะเรียกว่า “เทศบาลชุมชนชนบท” (Rural Municipality) ซึ่งอาจมีหลายรูปแบบก็ได้

(๒) ประเภทองค์การที่ใช้สำหรับการบริหารท้องถิ่นที่เป็นชุมชนเมืองต่อไปจะเรียกว่า “เทศบาลชุมชนเมือง” (Urban Municipality) ซึ่งอาจมีหลายรูปแบบก็ได้

ทั้งนี้ เมื่อมีการปฏิรูปองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นตามส่วนแรกแล้ว จะทำให้ประเทศไทยมีการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นเต็มทุกพื้นที่ และเป็นรูปแบบที่ประชาชนเข้ามามีบทบาทในการบริหารท้องถิ่นของตนเอง

ส่วนที่สอง เป็นองค์การบริหารราชการส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ ซึ่งในระยะแรกนี้ก็ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด ที่นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดและสมาชิกจังหวัดมาจากการเลือกตั้งของประชาชน จะครอบคลุมซ้อนทับเทศบาลชุมชน (ส่วนแรก) อีกชั้นหนึ่ง แต่ในระยะยาว องค์การบริหารส่วนจังหวัดจะแปรสภาพไปเป็นเทศบาลขนาดใหญ่ ซึ่งอาจเรียกชื่อว่าเทศบาลนครหรือเทศบาลมหานคร (Metropolitan) ที่มีภารกิจคลุมพื้นที่ทั้งจังหวัดต่อไป (คำว่า “เทศบาล” (Municipality) ในที่นี้จึงมีความหมายกว้างกว่า คำว่า “เทศบาล” ในกฎหมายไทยปัจจุบัน) โดยไม่มีการทับซ้อนกันทั้งนี้ให้มีหน้าที่และความรับผิดชอบหลักอยู่ ๓ ประการคือ

(๑) ประสานงานระหว่างเทศบาลกับเทศบาล และประสานงานระหว่างเทศบาลขนาดใหญ่กับส่วนกลาง

(๒) ปฏิบัติภารกิจของท้องถิ่นที่เทศบาลตกลงใจให้ดำเนินการ และเทศบาลขนาดใหญ่หรือเทศบาลมหานครยอมรับทำให้ ซึ่งอาจเป็นภารกิจที่หากเทศบาลใดเทศบาลหนึ่งกระทำเองอาจไม่คุ้มค่าหรือมีเทคโนโลยีไม่เพียงพอ

(๓) ปฏิบัติภารกิจของส่วนกลาง (ภารกิจใดเป็นของส่วนกลางหรือของส่วนท้องถิ่นจะถูกจัดแบ่งไว้อย่างชัดเจน)

Municipality ในที่นี้และในทุกแห่งที่มีการกล่าวถึงนี้ หมายถึง องค์การปกครองท้องถิ่นทุกรูปแบบที่สมาชิกขององค์การทุกคนมาจากการเลือกตั้งของประชาชน องค์การปกครองท้องถิ่นดังกล่าว อาจมีหลายรูปแบบ เช่น แบบคณะกรรมการ (Commission Plan) รูปแบบผู้บริหาร หรือนายกเทศมนตรีกับสภา (Executive or Mayor - Council Plan) ซึ่งอาจมีลักษณะเป็น Strong Executive หรือ Weak Executive ก็ได้หรือในรูปแบบผู้จัดการกับสภา (Manager - Council Plan) หรือรูปแบบอื่น ๆ ตามแต่จะกำหนดขึ้น

๔.๔ การแปรสภาพองค์กรบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่เป็นอยู่ ในปัจจุบันไปสู่องค์กรบริหารราชการส่วนท้องถิ่นรูปแบบใหม่ ให้ดำเนินการดังนี้

๑) สุขาภิบาล ในอนาคตสุขาภิบาลต้องพัฒนาไปสู่ความเป็นองค์กรบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่มีการเลือกตั้งทั้งหมด และจะกลายสภาพเป็นรูปแบบหนึ่งของเทศบาลชุมชนชนบทหรือเทศบาลชุมชนเมืองก็ได้ ตามสภาพความเป็นจริงต่อไป

๒) องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นรูปแบบหนึ่งของเทศบาลชุมชนชนบทแต่โดยบทบัญญัติของกฎหมาย องค์การบริหารส่วนตำบลบางแห่งที่ครอบคลุมพื้นที่ ที่มีลักษณะเป็นชุมชนเมืองก็จะแปรสภาพไปเป็นเทศบาลชุมชนเมืองได้ในที่สุด

๓) เทศบาลตามกฎหมายปัจจุบัน ซึ่งมีเทศบาลตำบล เทศบาลเมือง และเทศบาลนคร จะถูกกำหนดให้แปรสภาพเป็นเทศบาลตามความหมายใหม่ ในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง เช่น เทศบาลชุมชนชนบทและเทศบาลชุมชนเมือง

๔) องค์การบริหารส่วนจังหวัดควรอยู่ต่อไป เพื่อรองรับงานของท้องถิ่นที่คาบเกี่ยวกันหลายพื้นที่และเป็นหน้าที่ที่เทศบาลไม่สามารถปฏิบัติหรือกระทำได้ และให้ทั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดและสมาชิกสภาจังหวัดมาจากการเลือกตั้งของประชาชน ทั้งนี้ให้แปรสภาพเป็นเทศบาลขนาดใหญ่ในความหมายใหม่โดยเร็ว สำหรับชื่อเรียกอาจคงชื่อเดิม คือ องค์การบริหารส่วนจังหวัดไปก่อน เพื่อความเหมาะสมและการยอมรับ หรืออาจปรับปรุงเป็นชื่อใหม่ โดยยังคงชื่อเดิมไว้บางส่วน เช่น องค์การบริหารจังหวัด องค์การบริหารท้องถิ่นจังหวัด นคร หรือมหานคร เป็นต้น

๕) องค์การบริหารราชการส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) เมืองพัทยา ควรให้แปรสภาพเป็นเทศบาลรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง หรือระบบผู้จัดการนคร (City Manager) เดิมรูปแบบ

(๒) กรุงเทพมหานคร ควรกระจายอำนาจลงไปถึงระดับเขตและแขวงโดยรวมเขตต่าง ๆ เช่น ๓-๔ เขต/แขวง เป็นเทศบาลชุมชนรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง จะทำให้มีเทศบาลเต็มพื้นที่ จากนั้น ก็จัดรูปแบบของกรุงเทพมหานครเป็นเทศบาลขนาดใหญ่ (Metropolitan) ข้อนทับโดยมีภารกิจไม่ซ้ำซ้อน ดังได้กล่าวมาแล้วในส่วนที่สองข้างต้น

อนึ่ง การปรับปรุงแบบการปกครองตามแนวความคิดที่เสนอจะต้องแก้ไขกฎหมาย ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานสำเร็จ ควรอิงกฎหมายเดิมไปก่อนแล้วปรับแก้เพื่อเข้าสู่รูปแบบที่เหมาะสมประชาชนจะยอมรับได้ง่าย และลดกระแสต่อต้านได้มาก

๔.๕ กำหนดเวลาการปรับเปลี่ยนจากของเดิมสู่รูปแบบตามแนวคิดใหม่ไว้ ๓๐ ปี เพื่อให้สามารถปรับการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น แบบที่เป็นอยู่เปลี่ยนแปลงไปสู่การบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่ยั่งยืนและพึ่งพาตนเองได้ จึงกำหนดเป็น ๔ ระยะ ให้ครอบคลุมการเปลี่ยนแปลงทั้งในระดับโครงสร้างกลไกการจัดการ และพฤติกรรมกรรมการบริหารที่สอดคล้องกัน ดังนี้

ระยะที่ ๑ (ปีที่ ๕) สุขาภิบาลจะแปรสภาพเป็นองค์การบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่มีการเลือกตั้งทั้งหมด

ระยะที่ ๒ (ปีที่ ๑๐) องค์การบริหารส่วนตำบลทั้งหมด จะแปรสภาพเป็นเทศบาลชุมชนชนบท หรือเทศบาลชุมชนเมือง ตามลักษณะพื้นที่

ระยะที่ ๓ (ปีที่ ๒๐) องค์การบริหารราชการส่วนท้องถิ่นบางส่วนพึ่งตนเองได้กล่าวคือ การพัฒนาด้านเศรษฐกิจที่ดำเนินการควบคู่กันมากับการพัฒนารูปแบบ การบริหารขององค์การบริหาร ราชการส่วนท้องถิ่น จะมีการผนึกกำลังกันเพื่อพัฒนาด้านเศรษฐกิจ โดยมีทิศทางของตนเองอย่างชัดเจน

ระยะที่ ๔ (ปีที่ ๓๐) องค์การบริหารราชการส่วนท้องถิ่นทั้งหมดสามารถพึ่งตนเองได้ ทั่วประเทศ

๔.๖ ในส่วนที่เกี่ยวกับบุคลากรประจำขององค์การบริหารราชการส่วนท้องถิ่นนั้นควรมี วัตถุประสงค์ที่จะให้ท้องถิ่นแต่ละแห่งได้ดูแลบังคับบัญชากำลังคนของตนเอง และให้บุคลากรมีโอกาส เจริญก้าวหน้า และสามารถถ่ายเทไปสู่องค์การบริหารราชการส่วนท้องถิ่นอีกด้วยควรให้อิสระแก่องค์การฯ แต่ละแห่งโดยไม่ถูกควบคุมจากส่วนกลาง แต่ว่าในระยะแรกเพื่อให้การบริหารงานบุคคลมีประสิทธิภาพ และเป็นขวัญกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน เห็นควรให้มีองค์กรกลางบริหารงานบุคคลกลางที่เป็นหน่วยงานอิสระ ระดับชาติที่คอยอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับบริหารงานบุคลากรของท้องถิ่น เป็นผู้ประสานงานด้าน บุคลากรขององค์การบริหารราชการส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ ในรูปแบบที่เหมาะสม

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

๑. แก้ไขปรับปรุงกฎหมายโดยคณะรัฐมนตรี รัฐสภา และพรรคการเมือง
๒. สื่อมวลชนและองค์กรประชาชนต่าง ๆ ที่มีอยู่ช่วยผลักดันอย่างเป็นเหตุเป็นผล และ ถูกกฎหมาย
๓. สถาบันพระปกเกล้า ช่วยพัฒนาองค์การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น โดยการฝึก อบรมทรัพยากรบุคคล

(๕) สิทธิในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

(๕.๑) ร่างแผนการคุ้มครองและขยายสิทธิประชาชนในการมีส่วนร่วมทางการเมือง สภาพปัญหา

โดยที่ระบอบประชาธิปไตยแบบตัวแทนที่ดำรงอยู่ ภายหลังจากที่ประชาชนมอบอำนาจให้แก่ตัวแทนไปใช้อำนาจแทนประชาชน กลับปรากฏว่าตัวแทนกระทำตนเป็นเจ้าของอำนาจเสียเอง กระทั่งบ่อยครั้งที่กระทำการฝืนเจตจำนงของประชาชน โดยเฉพาะการรวมอำนาจในการกำหนดนโยบายสาธารณะ การตรากฎหมาย ตลอดจนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ โดยที่ประชาชนไม่มีส่วนรู้เห็น ไม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ รวมทั้งประชาชนไม่มีสิทธิในการตรวจสอบ หรือถอดถอนตัวแทนของตนเองได้ รัฐธรรมนูญจึงได้รับรองสิทธิของประชาชนในการมีส่วนร่วมในการเสนอความเห็นเกี่ยวกับนโยบายหรือโครงการสาธารณะ การเสนอกฎหมาย การพิจารณากฎหมาย การลงประชามติ การถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตลอดจนการขยายสิทธิการเลือกตั้ง

เป้าหมาย

เพื่อให้ประชาชนสามารถใช้สิทธิเข้าร่วมในการกำหนดนโยบายสาธารณะ การเสนอและพิจารณากฎหมาย การใช้สิทธิเลือกตั้ง และการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้โดยเร็ว

มาตรการ

๑. ให้มีการตรากฎหมายว่าด้วยประชาพิจารณ์ โดยต้องมีผู้แทนองค์กรประชาชน องค์กรพัฒนาเอกชน นักวิชาการมีส่วนร่วมในการจัดทำกฎหมายดังกล่าว
๒. ให้มีการตรากฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย ตามนัยมาตรา ๑๗๐ แห่งรัฐธรรมนูญ โดยต้องมีผู้แทนองค์กรประชาชน องค์กรพัฒนาเอกชนและนักวิชาการมีส่วนร่วมในการจัดทำกฎหมายดังกล่าว
๓. ให้มีการตรากฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ โดยให้บุคคล กลุ่มหรือองค์กรประชาชนที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการจัดทำกฎหมายดังกล่าวด้วย
๔. ให้มีการตรากฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต โดยต้องมีสาระเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่ประชาชนจะเข้าชื่อกันถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ทั้งนี้ จะต้องให้บุคคล กลุ่มหรือองค์กรประชาชนที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการจัดทำกฎหมายด้วย
๕. เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ และสิทธิเสรีภาพตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น ๆ แก่ประชาชน เพื่อให้ประชาชนรับรู้ และตระหนักถึงสิทธิของตนเอง
๖. ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคคล กลุ่ม หรือองค์กรประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำกฎหมาย การเผยแพร่ความรู้ และการปกป้องคุ้มครองสิทธิของประชาชน

องค์กรรับผิดชอบ

๑. รัฐบาล
๒. กระทรวง ทบวง กรมที่เกี่ยวข้อง
๓. พรรคการเมือง
๔. รัฐสภา
๕. องค์กรประชาชน
๖. องค์กรเอกชน
๗. นักวิชาการ สถาบันการศึกษา

(๖) สิทธิเสรีภาพในการเสนอข่าว และแสดงความคิดเห็น การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และสิทธิในสื่อมวลชนสาธารณะ

สภาพปัญหา

ในปัจจุบันสื่อมวลชนมีสิทธิเสรีภาพมากขึ้นกว่าแต่ก่อน แต่ก็ยังมีกฎหมายและกฎระเบียบบางอย่างที่ทำให้มีการเลือกปฏิบัติในส่วนของอำนาจรัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้คลื่นความถี่ในการส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ เพื่อประโยชน์สาธารณะ และการที่ประชาชนจะได้รับทราบข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยราชการ

ในสภาพความไม่เท่าเทียมกันทางเศรษฐกิจและทางสังคม ทำให้ประชาชนมีโอกาที่จะเข้าถึงสื่อและใช้สื่อในการเผยแพร่สภาพปัญหาข้อเท็จจริง ความคิดเห็นต่อสาธารณะได้อย่างไม่เสมอภาคเท่าเทียมกัน นอกจากนี้ทางฝ่ายสื่อมวลชนเองก็ยังมีขาดมาตรฐานทางวิชาชีพในการใช้สิทธิเสรีภาพของตน และยังขาดความรู้เฉพาะในการเสนอข้อมูลข่าวสาร บางกรณีได้ใช้สิทธิของตนในการละเมิดสิทธิเสรีภาพของประชาชนได้

นโยบายเสนอแนะ

ให้มีการกำหนดนโยบายในระดับชาติขึ้น ในการใช้คลื่นความถี่ในการส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ เพื่อประโยชน์สาธารณะ และเร่งออกกฎหมายจัดตั้งองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระ ทำหน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่และกำกับดูแลการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม และเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกกลุ่มได้เข้าถึงสื่อเพื่อใช้ประโยชน์ในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทั้งในระดับท้องถิ่น และระดับชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ส่วนราชการต่าง ๆ ต้องเร่งให้มีการปรับตัวให้ข้อมูลข่าวสารของทางราชการเป็นระบบเปิด และโปร่งใสโดยเร็ว เพื่อให้ประชาชนมีสิทธิรับรู้ข้อเท็จจริงต่าง ๆ มากขึ้น เพื่อประโยชน์แก่ประชาชนเอง และตรวจสอบการใช้อำนาจของฝ่ายบริหาร และข้าราชการ

ต้องเร่งสนับสนุนให้สื่อมวลชนมีองค์กรควบคุม ดูแล ตรวจสอบกันภายในกลุ่มวิชาชีพของสื่อมวลชน เกี่ยวกับจรรยาบรรณคุณธรรมในวิชาชีพ เพื่อให้สื่อมวลชนทำหน้าที่เสนอข่าวสารอย่างถูกต้อง เป็นกลาง และยกระดับมาตรฐานในวิชาชีพของสื่อมวลชน ในลักษณะทำนองเดียวกันกับสภาพทนายความหรือแพทยสภา

มาตรการ

๑. ให้มีการออกพระราชบัญญัติสภาการหนังสือพิมพ์และสื่อมวลชนแห่งชาติขึ้น
๒. ให้มีการออกนโยบายและพระราชบัญญัติในการจัดสรรคลื่นความถี่ในการส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์

๓. สนับสนุนให้ประชาชนทุกกลุ่มได้มีโอกาสเข้าถึงสื่อ เพื่อให้ประโยชน์ในการเผยแพร่
ข่าวสาร

องค์กรที่รับผิดชอบ

๑. สำนักนายกรัฐมนตรี
๒. กรมประชาสัมพันธ์
๓. สื่อมวลชน
๔. คณะรัฐมนตรี ส.ส. และพรรคการเมือง เสนอให้มีการออกกฎหมาย

ภาคผนวก

มาตรการหลัก (สำหรับปวงชนชาวไทยทุกกลุ่ม)

มาตรการหลักที่จะคุ้มครองและขยายสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทยทุกกลุ่ม ประกอบด้วยมาตรการดังต่อไปนี้

๑. มาตรการด้านนิติบัญญัติ
๒. มาตรการด้านบริหาร
๓. มาตรการด้านการส่งเสริมการรวมตัวของปวงชนชาวไทยกลุ่มต่างๆ
๔. มาตรการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญและกฎหมายลำดับรองอื่นๆ
๕. มาตรการส่งเสริมการใช้สิทธิต่างๆให้ปรากฏเป็นจริง เช่น การให้ความช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย หรือ บริการอื่นๆ
๖. มาตรการส่งเสริมสนับสนุนองค์กรสาธารณประโยชน์ซึ่งมีบทบาทในการสงเคราะห์และพัฒนาปวงชนชาวไทยกลุ่มต่างๆ
๗. มาตรการเผยแพร่รณรงค์ให้สังคมยอมรับสิทธิของประชาชนกลุ่มต่างๆ
๘. มาตรการการศึกษาค้นคว้า วิจัยด้านสิทธิต่าง ๆ เพื่อให้เป็นความรู้ ศึกษาเปรียบเทียบกับต่างประเทศ

ในกรณีที่รัฐธรรมนูญไม่ได้กำหนดระยะเวลาของการออกกฎหมายลำดับรองไว้ หรือในระหว่างที่ยังไม่มีการออกกฎหมายลำดับรอง แต่ได้มีคดีพิพาทเกิดขึ้นและศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยข้อพิพาทไว้ ให้ใช้คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ เป็นมาตรการบังคับชั่วคราว

หน้าว่าง

**ร่างแผนพัฒนาการเมืองแห่งชาติ
ว่าด้วยโครงสร้าง อำนาจ สถาบันการเมือง
และการปกครองและสถาบันอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง**

หน้าว่าง

ร่างแผนพัฒนาการเมืองแห่งชาติว่าด้วยโครงสร้าง อำนาจ สถาบันการเมือง และการปกครองและสถาบันอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ความนำ

ความคิดที่จะพัฒนาการเมือง ค่อนข้างจะเป็นแนวคิดใหม่ แม้ว่าในประวัติศาสตร์จะได้มีขบวนการปฏิวัติและปฏิรูป เพื่อได้มาซึ่งระบบการปกครองที่ทันสมัย แต่ในวงการศึกษาทางรัฐศาสตร์ ก็ยังไม่ได้มีหลักวิชาว่าด้วย “การพัฒนาการเมือง” จนกระทั่งเมื่อ ๓๐ ปีมานี้เอง ทฤษฎีว่าด้วยการพัฒนาการเมือง จึงเป็นทฤษฎีใหม่ และก็ยังไม่มีข้อตกลงอย่างเป็นทางการเป็นเอกฉันท์ในความหมายของคำว่า “ระบบการเมืองที่พัฒนา” นั้น คืออย่างไร นักรัฐศาสตร์อาจจะพอเห็นสอดคล้องตามแนวคิดที่ว่าระบบการเมืองที่พัฒนานั้น คือระบบที่สามารถตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นระบบที่ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากที่สุด ส่วนที่ว่าจะจะเป็นระบอบประชาธิปไตยหรือสังคมนิยมที่อำนาจรวมศูนย์ ก็ยังเป็นประเด็นรอง

อย่างไรก็ตามในบรรยากาศของโลกปัจจุบันนี้ ระบอบสังคมนิยมที่อำนาจรวมศูนย์ ได้เริ่มแตกสลาย นับตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๓๒ กระแสความคิดของประชาชนส่วนใหญ่ในโลกก็หันเหมาทางระบอบประชาธิปไตยแบบเสรีนิยม และมีขบวนการต่อสู้ดิ้นรน เพื่อให้ได้มาซึ่งระบอบนี้ จนดูประหนึ่งว่า ระบอบประชาธิปไตยนั้นแหละคือระบอบการเมืองที่พัฒนา

อันที่จริง ระบอบประชาธิปไตย ก็อาจจะดีกว่าระบอบอื่น ๆ ในแง่ของสิทธิเสรีภาพ แต่ก็ยังต้องการการพัฒนาอีกหลายประการ เช่นกัน และหากเราได้ประชาธิปไตยแต่เพียงเปลือกนอก โดยมีแต่รัฐธรรมนูญที่ดูจะเป็นประชาธิปไตย แต่วิถีชีวิต และวิถีทางของการเมืองไม่เป็นประชาธิปไตยเลย จะเรียกว่าเป็นระบอบประชาธิปไตย โดยแท้จริงก็คงมิได้ ฉะนั้นในปัจจุบันจึงเกิดแนวคิดใหม่ควบคู่กับระบอบประชาธิปไตยนั่นคือระบอบที่ใช้คำฝรั่งว่า (Good Governance) ซึ่งยังมีปัญหาในการแปลเป็นภาษาไทยว่า “ธรรมาภิบาล” หรือ “ธรรมรัฐ” หรือน่าจะใช้คำอื่น คำว่า “ระบบการปกครองที่ดี” น่าจะใกล้เคียงกับความหมายของภาษาอังกฤษ

ระบอบประชาธิปไตยที่พัฒนาจึงเป็นระบอบที่ทำให้เกิดระบบการปกครองที่ดี ส่วนต้อย่างไร ก็เป็นเรื่องที่ประชาชนจะวินิจฉัย การพัฒนาการเมืองตามแนวทางประชาธิปไตย จึงต้องพิจารณาปัจจัยหลัก ๓ ประการ คือ ๑. วิธีการ และมาตรการที่จะส่งเสริมให้ระบอบประชาธิปไตย มีความสมบูรณ์ และเป็นประชาธิปไตยที่แท้จริง ๒. มิใช่ประชาธิปไตยแต่เพียงเปลือกนอก ๓. แผนพัฒนาวัฒนธรรมการเมือง จึงเป็นแผนที่มีความสำคัญมาก หากวัฒนธรรมการเมืองอยู่บนพื้นฐานของคุณภาพ และสอดคล้องกับจริยธรรมหรือจิตวิญญาณของระบอบประชาธิปไตยแล้ว การพัฒนาแก้ไขของระบบเป็นเรื่องง่าย

อย่างไรก็ตามจากแง่มุมของระบบ และโครงสร้างแห่งอำนาจ ก็มีช่องทางที่จะพัฒนารูปแบบ และแสวงหามาตรการมารองรับ เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ได้เช่นกัน แผนพัฒนาที่ร่างขึ้นนี้ จึงเป็นรายละเอียดของแต่ละแผนย่อย ซึ่งเมื่อนำมาประกอบกันทั้งหมดแล้ว ก็คือแผนพัฒนาระบบโครงสร้าง อำนาจ กระบวนการเข้าสู่อำนาจรัฐ กระบวนการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ และสถาบันการเมืองต่าง ๆ

ปรัชญาพื้นฐานของการจัดโครงสร้างแห่งอำนาจรัฐ

หากถามว่าปรัชญาพื้นฐานตามแบบลัทธิรัฐธรรมนูญนิยมในเรื่องโครงสร้างของอำนาจรัฐคืออะไร คำตอบหนึ่งน่าจะเป็นว่า ปรัชญาพื้นฐานนี้มีหลัก ๒ ประการ

๑. จะจัดโครงสร้างแห่งอำนาจรัฐอย่างไร เพื่อให้เกิดการประกันสิทธิเสรีภาพของประชาชนให้มากที่สุด

๒. จะจัดโครงสร้างแห่งอำนาจรัฐอย่างไร จึงจะทำให้เกิดระบบการเมืองที่มีประสิทธิภาพและเสถียรภาพ

ในหลักประการแรก จำเป็นต้องกำหนดรายละเอียดของสิทธิเสรีภาพของประชาชน ซึ่งรัฐธรรมนูญฉบับนี้กำหนดไว้ค่อนข้างละเอียด ยากที่จะหาฉบับใดมาเปรียบเทียบกับได้ แต่ประเด็นหลักที่จะต้องคำนึงไว้เสมอคือ จะต้องสร้างกลไก เพื่อเป็นหลักประกันมิให้เกิดระบบเผด็จการของรัฐสภา หรือเผด็จการของฝ่ายบริหาร หากเกิดมีการรวมศูนย์อำนาจเบ็ดเสร็จอยู่ ณ ที่ใด ณ องค์การการเมืองใด องค์การหนึ่งนั้นย่อมหมายความว่าขาดหลักประกันที่สำคัญที่สุดของการปกป้องสิทธิเสรีภาพของประชาชน ฉะนั้นไม่ว่าจะกำหนดรายละเอียดอย่างไรในหมวดสิทธิเสรีภาพ หากโครงสร้างของอำนาจรัฐ ทำให้เกิดการรวมศูนย์อำนาจอยู่ ณ ที่แห่งใด แห่งหนึ่ง นั้นย่อมทำลายหลักประกันที่สำคัญที่สุด ฉะนั้นการจัดระบบคานอำนาจ หรือการสร้างดุลยภาพของอำนาจ ระหว่างสามอำนาจ ได้แก่ อำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร อำนาจตุลาการ จึงเป็นหลักสำคัญที่สุดของรัฐธรรมนูญในระบอบประชาธิปไตย

สำหรับหลักประการที่สอง ก็มีความสำคัญเท่า ๆ กับหลักประการแรก ในขณะที่โครงสร้างของอำนาจจะต้องมีการถ่วงดุลย์ และคานอำนาจระหว่างสามอำนาจหลักดังกล่าว แต่ในการสร้างระบบถ่วงดุลย์นี้ จำเป็นต้องคำนึงถึงความเข้มแข็ง ความมีประสิทธิภาพ และเสถียรภาพของทุก ๆ ฝ่าย และระบบการเมืองทั้งหมดด้วย หากกลไกของการคานอำนาจทำให้เกิดความง่อยเปลี้ยของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง นั้นย่อมมิใช่เจตนารมณ์ เจตนารมณ์คือการสร้างระบบที่ส่งเสริมให้ทุก ๆ ฝ่ายมีความเข้มแข็ง มีประสิทธิภาพโดยไม่รวบอำนาจเบ็ดเสร็จในตนเอง การจัดโครงสร้างของอำนาจรัฐที่เหมาะสมจึงมิใช่เรื่องง่าย แต่สลับซับซ้อนและละเอียดอ่อน ระบบการเมืองที่เรียกว่าประชาธิปไตยแบบเสรีนิยม ของแต่ละประเทศ จึงมีความแตกต่างกันตามสภาพการณ์ เงื่อนไขทางประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมของแต่ละสังคม ระบบรัฐสภาของอังกฤษ ย่อมแตกต่างจากระบบประธานาธิบดีของสหรัฐฯ และทั้งสองระบบก็มีกลไกของการคานอำนาจไม่เหมือนกัน หรือมีความจำเป็นต้องมีระบบคานอำนาจแตกต่างกันด้วย การเปรียบเทียบข้อดีข้อเสียของแต่ละระบบ จึงต้องคำนึงถึงสภาวะแวดล้อมด้านภูมิประเทศ วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ การเมืองของแต่ละประเทศ

ระบบรัฐสภาของอังกฤษ ซึ่งรัฐธรรมนูญไทย พยายามจะลอกเลียนแบบนับตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๕ นั้น เป็นระบบที่วิวัฒนาการมาตามเหตุการณ์ของการต่อสู้ระหว่างขุนนางและกษัตริย์ มิได้มีทฤษฎีการเมืองใด เป็นเครื่องชี้นำ แต่ผลพวงของการวิวัฒนาการนี้ นำมาสู่ข้อสรุปที่ว่า อำนาจอธิปไตยรวมศูนย์อยู่ที่รัฐสภา ไม่มีการแบ่งแยกอำนาจเด็ดขาดระหว่างสามสถาบันหลัก อำนาจของฝ่ายบริหาร-คณะรัฐมนตรี มาจากรัฐสภา และตุลาการสูงสุด คือสภาขุนนางในส่วนขุนนางสายกฎหมาย

หากถามว่า ระบบรัฐสภาของอังกฤษที่มีอำนาจอธิปไตยรวมศูนย์อยู่ที่รัฐสภา ระบบการคานอำนาจของรัฐธรรมนูญอังกฤษอยู่ ณ ที่ใด คำตอบคงจะเป็นว่าระบบคานอำนาจของอังกฤษเกิดจากการมีพรรคฝ่ายรัฐบาล และพรรคฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร การแบ่งเป็นสองขั้วอย่างชัดเจน โดยหัวหน้าพรรคฝ่ายค้านได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นหัวหน้าฝ่ายค้านของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เหมือนกับหัวหน้ารัฐบาลที่เป็นนายกรัฐมนตรี การคานอำนาจจึงเกิดขึ้นระหว่างพรรคการเมืองในสภาผู้แทนราษฎร พรรคฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร จึงเป็นตัวถ่วงดุลย์กับฝ่ายบริหาร โดยสามารถเสนอญัตติอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลได้

นี่คือกลไกสำคัญของฝ่ายค้านที่จะคานอำนาจกับฝ่ายบริหาร ขณะเดียวกันฝ่ายบริหารคือตัวนายกรัฐมนตรี ก็มีอำนาจที่จะใช้ตอบโต้ฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร โดยการยุบสภา

หากถามต่อไปว่า กลไกของการคานอำนาจดังกล่าวมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด โดยเฉพาะในยุคสมัยปัจจุบันที่การเมืองระบบพรรคเข้มข้น รัฐบาลสามารถคุมเสียงข้างมากไว้ค่อนข้างจะแน่นอน คำตอบก็คือในสังคมอังกฤษยังมีตัวแปรที่สาม นั่นคือประชาชนที่อยู่นอกสภาฯ โดยเฉพาะสื่อสารมวลชน ในอดีตเคยมีหลายครั้งที่มีมติมหาชนเปลี่ยนแปลงไปหนุนฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร อย่างเห็นได้ชัด ทำให้เสียงข้างมากของฝ่ายรัฐสภาผันแปรไปได้ เช่นอาจจะมียกกลุ่มหนึ่งในอีกฝ่ายรัฐบาลไม่เห็นด้วยกับการดำเนินการนโยบายของรัฐบาล และถอนตัวไม่ลงคะแนนเสียงให้ก็จะทำให้รัฐบาลพ่ายแพ้แก่ฝ่ายค้านได้เช่นกัน การผันแปรของกระแสความคิดเห็น จึงเป็นตัวแปรอีกตัวหนึ่งที่ทำให้ระบบการคานอำนาจแบบอังกฤษพอจะมีประสิทธิภาพ

สำหรับรัฐสภาไทย ที่พยายามลอกเลียนแบบจากระบบรัฐสภาอังกฤษ ระบบคานอำนาจก็มีลักษณะคล้ายกัน นั่นก็คือหัวหน้าของพรรคที่ไม่เข้าร่วมรัฐบาล จะได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้เป็นหัวหน้าฝ่ายค้าน และจะต้องเล่นบทนี้ จะไปเล่นบทอื่นไม่ได้ และในการคานอำนาจกับฝ่ายบริหาร ฝ่ายค้านก็สามารถใช้วิธีการตั้งกระทู้ถาม เสนอญัตติ และญัตติไม่ไว้วางใจรัฐบาล กลไกของการคานอำนาจในสภาไทยจึงคล้ายของอังกฤษในแง่ที่ว่า กระแสความคิดเห็นของประชาชนนอกสภา โดยเฉพาะสื่อสารมวลชนก็มีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลง นอกจากนั้น เนื่องจากระบบพรรคของไทย เป็นระบบหลายพรรค พรรครัฐบาลก็ประกอบด้วยหลายพรรค ฝ่ายค้านก็มีหลายพรรค ทำให้วิถีทางการเมืองของไทย ซับซ้อนขึ้นอีกระดับหนึ่ง นั่นคือมีกลไกของการคานอำนาจภายในของฝ่ายรัฐบาลเอง และกลไกของการคานอำนาจภายในของฝ่ายค้าน ต่างฝ่ายต่างก็ต้องเดินเกมทางการเมืองด้วยความระมัดระวัง เพราะในขบวนการคัดค้านของพรรคอันดับรอง ก็มีโอกาสของการเข้าร่วมรัฐบาลได้ ขณะเดียวกัน พรรคแกนนำรัฐบาลก็อาจมีโอกาสรอยแพพรรคร่วมรัฐบาล หรือพรรคร่วมรัฐบาลสละรัฐบาลผสมเมื่อเห็นว่าจะไปไม่รอด ทำให้เกิดการเปลี่ยนรัฐบาลผสมเมื่อเห็นว่าจะไปไม่รอด ทำให้เกิดการเปลี่ยนรัฐบาลโดยจับคู่กันใหม่ ระบบคานอำนาจของการเมืองไทย จึงสลับซับซ้อนยิ่งกว่าของอังกฤษ ซึ่งมีระบบสองพรรคเป็นหลัก

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ในการร่างรัฐธรรมนูญครั้งนี้ จึงได้ปรับกลไกของการคานอำนาจเสียใหม่ โดยกำหนดให้การเสนอญัตติการอภิปรายไม่ไว้วางใจยากขึ้น โดยเฉพาะการอภิปรายไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรี จะต้องมียกเสียงสนับสนุนญัตติจำนวนสองในห้าของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด ต่างจากฉบับก่อนที่กำหนดไว้เพียงหนึ่งในสามและประการที่สอง ในการเสนอญัตติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรี จะต้องมีการเสนอชื่อนายกรัฐมนตรี ที่จะเข้ารับตำแหน่งต่อไป และประการที่สามนายกรัฐมนตรีจะไม่มีอำนาจยุบสภาผู้แทนราษฎรก่อนหรือหลังการอภิปราย นี่คือนวัตกรรมใหม่ที่จะสร้างเสถียรภาพของระบบ และลดการเสนอญัตติการอภิปรายไม่ไว้วางใจอย่างพร่ำเพรื่อ

หลักที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่จะมีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ คือหลักของการแยกบทบาทหน้าที่ของผู้แทนราษฎร ออกจากรัฐมนตรี ในมาตรา ๒๐๑ ได้กำหนดให้นายกรัฐมนตรีมาจากผู้แทนราษฎร ส่วนรัฐมนตรี จะกำเนิดจากสภาฯ หรือไม่ก็ได้ แต่ที่สำคัญที่ก่อให้เกิดการถกเถียงกันว่า ทำให้เกิดผลในการเปลี่ยนแปลงระบบรัฐสภาไทยใช้เป็นระบบแยกอำนาจแบบสหรัฐอเมริกาหรือไม่ก็คือ มาตรา ๒๐๔ กำหนดไว้ว่าทั้งนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรี เมื่อรับตำแหน่งแล้วต้องลาออกจากการเป็นผู้แทนราษฎรภายใน ๓๐ วัน และเมื่อหลุดพ้นจากตำแหน่งแล้ว ต้องมีการทดแทนโดยการเลือกตั้งใหม่ในกรณีที่รัฐมนตรีมาจาก ส.ส. แบบแบ่งเขตเลือกตั้ง หรือโดยการเลื่อนผู้สมัครที่ไม่ได้รับเลือกตั้งตามลำดับขึ้นมาทดแทน หากรัฐมนตรีมาจากบัญชีรายชื่อพรรค

การให้ตัดขาดจากสมาชิกภาพสภาผู้แทนราษฎร เมื่อรับตำแหน่งรัฐมนตรีเป็นการแยกบทบาทหน้าที่ของทั้งสองฝ่ายให้เด็ดขาด ผลที่ตามมาก็คือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ไปดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีนั้น หากคณะรัฐมนตรีชุดดังกล่าวต้องลาออกไป รัฐมนตรีผู้นั้นไม่สามารถกลับมาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในช่วงวาระสมัยของสภาผู้แทนราษฎรชุดเดียวกันนี้

สภาพการณ์ที่จะเกิดขึ้นดังกล่าวอาจส่งผลให้คณะรัฐมนตรีต้องผินกักกำลังเหนียวแน่น และ/หรือต้องทำงานอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด เพื่อให้มีโอกาสรักษาสุขภาพของรัฐบาลไว้ให้นานที่สุด ซึ่งจากแง่มุมนี้บทบัญญัติใหม่ของรัฐธรรมนูญน่าจะมีส่วนสำคัญในการสร้างเสถียรภาพของฝ่ายบริหาร

ในทางกลับกัน หากรัฐบาลยังคงล้มลุกคลุกคลานบ่อย ๆ หรือหลังการอภิปรายไม่ไว้วางใจมีการจัดตั้งรัฐบาลใหม่ ผลอย่างหนึ่งก็คือ รัฐมนตรีในรัฐบาลชุดที่ลาออกไป หากมิได้กลับมาพร้อมกับรัฐบาลชุดใหม่ ก็เป็นอันว่าต้องหลุดไปจากเวทีของรัฐสภา ผลลัพธ์ก็คือ สภาผู้แทนราษฎรหรือพรรคการเมืองในสภาผู้แทนราษฎรสูญเสียบุคคลระดับผู้นำของพรรค ทำให้สภาผู้แทนขาดผู้นำและอ่อนแอในที่สุด การเปลี่ยนแปลงตัวผู้นำก็จะมีอัตราสูงขึ้น

โดยสรุป การกำหนดกลไกของระบบคานอำนาจและการแยกบทบาทหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและรัฐมนตรีอาจจะมีผลดีด้านการสร้างเสถียรภาพ ประสิทธิภาพแก่ฝ่ายบริหาร แต่อาจจะทำให้สภาผู้แทนราษฎรอ่อนแอลง เพราะผู้นำพรรคในสภาจะห่างเหินไปจากเวทีสภาผู้แทนราษฎร และหลุดไปจากสภาฯ ในที่สุด

การคานอำนาจระหว่างวุฒิสภา สมาชิกแทนราษฎร สถาบันตุลาการ สถาบันฝ่ายบริหาร

รัฐธรรมนูญใหม่มีได้เป็นการปรับกลไกของการคานอำนาจระหว่างสภาผู้แทนราษฎรและฝ่ายบริหาร แต่ยังคงกำหนดกลไกของการคานอำนาจระหว่างวุฒิสภากับอำนาจอื่นอีกด้วย

วุฒิสภาในรัฐธรรมนูญใหม่จะเป็นสภาเลือกตั้งมีจำนวน ๒๐๐ คน ที่ได้รับเลือกตั้งจากจังหวัดและอำนาจใหม่ของวุฒิสภามีหลายประการ ที่สำคัญคืออำนาจไต่สวนรัฐมนตรีและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หากมีการกล่าวหาในเรื่องการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ นอกจากนี้ วุฒิสภายังมีอำนาจให้ความเห็นชอบการแต่งตั้งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ปปช.) การแต่งตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ คณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาและคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ในแผนพัฒนาการเมืองที่จัดทำขึ้นใหม่มีข้อเสนอให้มีคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการตุลาการ ซึ่งต้องได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภา

โดยสรุป วุฒิสภามีอำนาจใหม่ที่คานอำนาจกับฝ่ายบริหาร ตุลาการและสภาผู้แทนราษฎร

การเพิ่มประสิทธิภาพแก่ฝ่ายบริหารและสภาผู้แทนราษฎร

การสร้างเสริมประสิทธิภาพแก่ฝ่ายบริหาร และสภาผู้แทนราษฎร เป็นประเด็นสำคัญของการพัฒนาการเมือง และแนวทางการสร้างประสิทธิภาพนั้น มีขอบเขตกว้างขวางรวมความถึงเกือบทุกประเด็นที่ได้เสนอให้มีการเปลี่ยนแปลงรวมถึงเรื่องการทำให้อำนาจมีความบริสุทธิ์ ยุติธรรม มีความโปร่งใส แต่ในหัวข้อนี้จะกล่าวเฉพาะแนวทางการได้มาซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและฝ่ายบริหาร ที่เรียกว่าการเข้าสู่อำนาจของ ส.ส. และรัฐมนตรีและการปรับบทบาทของสภาผู้แทนราษฎรและรัฐมนตรี

ระบบการเลือกตั้งแบบใหม่ ตลอดจนระบบคณะกรรมการการเลือกตั้งจะมีบทบาทสำคัญที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง อาจจะมีผลในการเปลี่ยนโฉมหน้าของการเมืองผู้แทนราษฎร และเพิ่มศักยภาพประสิทธิภาพของฝ่ายบริหารก็ได้

ระบบการเลือกตั้งแบบผสมระหว่างการเลือกตั้งแบบสัดส่วนทั้งประเทศ หรือเรียกกันง่าย ๆ ว่าระบบบัญชีรายชื่อพรรคกับระบบแบ่งเขต ๆ ละหนึ่งคน อาจมีผลทำให้ระบบพรรคเข้มแข็งขึ้น ทำให้พรรคสามารถเสนอผู้สมัครเลือกตั้ง “พันธุ์ใหม่” เข้าไปในระบบบัญชีรายชื่อพรรค การเลือกตั้งอาจนำไปสู่การเลือกตั้งรัฐบาลมากยิ่งขึ้นกว่าในอดีตที่ผ่านมา

เป็นที่คาดกันว่าโฉมหน้าของรัฐมนตรีจะปรากฏในบัญชีรายชื่อพรรคได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น และเป็นมูลเหตุจูงใจให้ประชาชนสามารถตัดสินใจเลือกพรรคใดพรรคหนึ่งเข้ามาบริหารบ้านเมืองได้

ระบบการเลือกตั้งที่กำหนดให้เป็นหน้าที่ของประชาชนที่ต้องมาใช้สิทธิการเลือกตั้ง และเพิ่มโอกาสให้ผู้อยู่นอกภูมิภาคมีสิทธิออกเสียง ก็น่าจะเพิ่มจำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง ซึ่งประกอบด้วยวิธีการนับคะแนนแบบใหม่ ที่ให้น้ำไปรบนับไว้ ณ ที่แห่งเดียวกันของแต่ละเขต ก็น่าจะมีผลทำให้การใช้เงินซื้อเสียงลดน้อยลง และในระยะยาวก็น่าจะมีผลให้ระบบการเลือกตั้งได้ผู้ที่มีความรู้ความสามารถมากยิ่งขึ้น

ในแผนพัฒนาการเมือง ว่าด้วยกระบวนการเข้าสู่อำนาจ ได้กำหนดเพิ่มเติมไว้ด้วยว่า
ในอนาคตน่าจะกำหนดให้แต่ละพรรคประกาศออกมาเลยว่าบัญชีรายชื่อของผู้ที่จะดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีของ
พรรคตนจะมีใครบ้าง เป็นการประกาศไว้ล่วงหน้า เพื่อให้ระบบการคัดเลือกฝ่ายบริหารเป็นไปอย่างโปร่งใส
และมีประสิทธิภาพ

ระบบการแยกบทบาทและหน้าที่ของ ส.ส. กับรัฐมนตรีตามมาตรา ๒๐๔ ของรัฐธรรมนูญน่าจะ
มีผลให้การบริหารงานของรัฐมนตรียมีประสิทธิภาพมากขึ้น เพราะมีเวลาเต็มที่จะบริหารงาน ไม่ต้องกังวล
เรื่องการรักษาฐานเสียงในพื้นที่

สำหรับบทบาทของ ส.ส. ในสภาผู้แทนราษฎรด้านนิติบัญญัติก็จะเด่นชัดขึ้น เพราะรัฐธรรมนูญ
ใหม่ได้กำหนดวาระสมัยการประชุมสภาผู้แทนราษฎรออกเป็น ๒ วาระ คือ วาระสมัยสามัญทั่วไป ระยะเวลา
๔ เดือน สำหรับการเสนอญัตติต่าง ๆ รวมทั้งญัตติไม่ไว้วางใจรัฐบาล และวาระสมัยสามัญนิติบัญญัติ ๔ เดือน
เช่นกัน สำหรับการเสนอพระราชบัญญัติและกระทู้ถาม

การแบ่งสมัยการประชุมออกเป็น ๒ ลักษณะ น่าจะทำให้เกิดผลด้านการเสนอพระราชบัญญัติ
แต่อาจจะลดบทบาทของการควบคุมรัฐบาลซึ่งเป็นบทบาทที่สำคัญของฝ่ายสภาผู้แทนราษฎร

แผนพัฒนาการเมือง ว่าด้วยสถาบันนิติบัญญัติได้เสนอให้รายการตอบกระทู้ในสภาผู้แทน
ราษฎรให้เป็นวาระที่ไม่จำเป็นต้องมีการนับองค์ประชุม ทั้งนี้ เพราะว่าการซักถามกระทู้เป็นเรื่องความสนใจ
ส่วนบุคคล และเป็นการโต้ตอบกันระหว่างสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแต่ละคนกับรัฐมนตรีแต่ละคน ควรจัดให้
เป็นโอกาสที่ใครสนใจก็ควรมาฟังได้ ไม่สนใจก็ไม่จำเป็นต้องมาฟัง ซึ่งหากตกลงกันได้ดังนั้นก็สามารถจัด
รายการตอบกระทู้ไว้ภาคเช้าทุกวันพุธ พฤหัสบดี และภาคบ่ายของทั้งสองวันให้เป็นเรื่องของการเสนอพระ
ราชบัญญัติ ก็จะเป็นการขยายเวลาการทำงานของสภาผู้แทนราษฎร โดยไม่รบกวนเวลาของรัฐมนตรียที่ไม่
เกี่ยวข้อง และ ส.ส. ท่านอื่นที่ติดตามภาคเช้า

นอกจากนี้ยังได้เสนอให้มีการตกลงเรื่องลำดับวาระการประชุมล่วงหน้า ระหว่างวิปฝ่ายรัฐบาล
และวิปฝ่ายค้าน และห้ามมิให้เสนอเปลี่ยนแปลงในวาระที่ตกลงกันไปแล้ว ทั้งนี้ เพื่อป้องกันและลดเกมการ
เมืองที่ค่อนข้างทำให้เสียเวลาการพิจารณา เนื้อหาสาระต่าง ๆ เพราะ ส.ส. ฝ่ายค้านและฝ่ายรัฐบาล “เล่น
เกม” เอารัดเอาเปรียบ ฉกฉวยโอกาสเป็นการฝึก “วัฒนธรรมการเมืองที่เลว” ในสภาฯ

การตกลงล่วงหน้าเรื่องการเรียงลำดับวาระต่าง ๆ ก่อนเข้าประชุมจะทำให้การจัดระบบงานได้มี
ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น วิปของแต่ละพรรคสามารถเตือน ส.ส. ไว้ล่วงหน้าว่าวาระใดจำเป็นต้องเข้าประชุม
วาระใดจำเป็นน้อยน้อยทำให้การใช้เวลาของ ส.ส. ตรงเป้าหมายมากที่สุด นั่นคือ ส.ส. สามารถแบ่งเวลา
ระหว่างไปพิจารณากับคณะกรรมาธิการและประชุมสภา เพราะสามารถกำหนดไว้ล่วงหน้าว่าเรื่องใดจะเข้า
ลำดับเท่าใด

แผนพัฒนาการเมือง ว่าด้วยสถาบันนิติบัญญัติยังได้เสนอให้ใช้วิธีจับคู่ระหว่าง ส.ส. ฝ่ายรัฐบาล
กับฝ่ายค้าน การจับคู่นี้เพื่อประโยชน์การที่ต้องลาประชุมเนื่องจากมีธุระกิจส่วนตัว หรือเนื่องมาจากการเจ็บ
ป่วย เช่น นาย ก. จากพรรคฝ่ายรัฐบาล ตกลงกับ นาย ข. จากพรรคฝ่ายค้านว่า ถ้าหากวันใดตนต้องลา
ประชุมด้วยเหตุจำเป็นก็ขอให้ นาย ข. ได้ละเว้นการลงคะแนนเสียงในวันดังกล่าว เพื่อไม่ให้เกิดความได้
เปรียบเสียเปรียบกัน ในทำนองเดียวกันหาก นาย ข. วันหนึ่งต้องลาประชุมก็ต้องขอให้ นาย ก. ละเว้น

การลงคะแนนวันนั้น แต่ข้อตกลงเช่นนี้ควรกำหนดไว้ด้วยว่า สามารถใช้กี่ครั้ง หรือกี่วัน มิฉะนั้น จะทำให้มีผล
กระทบต่อการเข้าประชุมสภาผู้แทนราษฎร จึงควรกำหนดว่าควรไม่เกิน ๕ วัน ตลอดสมัยการประชุม เป็นต้น
แผนพัฒนาสถาบันนิติบัญญัติ ได้กล่าวถึงแผนปฏิรูปโดยพิจารณาจากปัจจัยภายนอกและปัจจัย
ภายใน สำหรับด้านปัจจัยภายนอก ก็จะต้องมีพระราชบัญญัติต่าง ๆ มาเสริม เช่น ว่าด้วยประสิทธิภาพ
การลงประชามติและถอดถอน และการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นให้มากยิ่งขึ้น ส่วนด้านปัจจัยภายใน ก็จะมีแผน
เพิ่มพูนศักยภาพและพัฒนาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและคณะกรรมการ แผนปฏิรูประบบบริหาร การจัด
องค์กรช่วยอำนวยความสะดวก แผนพัฒนาระบบสารสนเทศและงานวิจัย เป็นต้น

แผนการปฏิรูประบบราชการ ซึ่งจะมีรายละเอียดตามที่ ก.พ. จะเสนอ และที่สำคัญคือการวาง
รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างข้าราชการการเมืองและข้าราชการประจำ กระบวนการแต่งตั้งโยกย้ายข้าราชการ
ระดับสูง กระบวนการเข้าสู่อำนาจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐมนตรี ฝ่ายตุลาการ

กระบวนการเข้าสู่อำนาจรัฐ

กระบวนการเข้าสู่อำนาจเป็นที่มาของความชอบธรรม ความมีประสิทธิภาพของระบบ หากที่มา
ของอำนาจมีความชอบธรรม มีความโปร่งใส และบริสุทธิ์ยุติธรรม บุคลากรที่มามีบทบาทในสถาบันทั้ง
สามฝ่ายก็จะมีคุณภาพมาตรฐานระดับสูง แผนพัฒนาการเมืองมิได้มีข้อเสนอใหม่มากมายนักยกเว้นเรื่องการ
ได้มาซึ่งคณะรัฐมนตรี ซึ่งได้กล่าวไปแล้วตอนต้น และการปรับคณะกรรมการตุลาการให้มีผู้ทรงคุณวุฒิ จุด
เน้นของแผนพัฒนาการเมือง ว่าด้วยกระบวนการเข้าสู่อำนาจ จึงอยู่ที่การส่งเสริมการเผยแพร่ความรู้ความคิด
เกี่ยวกับการเลือกผู้แทนราษฎรและวุฒิสมาชิก และกระบวนการเลือกตั้งระบบต่าง ๆ และกำหนดให้ สำนัก
งานคณะกรรมการพัฒนาการเมืองเป็นผู้ประสานงานด้านนี้

การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ

การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐก็เป็นข้อเสนอใหม่ของรัฐธรรมนูญที่จะจัดระบบการเมืองให้มี
ความโปร่งใส และเป็นการสร้างกลไกเพื่อคานอำนาจกับฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ

แผนพัฒนาการเมือง ว่าด้วยการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ มิได้มีข้อเสนอใหม่มากไปกว่าที่
กำหนดไว้แล้วในรัฐธรรมนูญ แต่ได้ย้ำในรายละเอียดและความจำเป็นที่ต้องมีพระราชบัญญัติด้าน “การขัด
แย้งด้านผลประโยชน์” ของนักการเมือง พระราชบัญญัติว่าด้วยการ “ถอดถอน” ที่ประชาชน ๕๐,๐๐๐ คน มี
สิทธิเข้าชื่อถอดถอนรัฐมนตรีและผู้แทนราษฎร พระราชบัญญัติว่าด้วยอำนาจหน้าที่และวิธีพิจารณาคดีอาญา
ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

การพัฒนาสถาบันการเมืองอื่น ๆ (พรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์)

ประสิทธิภาพและความมีเสถียรภาพของระบบการเมืองนั้น มิได้ขึ้นอยู่กับสถาบันฝ่ายบริหาร และนิติบัญญัติเท่านั้น แต่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับสถาบันการเมืองอื่น ๆ ในสังคม ที่สำคัญคือระบบพรรคการเมือง และกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ

กระบวนการเข้าสู่อำนาจของนักการเมืองนั้น อันที่จริงต้องเริ่มต้นที่พรรคการเมือง เพราะพรรคคือแหล่งกำเนิดของผู้แทนราษฎร พรรคเป็นตัวกลั่นกรองอันดับแรก ฉะนั้นหากกระบวนการคัดเลือกของพรรคมีหลักเกณฑ์และคัดเลือกผู้มีความรู้ ความสามารถเข้าไปสมัครเป็นผู้แทนราษฎร องค์ประกอบของสภาผู้แทนราษฎรและคณะรัฐมนตรีก็จะมีคุณภาพ ระบบการสรรหาของพรรค ตลอดจน ความสัมพันธ์ของพรรคกับมวลชนสมาชิกและกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ จึงมีความสำคัญมาก

แผนพัฒนาการเมือง ว่าด้วยพรรคการเมืองนั้น ไม่สามารถจะเข้าไปแทรกแซงกิจการภายในของพรรคได้ แต่ได้เสนอแนวทางที่รัฐจะให้การสนับสนุนพรรคการเมืองด้านงบประมาณและการเผยแพร่กิจกรรมของพรรคการเมือง ตลอดจนการขยายสาขาของพรรคไปสู่ต่างจังหวัด

แผนพัฒนาการเมือง ว่าด้วยกลุ่มผลประโยชน์ ต้องการจะส่งเสริมให้กลุ่มผลประโยชน์มีความเข้มแข็งและสามารถเข้ามาสัมพันธ์กับพรรคการเมืองได้อย่างเปิดเผย

ความเชื่อมโยงระหว่างพรรคการเมืองกับกลุ่มผลประโยชน์น่าจะทำให้ระบบพรรคมีฐานรากใหญ่มากขึ้น และลดความเป็นพรรคเฉพาะกิจและพรรคที่มักจะถูกกำจัดตายตามหัวหน้าพรรค

สถาบันอื่น ๆ ในสังคม

แผนพัฒนาการเมืองเห็นความสำคัญของสถาบันต่าง ๆ ในสังคมที่มีส่วนในการพัฒนาการเมืองด้วย เช่น สถาบันศาสนา สถาบันวิชาการ และองค์กรนิสิตนักศึกษา และได้บรรจุแผนย่อยเพื่อพัฒนาสถาบันเหล่านี้ควบคู่ไปด้วย เช่น สถาบันศาสนาได้เสนอให้ปฏิวัติระบบการบริหารคณะสงฆ์ใหม่ แบ่งแยกอำนาจการปกครองให้เป็น ๓ อำนาจ แบบฝ่ายฆราวาส สถาบันวิชาการ ก็ควรพัฒนางานวิจัยของตนเองให้มีคุณภาพสูงขึ้น ความเป็นกลาง หรือเป็นวิทยาศาสตร์มากขึ้น ส่วนองค์กรนักศึกษา ก็ควรเข้ามามีส่วนร่วมแรงค์เรื่องการปกครองระบอบประชาธิปไตย และควรสามารถจัดตั้งยุวพรรคการเมืองได้

ประการสุดท้าย แผนพัฒนาการเมืองด้านโครงสร้างนี้ได้เสนอให้จัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาการเมืองแห่งชาติ และสำนักงานขนาดเล็กในสำนักนายกรัฐมนตรี เพื่อวางแผนพัฒนาการเมืองทุก ๆ ๕ ปี เช่นเดียวกับคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

**๑. ร่างแผนพัฒนาการเมือง ว่าด้วยกระบวนการเข้าสู่อำนาจ
ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา, รัฐมนตรี, ฝ่ายตุลาการ
และข้าราชการประจำระดับสูง**

๑.๑ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

- ระบบ วิธีการเลือกตั้ง และบริหารการเลือกตั้ง

สภาพปัญหา

ด้วยในสภาพปัจจุบันการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพื่อเป็นตัวแทนของปวงชนชาวไทย ในการทำหน้าที่นิติบัญญัติและควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน ถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่าไม่บริสุทธิ์และยุติธรรม เพราะมีการซื้อสิทธิขายเสียง อันเกิดจากความบกพร่องของปัจจัยต่าง ๆ อาทิ หน่วยงานบริหารการเลือกตั้ง ระบบ วิธีการเลือกตั้งที่ไม่เหมาะสม ตลอดจนประชาชนยังไม่รู้และเข้าใจในบทบาท ภารกิจที่แท้จริงของ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและยังไม่ตระหนักในสิทธิและหน้าที่ของตนเองในการเลือกตั้งเท่าที่ควร

เป้าหมาย

เพื่อให้การเลือกตั้งมีความบริสุทธิ์ยุติธรรม ให้ได้คนดีเข้ามาดำเนินกิจกรรมทางการเมือง

แผนพัฒนาเร่งด่วน

๑. ให้มีคณะกรรมการการเลือกตั้งตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ โดยมีอำนาจในการ ควบคุมการดำเนินการและจัดการการเลือกตั้ง

๒. ส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้และเข้าใจในระบบการเลือกตั้งและอำนาจหน้าที่ของ คณะกรรมการการเลือกตั้ง

๓. ให้มีการปรับปรุงรายชื่อผู้เลือกตั้งทั่วประเทศให้ถูกต้องและทันสมัย โดยปรับปรุงให้ มีการออกทะเบียนบ้านให้ทั่วถึงและเป็นธรรม การแก้ไขหรือยกเลิกทะเบียนบ้านกลางในส่วนของ กิ่งสิทธิ์การออกเสียงเลือกตั้ง การประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิ์ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งทุก ๑ ปี การแก้ไข ปรับปรุงการใช้สิทธิเลือกตั้งนอกเขตผู้มีสำเนาตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ

๔. ส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้และเข้าใจในบทบาทภารกิจที่แท้จริงของสมาชิกสภา ผู้แทนราษฎร

๕. ส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้และเข้าใจในสิทธิและอำนาจหน้าที่ของตนเองในการเลือกตั้ง และสามารถเลือกบุคคลที่มีคุณสมบัติที่เหมาะสมเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

๖. จัดตั้งหน่วยงานคณะกรรมการพัฒนาการเมืองแห่งชาติเพื่อทำหน้าที่ประสานหน่วยงานต่าง ๆ ในการรณรงค์จัดการศึกษาทางด้านการเมืองในระบบประชาธิปไตย

แผนพัฒนาระยะยาว

๑. ให้ดำเนินการตามที่ได้กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเร่งด่วนอย่างต่อเนื่อง ในกรณีที่มีบางเรื่องไม่สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จในแผนพัฒนาเร่งด่วนได้

๒. ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ขยายกว้างขวางขึ้นในการควบคุมและจัดการการเลือกตั้ง และกิจกรรมที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งของประเทศในทุกๆระดับและให้เป็นองค์กรอิสระอย่างแท้จริง

องค์กรรับผิดชอบ

๑. กรณีที่มีการแก้ไขกฎหมายเป็นหน้าที่ของคณะรัฐมนตรีและรัฐสภา

๒. ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งจะทำหน้าที่ในการกำกับดูแลการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันและที่จะขยายอำนาจหน้าที่ขึ้นตามแผนพัฒนาระยะยาว เป็นองค์กรรับผิดชอบการดำเนินการตามแผนดังกล่าวข้างต้น

๓. พรรคการเมืองและกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม

๔. คณะกรรมการพัฒนาการเมืองแห่งชาติทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกลางในการประสานการรณรงค์เผยแพร่การเมืองและการปกครองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๑.๒ วุฒิสภา

- ระบบวิธีการเลือกตั้งและบริหารการเลือกตั้ง

สภาพปัญหา

ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ได้เปลี่ยนแปลงที่มาของวุฒิสภาให้มาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากราษฎร จำนวนสองร้อยคน และเพิ่มอำนาจหน้าที่วุฒิสภาในการพิจารณาถ้อยแถลงกฎหมายแล้วยังเพิ่มอำนาจในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน การพิจารณาเลือก แต่งตั้งให้คำแนะนำ ให้ความเห็นชอบให้บุคคลดำรงตำแหน่งและถอดถอนจากตำแหน่งการเลือกตั้งวุฒิสภามีผลบังคับเมื่อสมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาชุดปัจจุบันสิ้นสุดลงในวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๔๓ หรือเมื่อสมาชิกภาพของวุฒิสภาสิ้นสุดลงตามมาตรา ๓๒๓ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๔๐ ดังนั้นจึงต้องเตรียมการเพื่อดำเนินการจัดระบบ วิธีการเลือกตั้งและบริหารการเลือกตั้งวุฒิสภาให้บริสุทธิ์ยุติธรรมรวมทั้ง รณรงค์ให้ประชาชนเห็นความสำคัญในการใช้สิทธิและหน้าที่ที่จะต้องไปเลือกตั้งเพื่อให้ได้บุคคลที่เหมาะสมไปดำเนินกิจกรรมทางการเมืองดังกล่าวข้างต้น

เป้าหมาย

๑. ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้ควบคุมและดำเนินการจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา
๒. เพื่อให้มีการดำเนินการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยสุจริตเที่ยงธรรม รวมทั้งมีความเสมอภาคของโอกาสการเข้าสู่อำนาจของสมาชิกวุฒิสภา
๓. เพื่อให้กระบวนการการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาสามารถเลือกสรรบุคคลที่มีความเป็นกลางทางการเมืองมาปฏิบัติหน้าที่ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แผนพัฒนาเร่งด่วน

๑. ให้มีคณะกรรมการการเลือกตั้งตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ โดยมีอำนาจในการควบคุมการดำเนินการและจัดการการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา
๒. ส่งเสริมและรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมีความรู้และเข้าใจในระบบการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา รวมทั้งเข้าใจบทบาทและอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญฉบับใหม่
๓. ส่งเสริมและรณรงค์ให้ประชาชนมีความรู้และเข้าใจในสิทธิและหน้าที่ในการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา
๔. รณรงค์ให้ประชาชนทั่วไปที่มีความรู้ความสามารถและเป็นกลางทางการเมืองเข้ามาสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา
๕. จัดตั้งหน่วยงานคณะกรรมการพัฒนาการเมืองแห่งชาติเพื่อทำหน้าที่ประสานหน่วยงานต่าง ๆ ในการรณรงค์จัดการศึกษาทางด้านการเมืองในระบบประชาธิปไตย
๖. เร่งรัดการดำเนินการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาให้เป็นไปตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา
๗. กำหนดมาตรการในการแนะนำผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา โดยเท่าเทียมกันให้สอดคล้องตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ โดยหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ดำเนินการ

แผนพัฒนาระยะยาว

๑. รวบรวมสภาพปัญหาในการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเพื่อหามาตรการปรับปรุงแก้ไขกระบวนการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา
๒. เผยแพร่ความรู้ให้กับประชาชนทั่วไปเข้าใจเกี่ยวกับระบบประชาธิปไตยแบบระบบรัฐสภา

องค์กรรับผิดชอบ

๑. คณะกรรมการการเลือกตั้ง
๒. คณะกรรมการพัฒนาการเมืองแห่งชาติ
๓. กระทรวงมหาดไทย
๔. กระทรวงศึกษาธิการ
๕. สำนักนายกรัฐมนตรี

๑.๓ การเข้าสู่ตำแหน่งของฝ่ายบริหาร (คณะรัฐมนตรี)

สภาพปัญหา

คณะรัฐมนตรีแต่ละชุดมักอยู่ในตำแหน่งเพียงระยะสั้นเพราะขาดเสถียรภาพ รัฐมนตรีจำนวนไม่น้อยยังถูกกล่าวหาว่ามักจะใช้อำนาจหน้าที่ไปในทางแสวงประโยชน์แก่ตนเองและพวกพ้อง รัฐมนตรีบางคนหย่อนความรู้ความสามารถทำให้เกิดปัญหาประสิทธิภาพของการบริหาร นอกจากนี้ยังมีปัญหาความสัมพันธ์ที่ไม่ราบรื่นระหว่างฝ่ายการเมืองกับฝ่ายประจำ

เป้าหมาย

เพื่อให้คณะรัฐมนตรีประกอบด้วยบุคคลที่มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริง อันจะทำให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพ รับผิดชอบและสนองตอบต่อผลประโยชน์ของประชาชนและประเทศชาติ ตลอดจนก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างฝ่ายการเมืองกับฝ่ายประจำ

แผนพัฒนาเร่งด่วน

การคัดเลือกนายกรัฐมนตรี ให้ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาปรึกษาหารือเพื่อเสนอชื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีต่อไป

อนึ่ง หากการปกครองในระบบประชาธิปไตยของประเทศมีความเป็นประชาธิปไตยในระดับสูงแล้ว การเข้าสู่ตำแหน่งนายกรัฐมนตรีก็จะเป็นไปตามครรลองของประชาธิปไตยเองไม่ว่าจะมีข้อกำหนดดังกล่าวหรือไม่

แผนพัฒนาระยะยาว

จัดให้มีการศึกษาวิจัยข้อดีข้อเสียในการให้พรรคการเมืองจัดทำบัญชีรายชื่อผู้ที่พรรคเห็นสมควรเป็นรัฐมนตรีในการเลือกตั้งทั่วไป

องค์กรรับผิดชอบ

๑. การแก้ไขกฎหมายเป็นหน้าที่ของคณะรัฐมนตรีและรัฐสภา
๒. คณะกรรมการพัฒนาการเมืองแห่งชาติ
๓. พรรคการเมือง

๑.๕ ฝ่ายตุลาการ

สภาพปัญหา

การเข้าสู่ตำแหน่งของผู้พิพากษาในปัจจุบันนี้ขาดความเชื่อมโยงที่เหมาะสมกับประชาชนผ่านทางอำนาจนิติบัญญัติและอำนาจบริหาร ทำให้วงการและกระบวนการตุลาการมีลักษณะที่ค่อนข้าง "ปิด" ต่อการสร้างดุลยภาพระหว่างองค์การที่ใช้อำนาจอธิปไตยแทนประชาชน

เป้าหมาย

เพื่อให้ฝ่ายตุลาการมีความเป็นอิสระ มีความเชื่อมโยงกับอำนาจประชาชนและเกิดดุลยภาพระหว่างฝ่ายต่าง ๆ

แผนพัฒนาเร่งด่วน

๑. ให้คณะกรรมการตุลาการหรือ ก.ต. เป็นหน่วยงานบริหารงานบุคคลของฝ่ายตุลาการอย่างที่เป็นอยู่ แต่ควรเพิ่มองค์ประกอบของ ก.ต. โดยให้มีกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจากบุคคลภายนอกจำนวนหนึ่งโดยให้คณะรัฐมนตรีเสนอรายชื่อกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิให้สภาพิจารณาให้ความเห็นชอบ
๒. ข้าราชการฝ่ายตุลาการที่เป็นกรรมการ ก.ต. โดยตำแหน่งต้องได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาก่อนเข้าดำรงตำแหน่งนั้น ๆ

แผนพัฒนาระยะยาว

ให้วุฒิสภามีอำนาจทบทวนและยับยั้งการแต่งตั้งบุคคลเพื่อดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาศาลฎีกา โดยมติในการยับยั้งต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา เว้นแต่คณะกรรมการตุลาการจะมีมติยืนยันการแต่งตั้งบุคคลดังกล่าว

องค์กรรับผิดชอบ

๑. การแก้ไขกฎหมายให้เป็นหน้าที่ของคณะรัฐมนตรีและรัฐสภา
๒. คณะกรรมการตุลาการ (ก.ต.)
๓. พรรคการเมือง (ในกรณีเสนอร่างกฎหมายผ่านสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร)
๔. คณะกรรมการพัฒนาการเมืองแห่งชาติ

๑.๕ ข้าราชการประจำระดับสูง

สภาพปัญหา

การเข้าสู่ตำแหน่งมักมีการกล่าวหาว่ามีการใช้ระบบอุปถัมภ์มากกว่าระบบคุณธรรม

เป้าหมาย

ให้มีการเข้าสู่ตำแหน่งโดยเน้นระบบคุณธรรม และมีหลักเกณฑ์ ดัชนีการชี้วัดมาตรฐานของข้าราชการที่จะได้รับการพิจารณาแต่งตั้งอย่างชัดเจน

มาตรการเร่งด่วนและระยะยาว

ดำเนินการปฏิรูประบบราชการทั้งระบบ (รายละเอียดให้เป็นไปตามแนวทางของ “คณะกรรมการปฏิรูประบบราชการ”)

องค์กรรับผิดชอบ

๑. ผู้ที่จะกำหนดมาตรการ คือ คณะกรรมการปฏิรูประบบราชการที่รัฐบาลตั้งไว้
๒. การแก้ไขกฎหมายเป็นหน้าที่ของคณะรัฐมนตรีและรัฐสภา
๓. คณะกรรมการพัฒนาการเมืองแห่งชาติ

๒. ร่างแผนพัฒนาการเมือง ว่าด้วยการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ

๑. การยื่นบัญชีแสดงทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง คู่สมรส และบุตร ตลอดจนเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ

สภาพปัญหา

ปัจจุบันรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ กำหนดให้นายกรัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมือง และผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่นตามที่กฎหมายบัญญัติ แต่เนื่องจากสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นนั้นยังไม่มีกฎหมายบัญญัติ จึงทำให้ยังไม่ต้องยื่น รวมทั้งมาตรการตรวจสอบต่าง ๆ ยังไม่รัดกุม

เป้าหมาย

เพื่อให้การยื่นบัญชีดังกล่าวครอบคลุมถึงบุคคลผู้ที่มีโอกาสในการแสวงหาประโยชน์จากตำแหน่งหน้าที่ทุกคน และให้บัญชีที่ยื่นไว้มีผลอย่างแท้จริงในการป้องกันการทุจริต

แผนพัฒนาเร่งด่วน

๑. ออกกฎหมายรองรับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ (๖) เพื่อให้มีผลบังคับแก่ผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่นโดยเร็ว

๒. กำหนดหลักเกณฑ์ในการขอเปิดเผยบัญชีแสดงทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งอื่น นอกจากนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรี เพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ (มาตรา ๒๕๓ วรรค ๒) และให้ได้มาตรฐานเดียวกัน

๓. แก้ไขหลักเกณฑ์การเปิดเผยบัญชีแสดงทรัพย์สินและหนี้สินของรัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสมาชิกให้ครอบคลุมไปถึงการเปิดเผยบัญชีแสดงทรัพย์สินของบุตรผู้บรรลุนิติภาวะ รวมทั้งผู้ถือกรรมสิทธิ์แทนรัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสมาชิก

๔. กำหนดหลักเกณฑ์ในการขอเปิดเผยบัญชีแสดงทรัพย์สินและหนี้สินของข้าราชการประจำ ตั้งแต่ระดับ ๘ ขึ้นไป

๕. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องดำเนินการในการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการในการควบคุมตรวจสอบ และการเปิดเผยบัญชีแสดงทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

แผนพัฒนาระยะยาว

พัฒนาระบบการตรวจสอบความมืออยู่จริงของบัญชีทรัพย์สิน และระบบการเก็บข้อมูลให้เป็นระบบเพื่อสามารถตรวจสอบได้อย่างเที่ยงตรงและรวดเร็ว

องค์กรรับผิดชอบ

๑. กฎหมายที่ต้องออกมารองรับรัฐธรรมนูญเป็นหน้าที่ของคณะรัฐมนตรีและรัฐสภา
๒. คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน
๓. สำนักงาน ปปช.
๔. คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารราชการ
๕. คณะกรรมการพัฒนาการเมืองแห่งชาติ

๒. การออกกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการใช้อำนาจหน้าที่เพื่อผลประโยชน์ของตนเองของนักการเมือง (**CONFLICT OF INTEREST ACT**)

สภาพปัญหา

บุคคลที่ดำรงตำแหน่งสำคัญของรัฐใช้โอกาสนำข้อมูลข่าวสารภายในและอำนาจหรืออิทธิพลในตำแหน่งหน้าที่ของตนเพื่อประโยชน์ของตนเองหรือผู้อื่นทั้งในระหว่างที่อยู่ในตำแหน่งหรือภายหลังพ้นจากตำแหน่งไปแล้วแก่ตนได้เมื่อพ้นตำแหน่งนั้น ๆ ไปแล้ว ได้ไปประกอบอาชีพภาคธุรกิจ หรือส่วนตัวอาจนำข้อมูลในขณะดำรงตำแหน่งนั้น ๆ มาใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตนและพวกพ้องได้

เป้าหมาย

เพื่อป้องกันมิให้บุคคลที่ดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งสำคัญของรัฐใช้ข้อมูลข่าวสารภายในและอำนาจหรืออิทธิพลในตำแหน่งมาใช้ประโยชน์เพื่อตนเองหรือผู้อื่น

แผนพัฒนาเร่งด่วน

ให้มีการตรากฎหมายว่าด้วยการควบคุมการใช้อำนาจหน้าที่เพื่อผลประโยชน์ของตนเองของนักการเมืองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอื่น ๆ เพื่อป้องกันการใช้ตำแหน่งหน้าที่เพื่อประโยชน์ของตนเองทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยให้กฎหมายว่าด้วยเรื่องดังกล่าวครอบคลุมสาระสำคัญในเรื่องต่อไปนี้

๑. กำหนดคุณสมบัติ ตำแหน่ง หน้าที่ หลักเกณฑ์ วิธีการที่จะควบคุมการใช้อำนาจหน้าที่ เพื่อผลประโยชน์ของตนเอง

๒. การนำข้อมูลภายใน (INSIDE INFORMATION) จากการดำรงตำแหน่งหน้าที่ไปใช้ เพื่อผลประโยชน์ของตนเองจะกระทำมิได้

๓. การใช้อำนาจหน้าที่ทั้งโดยตรงหรือโดยทางอ้อมเพื่อให้หน่วยงานของรัฐหรือเอกชน ใด ๆ กระทำการให้เกิดผลประโยชน์แก่ตนเองของนักการเมืองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอื่น ๆ จะกระทำมิได้

๔. การรับของขวัญและการบริการที่มีมูลค่ามากกว่า ๕,๐๐๐ บาท จากการปฏิบัติหน้าที่ใน ตำแหน่งดังกล่าวให้ของขวัญนั้นตกเป็นของหน่วยงานหรือของรัฐ

๕. การทำสัญญาใด ๆ ตามอำนาจหน้าที่จะต้องไม่ยังประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อม แก่ตนเอง

๖. กำไรหรือผลประโยชน์อื่นใด ๆ ที่เกิดจากการใช้ตำแหน่ง หน้าที่เพื่อประโยชน์ของตนเอง ทั้งทางตรงและทางอ้อมให้ตกเป็นของรัฐ

๗. ภายหลังจากพ้นจากตำแหน่งหน้าที่ดังกล่าวข้างต้นแล้ว การเข้าดำรงตำแหน่งที่สำคัญ ในธุรกิจเอกชนที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ที่เคยดำรงตำแหน่งอยู่จะกระทำมิได้ เว้นแต่เมื่อพ้นระยะเวลา มากกว่า ๑๒ เดือน นับจากการพ้นตำแหน่งดังกล่าว

แผนพัฒนาระยะยาว

ให้ดำเนินการต่อเนื่องตลอดไปจากมาตรการในแผนพัฒนาเร่งด่วน

องค์กรรับผิดชอบ

๑. การแก้ไขกฎหมายเป็นหน้าที่ของคณะรัฐมนตรีและรัฐสภา
๒. พรรคการเมือง (กรณีเสนอร่างกฎหมายผ่านสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร)
๓. คณะกรรมการพัฒนาการเมืองแห่งชาติ

๓. คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

สภาพปัญหา

ขณะนี้รัฐธรรมนูญได้บัญญัติเกี่ยวกับคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต แห่งชาติไว้ในมาตรา ๒๕๗-๓๐๒ ซึ่งกำหนดให้สำนักงาน ปปช. มีความเป็นอิสระตามที่กฎหมายบัญญัติซึ่ง ต้องทำให้แล้วเสร็จใน ๒ ปี แต่ขณะนี้ยังไม่มีความหมายในเรื่องนี้

อนึ่ง บทเฉพาะกาลตามมาตรา ๓๒๑ ได้กำหนดให้คณะกรรมการ ปปป. เป็น คณะกรรมการ ปปช. จนกว่าจะได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการใหม่ใน ๒ ปี

เป้าหมาย

ให้มีคณะกรรมการ ปปช. ตามรัฐธรรมนูญใหม่และให้มีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และสำนักงานที่มีความเป็นอิสระโดยเร็ว

แผนพัฒนาระยะสั้น

๑. เร่งรัดให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการ ปปช. ขึ้นตามรัฐธรรมนูญโดยเร็ว
๒. จัดให้มีการออกกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ที่มีเนื้อหาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓๑ โดยเร็ว อย่างช้าไม่เกิน ๒ ปี
๓. จัดตั้งหรือปรับปรุงสำนักงาน ปปป. ให้มีความเป็นอิสระตามกฎหมายใหม่โดยเร็ว

แผนพัฒนาระยะยาว

พัฒนาปรับปรุง สำนักงานคณะกรรมการ ปปช. ให้มีประสิทธิภาพสามารถสนับสนุนการทำงานของคณะกรรมการให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ

องค์กรรับผิดชอบ

๑. วุฒิสภา ในการเสนอแต่งตั้งกรรมการ ปปช.
๒. คณะรัฐมนตรี และรัฐสภา ในการจัดให้มีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
๓. สำนักงาน ปปป. และคณะรัฐมนตรี ในการพัฒนาสำนักงาน ปปช.

๔. การถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งบางตำแหน่ง (กระบวนการ Recall)

สภาพปัญหา

รัฐธรรมนูญได้กำหนดให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่า ๕๐,๐๐๐ คน มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานวุฒิสภา เพื่อให้ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งสำคัญ ๆ ทั้งที่เป็นตำแหน่งทางการเมือง และ

ข้าราชการประจำ แต่กำหนดให้หลักเกณฑ์และวิธีการในการเข้าซื้อต้องเป็นไปตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (มาตรา ๓๐๔) แต่ขณะนี้ยังไม่มียกกฎหมายดังกล่าวประชาชนจึงยังไม่อาจใช้สิทธิตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดได้

เป้าหมาย

จัดให้มีกฎหมายที่วางหลักเกณฑ์ดังกล่าวอย่างเหมาะสมโดยคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของประชาชน และประสิทธิภาพ รวมทั้งความมั่นคงทางการเมืองให้ได้คุณภาพ

แผนพัฒนาระยะสั้น

จัดให้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ดังกล่าวไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ภายใน ๒ ปี

แผนพัฒนาระยะยาว

ให้มีการให้ความรู้ทางการเมืองอย่างถูกต้อง เพื่อให้สามารถใช้สิทธิที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

องค์กรรับผิดชอบ

รัฐสภา คณะรัฐมนตรี
สำนักงาน ปปช.
คณะกรรมการพัฒนาการเมืองแห่งชาติ

๕. การดำเนินคดีอาญากับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

สภาพปัญหา

แต่เดิมนั้นเมื่อผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง กระทำการใช้อำนาจโดยทุจริต หรือแสวงหาประโยชน์ การดำเนินคดีก็ต้องดำเนินตามกระบวนการทางอาญาปกติ ซึ่งมักไม่ได้ผลเท่าที่ควร เนื่องจากมีอิทธิพลทางการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้อง ทำให้เจ้าหน้าที่ทำงานไม่สะดวก และไม่อาจได้ตัวคนผิดมาลงโทษ และกระบวนการที่ดำเนินคดีในศาลปกติเป็นไปค่อนข้างล่าช้าไม่ทันการณ์

รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันจึงได้กำหนดมาตรการใหม่ขึ้นมาคือ การกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ให้ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีอำนาจพิจารณาพิพากษา

แต่การจะปฏิบัติการตามบทบัญญัตินี้ยังไม่มีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมารองรับจึงยังไม่อาจดำเนินการได้

เป้าหมาย

ให้กระบวนการดำเนินคดีอาญาสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สามารถมีผลบังคับใช้และดำเนินการได้โดยเร็ว

แผนพัฒนาระยะสั้น

จัดให้มีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เพื่อกำหนดอำนาจหน้าที่ของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองโดยเร็ว

แผนพัฒนาระยะยาว

พัฒนาองค์กรสนับสนุนการทำงานของศาลฎีกา แผนกคดีอาญาสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

องค์กรรับผิดชอบ

๑. คณะรัฐมนตรี และรัฐสภา ในการจัดให้มีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

๒. กระทรวงยุติธรรม ในการจัดเตรียมองค์กรแผนกคดีอาญาสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในศาลฎีกา

๖. การตรวจเงินแผ่นดิน

สภาพปัญหา

ปัจจุบันสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินอยู่ในความดูแลของฝ่ายบริหาร ทำให้หลายฝ่ายเกรงว่าจะทำให้การตรวจสอบการใช้จ่ายเงินแผ่นดินไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เพราะฝ่ายบริหารใช้อำนาจเข้าแทรกแซงการทำงานของสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินได้ ดังนั้น รัฐธรรมนูญจึงได้กำหนดให้มีคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน และมีผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้บังคับบัญชาของสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินที่เป็นอิสระ

แต่ขณะนี้ยังไม่มีกฎหมายรองรับ

เป้าหมาย

ให้มีกระบวนการตรวจเงินแผ่นดินที่มีประสิทธิภาพ ปลอดจากการแทรกแซงจากองค์กรทุกฝ่าย

แผนพัฒนาระยะสั้น

๑. จัดให้มีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน
๒. จัดระบบสำนักงานคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินที่เป็นอิสระและเป็นกลางโดยพัฒนาและปรับปรุงจากสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินในปัจจุบัน

แผนพัฒนาระยะยาว

พัฒนาระบบเทคโนโลยีในสำนักงานคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินให้มีประสิทธิภาพสามารถทำหน้าที่ในการตรวจเงินแผ่นดินได้ตามแผนและนโยบายของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

องค์กรรับผิดชอบ

๑. การจัดให้มีกฎหมายเป็นหน้าที่ของ คณะรัฐมนตรี รัฐสภา
๒. การจัดพัฒนาสำนักงานเป็นหน้าที่ของ สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน สำนักนายกรัฐมนตรี

๗. ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา

สภาพปัญหา

แต่เดิมยังไม่มียกย่องตรวจสอบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐว่าใช้อำนาจถูกต้องหรือไม่ ในทางปกครอง แม้ว่าจะมีการนำคดีขึ้นสู่ศาลก็เป็นไปในทางแพ่งหรืออาญา มิได้มีผลต่อคำสั่งทางปกครอง และถึงแม้ว่ารัฐธรรมนูญนี้จะได้กำหนดองค์กรศาลปกครองขึ้นมาตรวจสอบก็ตาม แต่ก็อาจมีช่องโหว่ หรือ จุดอ่อนเกิดขึ้นได้ ดังนั้น จึงได้กำหนดให้มีผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาขึ้นเพื่ออุดช่องโหว่ที่อาจเกิดขึ้นแก่ ราชการหรือประชาชน

เป้าหมาย

เพื่อให้มีผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา องค์กรตรวจสอบการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือ ปฏิบัตินอกเหนืออำนาจหน้าที่หรือปฏิบัติหรือละเลยการไม่ปฏิบัติหน้าที่อันก่อให้เกิดความเสียหายแก่ ผู้ร้องเรียนหรือประชาชนโดยไม่เป็นธรรมของข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ และราชการส่วนท้องถิ่น เพื่อเสนอต่อรัฐสภา

แผนพัฒนาเร่งด่วน

๑. จัดเตรียมงบประมาณในการจัดตั้งสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา
๒. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของศึกษารวบรวมวิเคราะห์ข้อมูลในการออกกฎหมาย ระเบียบ หรือประกาศในการจัดตั้งสำนักงาน การบริหารงานบุคคล การงบประมาณ การเงินและทรัพย์สินและการดำเนินการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
๓. ประชาสัมพันธ์บทบาทภารกิจของสำนักงานตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาที่จะจัดตั้งขึ้น
๔. ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทั่วไปรับรู้สิทธิที่จะร้องทุกข์ ร้องเรียนการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ถ้าหากไม่ได้รับเป็นธรรมจากการปฏิบัติหรือละเลยการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

แผนพัฒนาระยะยาว

๑. เผยแพร่ความรู้แก่ประชาชนให้สามารถใช้อำนาจนี้แก้ไขปัญหาเดือดร้อนได้ถูกต้อง
๒. พัฒนาองค์กรให้มีศักยภาพในการควบคุมตรวจสอบ

องค์กรรับผิดชอบ

๑. วุฒิสภา กรณีการแต่งตั้งผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา
๒. รัฐสภา คณะรัฐมนตรี กรณีการจัดให้มีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา
๓. รัฐสภา กรณีการเตรียมองค์กรรองรับการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา
๔. คณะกรรมการพัฒนาการเมืองแห่งชาติ

๓. ร่างแผนพัฒนาการเมือง ว่าด้วยโครงสร้าง อำนาจ สถาบันการเมืองและ การปกครอง และสถาบันอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๓.๑ ร่างแผนพัฒนาโครงสร้าง อำนาจ สถาบันการเมืองและการปกครอง

(๑) ร่างแผนพัฒนาการเมือง ว่าด้วยกระบวนการยุติธรรม

ร่างแผนพัฒนากระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญ

สภาพปัจจุบัน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๕๕ บัญญัติให้มีศาลรัฐธรรมนูญ และได้กำหนดอำนาจหน้าที่ให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจในการพิจารณาวินิจฉัยร่างพระราชบัญญัติ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ หรือวินิจฉัยข้อโต้แย้งว่าบัญญัติกฎหมายขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ รวมทั้งวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งจะเห็นได้ว่ารัฐธรรมนูญได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญไว้กว้างขวางมาก และยังมีประเด็นปัญหาอันสืบเนื่องมาจากบทบัญญัติรัฐธรรมนูญที่ไม่ได้บัญญัติไว้อย่างชัดเจน กรณีเช่นนี้จะประเด็นปัญหาให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยหรือไม่ ซึ่งจะต้องเตรียมการและพัฒนากระบวนการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญอย่างเป็นระบบ

เป้าหมาย

๑. เพื่อให้มีศาลรัฐธรรมนูญและจัดตั้งสำนักงานเลขาธิการศาลรัฐธรรมนูญโดยเร็ว
๒. เพื่อให้เกิดความชอบธรรมในการดำเนินงานของตุลาการรัฐธรรมนูญในระยะเริ่มแรกของการจัดตั้งศาลรัฐธรรมนูญ

แผนพัฒนาเร่งด่วน

๑. เร่งรัดการดำเนินการจัดตั้งหน่วยธุรการและหน่วยงานวิชาการของศาลรัฐธรรมนูญ
๒. ศึกษาวิจัยเปรียบเทียบเพื่อการพัฒนาสำนักงานเลขาธิการศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้เป็นหน่วยงานทางด้านเลขานุการของศาลรัฐธรรมนูญให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง
๓. กำหนดหลักเกณฑ์บังคับใช้ชั่วคราวในกรณีที่ยังไม่มีบทบัญญัติรัฐธรรมนูญบังคับไว้

แผนพัฒนาระยะยาว

พัฒนาศาลรัฐธรรมนูญให้ทำหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพเป็นที่เชื่อถือของฝ่ายนิติบัญญัติ
ฝ่ายบริหารและฝ่ายตุลาการ

องค์กรที่รับผิดชอบ

๑. ตุลาการรัฐธรรมนูญ
๒. วุฒิสภา
๓. คณะรัฐมนตรี
๔. ศาลฎีกา
๕. มหาวิทยาลัยของรัฐ

ร่างแผนพัฒนากระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวกับศาลปกครอง

สภาพปัจจุบัน

ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๗๖ ได้บัญญัติให้มีศาลปกครอง โดยกำหนดอำนาจหน้าที่ให้ศาลปกครองพิจารณาคดีเกี่ยวกับการใช้อำนาจหรือการกระทำของฝ่ายบริหาร ทั้งที่เป็นข้าราชการการเมืองและข้าราชการประจำและเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ ซึ่งจะต้องเตรียมแผนการดำเนินงานและวางแนวทางการพัฒนาศาลปกครองให้สามารถดำเนินงานในฐานะเป็นองค์กรตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ขณะนี้ยังมิได้มีศาลปกครองตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ

เป้าหมาย

เพื่อให้ศาลปกครองมีศักยภาพเป็นองค์กรตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แผนพัฒนาเร่งด่วน

๑. จัดเตรียมแผนงานและจัดเตรียมงบประมาณในการจัดตั้งสำนักงานศาลปกครองให้มีอิสระในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณและการดำเนินการอื่น
๒. ศึกษาวิเคราะห์ รวบรวมข้อมูลในการออกกฎหมาย ระเบียบหรือประกาศในการจัดตั้งสำนักงานศาลปกครอง รวมทั้งศึกษาเปรียบเทียบกับต่างประเทศเกี่ยวกับรูปแบบที่เหมาะสมในการจัดตั้งสำนักงานดังกล่าว
๓. ศึกษาวิจัยเปรียบเทียบกับต่างประเทศเพื่อเป็นแนวทางการพิจารณาคดีตามหลักกฎหมายปกครอง
๔. ประชาสัมพันธ์บทบาท ภารกิจของศาลปกครองและเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจให้กับหน่วยงานของรัฐ เอกชนเกี่ยวกับสิทธิในการได้รับความคุ้มครองจากการถูกละเมิดสิทธิหรือมีกรณีพิพาทอันเนื่องมาจากการใช้อำนาจหรือการกระทำของฝ่ายบริหาร

แผนพัฒนาระยะยาว

๑. พัฒนาหลักกฎหมายปกครอง และศาลปกครองให้ทันสมัยอยู่เสมอ
๒. เพิ่มจำนวนศาลปกครองชั้นต้นให้เพียงพอตามความต้องการของประชาชน

องค์กรที่รับผิดชอบ

๑. รัฐสภา
๒. ทบวงมหาวิทยาลัย

ร่างแผนพัฒนากระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวกับศาลยุติธรรม

สภาพปัจจุบัน

๑. ความแตกต่างในฐานะความเป็นอยู่ของข้าราชการตุลาการที่ทำหน้าที่บริหารงานศาลมีฐานะดีกว่าข้าราชการตุลาการผู้พิจารณาอรรถคดี และมีโอกาสได้รับพิจารณาความดีความชอบเลื่อนขั้นเงินเดือน ๒ ชั้น ได้ง่ายกว่าข้าราชการตุลาการทั่วไป
๒. ประชาชนในต่างจังหวัดได้รับการพิจารณาอรรถคดีโดยผู้พิพากษาที่มีประสบการณ์การทำงานน้อย
๓. การพิจารณาแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งตุลาการสูงขึ้นยึดติดอยู่กับหลักอาวุโสโดยไม่คำนึงถึงความรู้ความสามารถอย่างแท้จริง
๔. รัฐมนตรีใช้อำนาจสร้างประโยชน์กับข้าราชการตุลาการ แม้แต่การเสนอบัญชีโยกย้ายข้าราชการตุลาการ
๕. การประพฤติตนของผู้ดำรงตำแหน่งในการพิจารณาคดียังไม่เหมาะสม
๖. การปรับใช้กฎหมายยังคงคลาดเคลื่อนต่อหลักกฎหมายที่ถูกต้อง

เป้าหมาย

๑. เพื่อให้มีความเท่าเทียมกันในการรับราชการของข้าราชการตุลาการทั้งหลาย
๒. เพื่อให้มีการประสาทความยุติธรรมโดยข้าราชการตุลาการที่มีความชำนาญในอรรถคดี
๓. เพื่อให้ได้ตุลาการที่มีความรู้ความสามารถในตำแหน่งที่สูงขึ้นโดยวัดที่ผลงาน
๔. เพื่อประกันความเป็นอิสระของผู้พิพากษาจากการแทรกแซงของรัฐมนตรี
๕. เพื่อให้ผู้พิพากษาดำเนินตัวในการทำงาน และประสาทความยุติธรรมโดยปราศจากโลภะ โทสะ และโมหะตามหลักยุติธรรมภาวะ (Natural Justice)
๖. เพื่อให้ผู้พิพากษาปรับใช้กฎหมายได้ถูกต้อง

แผนพัฒนาเร่งด่วน

๑. ให้ ก.ต. วางระเบียบการเร่งรัดคดีในศาลต่าง ๆ ตลอดจนควบคุมการปฏิบัติตนตามประมวลของ ผู้พิพากษา
๒. จัดอบรมผู้พิพากษาศาลฎีกา ให้ทราบถึงหลักกฎหมายที่ถูกต้องโดยนักวิชาการผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขา

แผนพัฒนาระยะยาว

๑. ออกกฎกระทรวงโดยความเห็นชอบของ ก.ต. ให้ข้าราชการตุลาการทั้งที่ทำหน้าที่บริหารงานศาลและที่ทำหน้าที่พิจารณาบรรดคดีมีความเท่าเทียมกัน
๒. กำหนดหลักเกณฑ์ให้มีผู้พิพากษาที่เชี่ยวชาญการพิจารณาคดีในทุกศาล
๓. การพิจารณาเลื่อนตำแหน่งตุลาการควรคำนึงถึงผลงานประกอบด้วยโดย ก.ต. เป็นผู้วางหลักเกณฑ์
๔. แก้ไขพระราชบัญญัติข้าราชการฝ่ายตุลาการ พ.ศ. ๒๕๒๑ มิให้รัฐมนตรีใช้อำนาจโยกย้ายข้าราชการตุลาการ บัญชีโยกย้ายข้าราชการตุลาการให้ ก.ต. เท่านั้นเป็นผู้ดำเนินการ
๕. จัดอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่ผู้พิพากษาอย่างน้อยปีละครั้ง
๖. จัดอบรมผู้พิพากษาตั้งแต่ศาลฎีกาลงมาให้ทราบถึงหลักกฎหมายที่ถูกต้องโดยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขา
๗. ปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาทางด้านกฎหมายในชั้นอุดมศึกษาเพื่อให้ได้ผู้เชี่ยวชาญกฎหมายเฉพาะด้าน

องค์กรรับผิดชอบ

๑. รัฐสภา
๒. กระทรวงยุติธรรม

ร่างแผนพัฒนากระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวกับศาลทหาร

สภาพปัจจุบัน

คดีอาญาที่ผู้ต้องหาเป็นข้าราชการทหาร ศาลทหารในภาวะปกติจะเป็นผู้พิจารณาคดีเสมอ ทำให้ประชาชนที่ได้รับความเสียหายและประชาชนทั่วไปเกรงว่าผู้ต้องหาที่เป็นทหารนั้นจะได้รับความช่วยเหลือจากศาลทหารให้ไม่ต้องรับโทษหรือรับโทษน้อยลง

เป้าหมาย

เพื่อสร้างความเป็นธรรมในสังคม ให้ประชาชนได้รับความยุติธรรมโดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

แผนพัฒนา

๑. เร่งรัดมาตรการพัฒนาให้ศาลทหารมีอิสระในการพิจารณาคดีได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นองค์กรที่สามารถให้ความคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนได้อย่างแท้จริง

๒. แก้ไขข้อขัดข้องระหว่างกระทรวงกลาโหมกับกรมตำรวจในการที่ฝ่ายทหารต้องการรับตัวผู้ต้องหาที่เป็นทหารไปดำเนินคดียังศาลทหารต้องเป็นกรณีที่ทั้งผู้กระทำความผิดและผู้เสียหายเป็นทหารด้วยกัน หากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นพลเรือน กระทรวงกลาโหมจะรับตัวไปดำเนินคดีไม่ได้ ต้องให้ตำรวจดำเนินคดีต่อไปเหมือนความผิดอาญาทั่วไป

๓. วางระบบการพัฒนาข้าราชการทหารให้มีจิตสำนึกการปกครองในระบบประชาธิปไตย หลักการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานตามรัฐธรรมนูญทั้งในแง่การจัดการศึกษา การเลื่อนชั้นเลื่อนตำแหน่งซึ่งจะต้องคำนึงถึงคุณสมบัติในการเป็นผู้ปกป้องรัฐธรรมนูญ

องค์กรรับผิดชอบ

๑. รัฐสภา
๒. กระทรวงกลาโหม
๓. กรมตำรวจ
๔. กระทรวงยุติธรรม

ร่างแผนพัฒนากระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวกับตำรวจ

สภาพปัจจุบัน

๑. ในชั้นพนักงานสอบสวน พยานที่รู้เห็นเหตุการณ์การกระทำความผิดไม่กล้าเดินทางไปเป็นพยานให้การต่อพนักงานสอบสวน เนื่องจากเกรงว่าเพื่อนหรือญาติจะแก้แค้นแทนผู้ต้องหา หรือหากผู้ต้องหาได้รับการปล่อยตัวออกมาแล้ว พยานจะได้รับอันตราย การชี้ตัวผู้ต้องหาเป็นสิ่งที่พยานหวาดกลัวมาก

๒. การควบคุมตัวผู้ต้องหาที่เป็นหญิง ตำรวจผู้มีหน้าที่ควบคุมทำอนาจารหรือข่มขืนกระทำชำเราผู้ต้องหาที่เป็นหญิง

๓. เจ้าหน้าที่ตำรวจดำเนินคดีกับผู้ต้องหาไม่ครบกระทงความผิด เมื่อผู้ต้องหานั้นถูกฟ้องและพิพากษาจำคุกไปแล้วใกล้จะพ้นโทษ เจ้าหน้าที่ตำรวจจะทำการอายัดค้ำ*นักโทษที่ติดอยู่ในเรือนจำคดีเดิม แล้วนำตัวนักโทษที่พ้นโทษในคดีเดิมไปดำเนินคดีต่อในคดีอื่นอีกต่อไป ทำให้นักโทษไม่มีโอกาสได้รับอิสรภาพและกลับตัวเป็นคนดีเพื่อทำประโยชน์แก่สังคมต่อไป

เป้าหมาย

๑. เพื่อหามาตรการให้บุคคลที่รู้เห็นเหตุการณ์การกระทำความผิดกล้าไปเป็นพยานให้การต่อพนักงานสอบสวน นอกจากจะได้รับการคุ้มครอง ได้รับค่าตอบแทนในการเป็นพยานในคดีอาญาแล้ว สมควรที่จะต้องจัดให้มีห้องสำหรับชี้ตัวผู้ต้องหาเป็นพิเศษโดยไม่ให้ผู้ต้องหามีโอกาสมองเห็นหน้าพยานในชั้นสอบสวน

๒. เพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพของผู้ต้องหาที่เป็นหญิงมิให้ได้รับความกดขี่ทางเพศโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจ

๓. เพื่อให้นักโทษได้รับความเป็นธรรมตามกฎหมาย มิให้ต้องรับโทษซ้ำในความผิดฐานเดียวกันหรือต่างฐานกันโดยไม่มีที่สิ้นสุด ซึ่งเป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณในการเลี้ยงดูนักโทษ และทำให้สูญเสียทรัพยากรบุคคลไปอย่างน่าเสียดาย

* คำว่า “อายัดค้ำ” หมายถึง การที่เจ้าหน้าที่ตำรวจติดต่อกับเรือนจำเพื่ออายัดตัวผู้ต้องขังที่กำลังจะพ้นโทษแล้วนำตัวผู้ต้องขังนั้นไปดำเนินคดีต่อไป สำหรับคดีอื่นที่ยังมิได้ฟ้องร้องต่อศาล

แผนพัฒนาเร่งด่วน

๑. จัดให้มีห้องติดกระจกให้พยานที่ชี้ตัวผู้ต้องหามองเห็นได้ด้านเดียว โดยผู้ต้องหาไม่มีโอกาสทราบว่าพยานเป็นใคร

๒. จัดให้เจ้าหน้าที่ตำรวจหญิงร่วมทำการควบคุมผู้ต้องหาที่เป็นหญิงในสถานีตำรวจนครบาล และสถานีตำรวจภูธรอำเภอทุกแห่งทั่วราชอาณาจักร

๓. ออกคำสั่งกรมตำรวจ ให้พนักงานสอบสวนสั่งฟ้องผู้ต้องหาทุกฐานความผิดที่ได้กระทำ เพื่อมิให้มีการอายัดค่างนักโทษเช่นที่เกิดขึ้นเป็นประจำ

แผนพัฒนาระยะยาว

๑. จัดงบประมาณสำหรับทุกสถานีตำรวจให้เหมาะแก่การสอบสวนและการชี้ตัวผู้ต้องหา เพราะห้องสอบสวนในปัจจุบันไม่มีลักษณะเป็นห้องสอบสวน ผู้ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องในการสอบสวนเดินพลุกพล่านอยู่ตลอดเวลา

๒. พัฒนาให้เจ้าหน้าที่ตำรวจหญิงมีขีดความสามารถในการควบคุมผู้ต้องหาทุกประเภท และเพิ่มอัตรากำลังให้เพียงพอต่อไป

๓. พัฒนาต่อเชื่อมระบบคอมพิวเตอร์ให้ทราบข้อมูลการกระทำผิดของผู้ต้องหาได้รวดเร็วและถูกต้อง

๔. พัฒนาหลักสูตรการศึกษาของตำรวจให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมประชาธิปไตย การอบรมจริยธรรมและการเพิ่มเติมหลักสูตรว่าด้วยการควบคุมการใช้อำนาจ

องค์กรรับผิดชอบ

๑. กรมตำรวจ

๒. สำนักงานประมาณ

ร่างแผนพัฒนากระบวนการยุติธรรมเกี่ยวกับพนักงานอัยการ

สภาพปัจจุบัน

๑. พนักงานอัยการรับสำนวนการสอบสวนจากพนักงานสอบสวนโดยที่ไม่ได้รู้เห็น การสอบสวนแต่เบื้องต้นไม่สามารถได้รู้เห็นถึงสภาพของบาดแผล ร่องรอยการกระทำความผิด การตรวจสถานที่เกิดเหตุ การสอบสวนผู้ต้องหา หรือผู้เสียหาย ประจักษ์พยานในเบื้องต้นตั้งแต่ การกระทำความผิดเกิดขึ้น การส่งสำนวน การดำเนินกระบวนการพิจารณาในศาลของพนักงานอัยการ ส่วนใหญ่จึงทำได้เพียงดำเนินการตามสำนวนที่พนักงานสอบสวนได้ดำเนินการแล้ว นอกจากหาก กรณีที่พนักงานอัยการทั้งสองสอบสวนเพิ่มเติม ซึ่งก็สอบสวนเพิ่มเติมได้เพียงในข้อบ่งชี้พยานที่ พนักงานสอบสวนได้กำหนดข้อบ่งชี้ไว้เท่านั้น

๒. ปัญหาความอิสระในการสั่งคดี ผู้บังคับบัญชาของพนักงานอัยการมีอำนาจให้คุณหรือให้โทษแก่ผู้ได้บังคับบัญชา

๓. ปัญหาการค้นหาคำความจริงจากพยานในศาลยังถูกจำกัดอยู่เฉพาะแต่ในดุลพินิจของศาล ซึ่งการรับฟังพยานหลักฐานต่าง ๆ ในคดีอาจไม่เพียงพอ พนักงานอัยการไม่มีอำนาจค้นหาคำความจริงเพิ่มเติมในกรณีที่ศาลละเลยการรับฟังพยานหลักฐานที่สำคัญในคดี

๔. อัตรากำลังของพนักงานอัยการยังไม่ได้สัดส่วนกับคดีที่เพิ่มขึ้นอยู่ตลอดเวลา ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับอัตรากำลังของศาลแล้วจะพบว่ามียุติธรรมน้อยกว่าจำนวนผู้พิพากษาเกือบครึ่งหนึ่ง

เป้าหมาย

๑. เพื่อให้มีการสอบสวนที่ถูกต้องเป็นธรรมประกอบด้วยพยานหลักฐานที่ชัดเจนในการสั่งฟ้องผู้ต้องหา ควรให้พนักงานอัยการมีอำนาจร่วมทำการสอบสวนกับพนักงานสอบสวนด้วย บางคดี พนักงานสอบสวนไม่ได้มีการสืบพยานปากสำคัญ ทำให้พนักงานอัยการไม่มีอำนาจสอบพยานปากสำคัญนั้นด้วย คดีจึงอาจถูกศาลยกฟ้องได้

๒. เพื่อให้เกิดความยุติธรรมในการสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้องผู้ใด ให้พนักงานอัยการมีความอิสระในการสั่งคดี

๓. เพื่อให้พนักงานอัยการมีส่วนร่วมค้นหาคำความจริงจากพยานหลักฐานในศาลได้มากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

๔. เพื่อให้จำนวนพนักงานอัยการเหมาะสมกับจำนวนคดีที่เพิ่มขึ้น

แผนพัฒนาต่อไป

๑. แก้ไขกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ให้อำนาจพนักงานอัยการร่วมทำการสอบสวนกับพนักงานสอบสวน และนั่งค้นหาความจริงจากพยานคู่กับศาล
๒. แก้ไขวิธีการแต่งตั้งโยกย้าย การให้คุณหรือให้โทษแก่พนักงานอัยการเพื่อให้พนักงานอัยการมีอิสระในการใช้ดุลพินิจ
๓. เพิ่มอัตรากำลังของพนักงานอัยการให้ใกล้เคียงกับผู้พิพากษา

องค์กรรับผิดชอบ

๑. สำนักงานอัยการสูงสุด
๒. สำนักงาน ก.พ.
๓. กรมตำรวจ
๔. สภาผู้แทนราษฎร

ร่างแผนพัฒนากระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวกับการราชทัณฑ์

สภาพปัจจุบัน

การละเมิดสิทธิมนุษยชนในเรือนจำยังปรากฏเป็นสภาพข้อเท็จจริงในปัจจุบัน โดยเฉพาะทัณฑสถานบำบัดพิเศษคดียาเสพติด มีการทุบตีจนถึงแก่ชีวิต การตีตรวนนานนับปี การถูกขังห้องมืดเป็นเวลานาน นอกจากนี้ยังมีการบังคับเรียกเงินจากนักโทษเป็นสิ่งปกติธรรมดาของเจ้าหน้าที่เรือนจำ หากนักโทษขัดขืนจะถูกทำร้ายโดยเจ้าหน้าที่เรือนจำ โดยให้เหตุผลว่าเพื่อความปลอดภัย เรือนจำไม่ได้มีการพัฒนาเพื่อแก้ไขนักโทษตามหลักอาชญาวิทยาแต่ประการใด

เป้าหมาย

เพื่อให้เรือนจำและทัณฑสถานทุกแห่งเป็นสถานที่แก้ไขนักโทษตามหลักอาชญาวิทยา ผักผ่อนอบรมให้เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติต่อไปหลังพ้นโทษไปแล้ว การใช้บุคลากรที่มีคุณภาพจะเป็นทางหนึ่งในการพัฒนาตัวนักโทษและลดความป่าเถื่อนในดินแดนที่ไม่มีผู้ใดได้รู้เห็นถึงการกระทำของเจ้าหน้าที่เรือนจำหรือทัณฑสถานเหล่านั้น และเพื่อให้เกิดแนวความคิดว่าเมื่อนักโทษพ้นโทษแล้วจะเป็นพลเมืองที่ดีต่อไป มิใช่พ้นโทษแล้วกลับทำผิดจกรรจ์และแยกย้ายกันไปอีก

แผนพัฒนาเร่งด่วน

กำหนดมาตรการในการปรับเปลี่ยนเจ้าหน้าที่เรือนจำและทัณฑสถานทุกแห่ง เนื่องจากเจ้าหน้าที่เรือนจำโดยเฉพาะผู้คุมนักโทษส่วนใหญ่อยู่ประจำโดยไม่มีการโยกย้าย ทำให้มีการสร้างอิทธิพลและผลประโยชน์มานาน การโยกย้ายสับเปลี่ยนไปอยู่ต่างเรือนจำจะช่วยแก้ปัญหาได้ระยะหนึ่ง นอกจากนี้ต้องจัดให้มีการอบรมเจ้าหน้าที่เรือนจำในด้านคุณธรรมและจริยธรรมเป็นครั้งคราว

แผนพัฒนาระยะยาว

การคัดเลือกบุคลากรเข้ามาเป็นผู้คุมนักโทษในอนาคตต่อไปต้องมีคุณสมบัติเป็นคนที่มีจิตสำนึกเพื่อสังคม มีจิตใจดี รู้ถึงหลักการแก้ไขบุคคล รัฐบาลควรให้เงินตอบแทนบุคลากรดังกล่าวดีพอสมควรเป็นการจูงใจให้คนประกอบอาชีพนี้ และควรมีการโยกย้ายสับเปลี่ยนตามเวลาที่สมควร ตลอดจนการจัดอบรมคุณธรรมและจริยธรรมแก่เจ้าหน้าที่เรือนจำอย่างสม่ำเสมอ

องค์กรรับผิดชอบ

๑. กรมราชทัณฑ์
๒. กรมประชาสงเคราะห์

(๒) ร่างแผนพัฒนาการเมือง ว่าด้วยสถาบันนิติบัญญัติ

สภาผู้แทนราษฎร

สภาพปัจจุบัน

จากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม การต่างประเทศ ที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา รวมทั้งการแยกบทบาทและอำนาจหน้าที่ของฝ่ายนิติบัญญัติออกจากฝ่าย บริหารอย่างชัดเจนตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ทำให้ สภาผู้แทนราษฎรต้องปรับเปลี่ยนบทบาทการดำเนินงานในกระบวนการนิติบัญญัติในเชิงรุกเพื่อเข้ามา มีส่วนในการช่วยแก้ไขปัญหาของประเทศชาติมากขึ้น การปฏิบัติงานดังกล่าวตามรัฐธรรมนูญได้กำหนดให้ สภาผู้แทนราษฎรมีอำนาจหน้าที่ในการตรวจกฎหมาย การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน และการให้ ความเห็นชอบในเรื่องสำคัญ ๆ ในการดำเนินงานของสภาผู้แทนราษฎรที่ผ่านมายังไม่มีประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพเท่าที่ควร สืบเนื่องมาจากปัจจัยปัญหาหลายด้านอันเกิดจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเอง ซึ่งเป็นปัญหาจากพฤติกรรม ทัศนคติและการขาดวิสัยทัศน์ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และระบบพรรค การเมืองที่ยังไม่พัฒนาอย่างเป็นระบบและยังไม่เอื้ออำนวยในการดำเนินงานของสมาชิกให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งปัจจัยปัญหาอันเนื่องมาจากปัจจัยภายในของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งเป็นองค์กร หน่วยงานช่วยอำนวยความสะดวกในการดำเนินงานของสภาผู้แทนราษฎรยังไม่สามารถรองรับการทำงานได้อย่าง เพียงพอและจำกัดและยังไม่สามารถสนับสนุนการปฏิบัติงานของฝ่ายนิติบัญญัติ และการพัฒนาการเมืองการ ปกครองของไทยให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสังคมโดยรวม ซึ่งเป็นปัญหาเกี่ยวข้องกับปัญหาทางโครงสร้างองค์กร อัตรากำลัง ระบบงาน ปัญหาการขาดข้อมูลสารสนเทศที่เป็นของฝ่ายนิติบัญญัติอย่างแท้จริง นอกจากนี้ยังมีปัญหาอันเนื่องมาจากปัจจัยภายนอก ซึ่งประกอบด้วยปัญหาทางการเมืองในระบบรัฐสภา ที่ยังไม่มีความมั่นคง อายุของสภาไม่มีความต่อเนื่องไม่ครบ ๔ ปี จึงทำให้บทบาทการดำเนินงานของ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งในสภาผู้แทนราษฎรและในคณะกรรมการต้องเร่งสร้างผลงานให้เห็นผลใน ระยะสั้น โดยการนำเอาประเด็นปัญหาเฉพาะหน้าเป็นที่สนใจของสาธารณะมาพิจารณาหรือใช้เป็นประเด็น ในการตรวจสอบฝ่ายบริหารมากกว่าการศึกษาพิจารณาหรือตรวจสอบเพื่อหาข้อเสนอแนะหรือแก้ปัญหาใน เชิงนโยบายทั้งระบบ รวมทั้งการทำหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรส่วนใหญ่ไม่ให้ความสำคัญต่อข้อมูล การศึกษาวิจัยเชิงวิชาการ ทำให้การดำเนินงานบางครั้งขาดความน่าเชื่อถือและส่งผลกระทบต่อหน่วยงาน ช่วยอำนวยความสะดวกด้านวิชาการไม่พัฒนาเท่าที่ควร นอกจากนี้ยังเกี่ยวเนื่องจากปัญหาอันเกิดจากสภาพ เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันบัญญัติให้สภาผู้แทนราษฎรมีบทบาทในเชิงรุกในการ แก้ไขปัญหาบ้านเมือง การมุ่งเน้นการปฏิรูปทางการเมือง การปรับเปลี่ยนรูปแบบ โครงสร้างสถาบันทางการเมือง และกระบวนการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐเพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมืองใน ทุกระดับมากขึ้น ส่งผลให้การดำเนินงานของกระบวนการนิติบัญญัติจะต้องโปร่งใสตรวจสอบได้และจะต้อง สร้างศรัทธา ความเชื่อถือ การเข้าใจบทบาทหน้าที่ที่ถูกต้องของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การให้ความรู้

ความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยในระบบรัฐสภา การสร้างจิตสำนึกประชาธิปไตยที่ถูกต้อง และจิตสำนึก การมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างแท้จริงให้กับประชาชน ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้เป็นปัญหาด้านการศึกษายาได้ บริบทใหม่ของสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งจำเป็นจะต้องปรับปรุงศักยภาพการดำเนินงานให้สอดคล้องกับสภาวะ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวอย่างมีประสิทธิภาพ

เป้าหมาย

๑. เพื่อพัฒนาและเพิ่มพูนศักยภาพการดำเนินงานด้านกระบวนการนิติบัญญัติของ สภาผู้แทนราษฎรและคณะกรรมการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นให้สอดคล้องกับหลักการตาม รัฐธรรมนูญ

๒. เพื่อพัฒนาและปฏิรูประบบการบริหารการจัดการองค์กรหน่วยงานช่วยอำนวยความสะดวก สภาผู้แทนราษฎรให้ทำงานในเชิงรุก มีทิศทาง เป้าหมายและแผนในการทำงานและเพิ่มศักยภาพในการทำ งานให้สามารถเป็นกลไกการดำเนินงานภายใต้บริบทใหม่ของสภาผู้แทนราษฎรอย่างมีประสิทธิภาพ

๓. เพื่อพัฒนาและจัดให้มีระบบสารสนเทศที่สมบูรณ์เพื่อการบริหารและข้อมูลวิชาการสำหรับ สนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพื่อเป็นศูนย์ข้อมูลนิติบัญญัติอย่างครบวงจร

๔. เพื่อพัฒนาและเผยแพร่สร้างความรู้ ความเข้าใจ การสร้างจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยที่ถูกต้องให้กับประชาชน รวมทั้งการสร้างความรู้ความเข้าใจในบทบาทภารกิจ และอำนาจหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญให้กับประชาชน

แผนพัฒนา

เพื่อแก้ปัญหาตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น จำเป็นจะต้องกำหนดแผนพัฒนาเพื่อหามาตรการ แก้ไขปัญหาทั้งระบบ ทั้งที่เกิดจากปัจจัยปัญหาแวดล้อมภายนอกและปัจจัยปัญหาแวดล้อมภายใน ดังนี้

ปัจจัยปัญหาแวดล้อมภายนอก โดยกำหนดเป็นแผนปฏิรูปทางการเมืองในระดับชาติ และแผนปฏิรูปการ เมืองในระดับท้องถิ่น ดังนี้

๑. **แผนปฏิรูประบบการเมือง** เพื่อให้ระบบการเมืองยอมรับการเข้ามามีบทบาท ทางการเมืองของประชาชนมากขึ้น เปิดให้การตรวจสอบจากสาธารณะและองค์กรอิสระเพื่อทำให้ การปฏิบัติงานของสถาบันทางการเมืองทั้งฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติมีความโปร่งใสเป็นที่ยอมรับ จากสาธารณะ โดยจะต้องเร่งรัดการดำเนินการออกกฎหมาย กฎ ระเบียบให้เอื้อต่อการประชาพิจารณ์ (public hearing) การลงประชามติ (referendum) การถอดถอน (recall) มาใช้ในการตรวจสอบการดำเนินงานทางการเมืองของรัฐบาล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา และนักการเมืองในระดับ ท้องถิ่น

๒. แผนปฏิรูประบบการเมืองในระดับท้องถิ่น โดยการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นอย่างจริงจังและมีทิศทางที่ชัดเจน การจัดทำแผนแม่บท การกระจายอำนาจสู่ชุมชนระดับท้องถิ่นเพื่อแปลงนโยบายการกระจายอำนาจของรัฐบาลให้เป็นรูปธรรม การปรับปรุงกฎหมายการปกครองท้องถิ่น และระบบการคลังท้องถิ่น เพื่อให้หน่วยงานท้องถิ่นมีอิสระในการตัดสินใจ การใช้ดุลยพินิจ และการบริหารงาน รวมทั้งมีทรัพยากรงบประมาณเพียงพอที่จะแก้ไขปัญหาท้องถิ่นได้เอง รวมทั้งเสริมสร้างให้องค์กรปกครองท้องถิ่นมีความเข้มแข็ง ซึ่งจะทำให้บทบาทการดำเนินงานของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในท้องถิ่นลดน้อยลงเพื่อจะได้เน้นบทบาทการแก้ปัญหาในระดับชาติในระดับนโยบายได้อย่างเป็นระบบ

ปัจจัยปัญหาสภาพแวดล้อมภายใน โดยกำหนดเป็นแผนเพิ่มพูนศักยภาพและพัฒนา
ดังนี้

๑. แผนเพิ่มพูนศักยภาพและพัฒนาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

๑.๑ จัดทำแผนฝึกอบรมและเพิ่มทักษะความรู้ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การต่างประเทศ เพื่อสร้างวิสัยทัศน์และแนวความคิดในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบได้อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในบทบาทอำนาจหน้าที่ที่ถูกต้องของตนเองให้กับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

๑.๒ จัดระบบสวัสดิการค่าใช้จ่าย ค่าตอบแทน ในการดำเนินงานให้กับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและกำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายบำนาญให้กับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจในการอุทิศตนปฏิบัติหน้าที่เป็นตัวแทนปวงชนชาวไทยได้อย่างเต็มกำลังความสามารถ

๒. แผนพัฒนากระบวนการนิติบัญญัติ

๒.๑ สนับสนุนและส่งเสริมการจัดตั้งสำนักงานการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยการยืมตัวหรือการโอนข้าราชการประจำมาสังกัดรัฐสภาเพื่อให้องค์กรฝ่ายนิติบัญญัติทำหน้าที่ในการควบคุมตรวจสอบฝ่ายบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมทั้งปรับปรุงกฎหมายและระเบียบปฏิบัติราชการที่เกี่ยวข้องในการพิจารณาความดี ความชอบให้กับผู้ปฏิบัติราชการดังกล่าว

๒.๒ เร่งรัดการจัดตั้งผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านทุก ๆ ด้าน ประจำสภาผู้แทนราษฎร เพื่อทำหน้าที่ให้คำปรึกษาเสนอแนะให้ความเห็นในงานทางด้านนิติบัญญัติและควบคุมตรวจสอบฝ่ายบริหารของฝ่ายนิติบัญญัติเป็นไปอย่างเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๒.๓ พิจารณาศึกษาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร เกี่ยวกับการจัดระเบียบวาระการประชุมล่วงหน้า โดยจัดให้มีคณะกรรมการพิจารณาประกอบด้วยวิปของพรรครัฐบาลและฝ่ายค้าน เพื่อป้องกันการเปลี่ยนแปลงระเบียบวาระและเพื่อให้การจัดระบบการประชุมสภาผู้แทนราษฎรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๔ พิจารณาศึกษาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ในการนับองค์ประชุม และการกำหนดหลักเกณฑ์ให้สมาชิกฝ่ายค้านและฝ่ายรัฐบาลจับคู่กัน เมื่อฝ่ายใดมีความจำเป็นที่จะต้องลาการประชุมและในวันใดที่มีการลงคะแนนเสียงห้ามมิให้อีกฝ่ายลงคะแนน โดยให้วางระเบียบหลักเกณฑ์การลาการประชุมไว้อย่างชัดเจน

๒.๕ ศึกษาวิจัยแนวทางการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี
อย่างเป็นระบบต่อเนื่อง โดยการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบจากกระบวนการควบคุม การกำกับบริหาร
งานของฝ่ายบริหารจากต่างประเทศ

๓. แผนพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานด้านนิติบัญญัติและควบคุมฝ่ายบริหาร
ของคณะกรรมการการ

๓.๑ ปรับปรุงระบบการคัดเลือกบุคคลเข้าเป็นกรรมการของแต่ละพรรคการเมือง โดย
คำนึงถึงความรู้ความสามารถและประสบการณ์ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือตัวแทนของพรรคนั้น ๆ

๓.๒ จัดทำแผนจัดกลุ่มคณะกรรมการใหม่ทุกระยะ เพื่อให้สอดคล้องกับสภาวการณ์
เปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง

๓.๓ จัดทำคู่มือและแผนปฏิบัติงานของคณะกรรมการในแต่ละปี

๓.๔ กำหนดขอบเขต อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสามัญแต่ละคณะให้ชัดเจน
จัดทำประมวลจริยธรรมของคณะกรรมการ รวมทั้งควรเปิดช่องให้คณะกรรมการสามัญพิจารณา
กฎหมายให้มากขึ้นและสามารถเสนอร่างกฎหมายต่อสภาได้

๓.๕ ส่งเสริมระบบการประชาสัมพันธ์ในกระบวนการทำงานของคณะกรรมการ เปิด
โอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลต่อคณะกรรมการมากขึ้น รวมทั้งถ่ายทอดการประชุม
พิจารณาเรื่องสำคัญ ๆ ของคณะกรรมการต่อสาธารณชน

๓.๖ ปรับปรุงระบบช่วยอำนวยความสะดวกให้กับคณะกรรมการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ
บุคลากรภายนอกทั้งระบบ โดยการขยายวงเงินค่าตอบแทนที่ปรึกษา ผู้ชำนาญการ ที่ทำงานเต็มเวลา รวมทั้งปรับปรุงระบบการแต่งตั้งบุคลากรเหล่านี้โดยคำนึงถึงคุณสมบัติความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านให้เหมาะสม
กับความต้องการของคณะกรรมการสามัญประจำสภา

๓.๗ ปรับปรุงโครงสร้างองค์กรหน่วยงานรองรับภารกิจของคณะกรรมการให้มีปริมาณ
และคุณภาพเพื่อปฏิบัติการให้กับคณะกรรมการได้โดยตรงโดยยกฐานะเป็นสำนักกรรมการและจัด
ให้มีศูนย์ข้อมูลคณะกรรมการขึ้นในสำนักกรรมการ

๓.๘ พัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่ประจำคณะกรรมการเชิงคุณภาพและปริมาณให้เป็น
ผู้เชี่ยวชาญทางวิชาการ ยกร่างกฎหมายและสรุปข้อคิดเห็นวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศให้กับคณะกรรมการ
ได้อย่างเป็นระบบ รวมทั้งพัฒนาบุคลากรให้สามารถใช้เทคโนโลยีในการดำเนินงาน การใช้ภาษาต่างประเทศ
และเทคนิคการประชุมสมัยใหม่

๓.๙ พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อเผยแพร่ข้อมูลของสภาผู้แทนราษฎรและคณะ
กรรมการโดยให้เชื่อมเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศระหว่างคณะกรรมการกับศูนย์ภายในสำนักงาน
เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร องค์กรหน่วยงานภายนอกและองค์กรบริการข้อมูลข่าวสารสารสนเทศทั้งในและ
ต่างประเทศ

๔. แผนปฏิรูประบบบริหารการจัดการองค์กรช่วยอำนวยความสะดวก

๔.๑ จัดทำแผนพัฒนาสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรในระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการกิจการสภาผู้แทนราษฎร และสภาผู้แทนราษฎร

๔.๒ ลดขั้นตอนการดำเนินงานการบริหารจัดการและการสั่งการด้วยการสนับสนุนการประสานระหว่างหน่วยงานกับการทำงานร่วมกัน

๔.๓ ยกกระดับและคุณภาพการทำงานของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรให้ตอบสนองพันธกิจของสภาผู้แทนราษฎรในทุกกลุ่มงานและระบบงาน

๔.๔ ปรับปรุงโครงสร้างองค์กร หน่วยงานภายในสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรให้ตอบสนองพันธกิจของสภาผู้แทนราษฎรให้สามารถดำเนินงานให้รวดเร็วมีประสิทธิภาพ

๔.๕ เสริมสร้างพัฒนาบุคลากรของสำนักงานฯ ในทุกกลุ่มและส่วนงานให้มีผู้เชี่ยวชาญประจำกลุ่มและส่วนงานเพื่อให้คำแนะนำ ปรีกษา เสนอความเห็น วิเคราะห์ข้อมูลวิชาการประกอบการพิจารณาร่างกฎหมาย ญัตติเรื่อง que เข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการและยก่างกฎหมาย กระทุ่ ญัตติ และภารกิจด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศให้กับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและคณะกรรมการ ซึ่งต้องวางแผนและดำเนินการพัฒนาบุคลากรอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

๕. แผนพัฒนาระบบสารสนเทศและงานวิจัย

๕.๑ พัฒนาระบบสารสนเทศให้เข้าสู่รูปแบบของระบบสารสนเทศที่ก้าวหน้าและทันสมัย พร้อมทั้งจะให้บริการและสนับสนุนการปฏิบัติงานของสมาชิกรัฐสภาได้อย่างมีประสิทธิภาพเต็มรูปแบบของการเป็นศูนย์ข้อมูลนิติบัญญัติที่ดัดเทียมกับนานาอารยประเทศ

๕.๒ ออกกฎระเบียบการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศให้กับหน่วยงานในสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรให้เชื่อมและเป็นระบบเดียวกัน

๕.๓ พัฒนาศักยภาพให้มีความรู้ความเข้าใจในระบบฐานข้อมูลสารสนเทศอย่างต่อเนื่องจริงจังทั้งในและต่างประเทศ รวมทั้งพัฒนาเครื่องมือและสื่ออุปกรณ์ในระบบสารสนเทศให้ก้าวหน้าและทันสมัยอยู่ตลอดเวลา

๕.๔ กำหนดแนวทางในการวิจัยและพัฒนาให้ชัดเจน สอดคล้องกับความต้องการของสภาผู้แทนราษฎรและทันเวลา

๕.๕ พัฒนาหน่วยงานด้านข้อมูลสารสนเทศให้มีการศึกษาวิจัยและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ

๖. แผนเผยแพร่ประชาธิปไตย

๖.๑ จัดให้มีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องและเป็นกลางให้ประชาชนได้ทราบถึงบทบาท ภารกิจ อำนาจหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

๖.๒ จัดให้มีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทางด้านการศึกษา เช่น กระทรวงศึกษาธิการ และทบวงมหาวิทยาลัยในการจัดหลักสูตรการศึกษา โดยแทรกเรื่องบทบาทการส่งเสริมการเผยแพร่ประชาธิปไตย สิทธิเสรีภาพและหน้าที่ของประชาชน และบทบาทภารกิจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เผยแพร่ให้ประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมายได้รับทราบและเข้าใจ โดยใช้ภาษาความยาก-ง่าย แล้วแต่กลุ่มบุคคลเป้าหมาย โดยเริ่มต้นตั้งแต่ระดับอนุบาลขึ้นไป

๖.๓ จัดให้มีการประชาสัมพันธ์กฎหมายสำคัญ ๆ หรือเรื่องต่าง ๆ ที่จะมีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน หรือชุมชนในพื้นที่นั้น ๆ

๖.๔ จัดให้มีการปฏิบัติจิตวิทยา เผยแพร่ผลงานของสภา กฎหมายรัฐธรรมนูญผ่านสื่อต่าง ๆ ของสภา เช่น สถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา สถานีโทรทัศน์รัฐสภา เอกสารเผยแพร่ต่าง ๆ ที่สภาจัดทำขึ้นเพื่อการเผยแพร่

๖.๕ จัดให้มีการรณรงค์การสัญจรหมุนเวียนไปยังจังหวัดต่าง ๆ เพื่อรับทราบแก้ไขป้องกันปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติประกอบกับงบประมาณ

๖.๖ จัดให้มีโรงเรียนเพื่อทำการสอน ฝึกอบรมทางด้านประชาธิปไตยแก่กลุ่มบุคคล เป้าหมาย ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้และงบประมาณ

องค์กรรับผิดชอบ

คณะรัฐมนตรี สภาผู้แทนราษฎร พรรคการเมือง สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สถาบันพระปกเกล้า คณะกรรมการพัฒนาการเมืองแห่งชาติ

วุฒิสภา

สภาพปัจจุบัน

บทบาทอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้กำหนดบทบาทอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาให้มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณากลั่นกรองร่างพระราชบัญญัติ การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน การพิจารณาเลือก แต่งตั้งให้คำแนะนำ ให้ความเห็นชอบให้บุคคลดำรงตำแหน่งและถอดถอนบุคคลผู้ดำรงตำแหน่งออกจากตำแหน่ง ซึ่งเป็นการเพิ่มบทบาทอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาและได้เปลี่ยนแปลงที่มาของวุฒิสภาให้มาจากการเลือกตั้ง ตามบทบาทในอดีตที่ผ่านมาของวุฒิสภาตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญซึ่งได้กำหนดบทบาทของวุฒิสภาไว้อย่างจำกัด อย่างไรก็ตามแม้ว่าจะถูกจำกัดบทบาท วุฒิสภาได้ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและพัฒนาบทบาทการดำเนินงานให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และการต่างประเทศ ตามลำดับ และในช่วงปี ๒๕๓๕ การดำเนินงานของวุฒิสภามีสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาเป็นองค์กรหน่วยงานช่วยอำนวยความสะดวกด้านธุรการและวิชาการ การดำเนินงานของวุฒิสภายังมีข้อจำกัดหลายด้านซึ่งยังไม่สามารถดำเนินงานได้ตามความคาดหวังของสังคมและประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันเนื่องมาจากปัญหาข้อจำกัดอันเกิดจากสมาชิกวุฒิสภาเอง องค์กรช่วยอำนวยความสะดวกจากกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับ

เป้าหมาย

๑. เพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการดำเนินงานของวุฒิสภาและคณะกรรมการการ
๒. ปรับปรุงการดำเนินงานของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

แผนพัฒนาระยะสั้น

๑. จัดโครงการสัมมนาบทบาทอำนาจหน้าที่ตามบทบัญญัติของวุฒิสภาชุดปัจจุบันตามบทเฉพาะกาล
๒. เผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศเพื่อสร้างความเข้าใจแก่ประชาชนให้เข้าใจในบทบาทหน้าที่ที่ถูกต้องของวุฒิสภาชุดปัจจุบัน และบทบาทหน้าที่ของวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้ง
๓. จัดทำคู่มือและแผนการดำเนินงานของวุฒิสภาและคณะกรรมการสามัญในแต่ละปี
๔. จัดโครงการอบรมสัมมนาเพิ่มพูนความรู้ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การต่างประเทศและการกลั่นกรองกฎหมายให้กับสมาชิกวุฒิสภา เพื่อสร้างวิสัยทัศน์และความรู้ความเข้าใจในสภาพปัญหาของประเทศในภาพรวม
๕. ปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่เป็นข้อจำกัดในการดำเนินงานของวุฒิสภาและคณะกรรมการการ

๖. ปรับปรุงระบบการดำเนินงานช่วยอำนวยความสะดวกกรมการทางด้านที่ปรึกษา
ผู้ชำนาญการ นักวิชาการจากบุคคลภายนอกทั้งระบบ โดยปรับปรุงระบบคำตอบแทน การกำหนด
คุณสมบัติผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านและการกำหนดให้ทำงานเต็มเวลา

แผนพัฒนาองค์กรช่วยอำนวยความสะดวก

๑. จัดทำแผนพัฒนาการบริหารเพื่ออำนวยความสะดวกแก่สมาชิกวุฒิสภาด้านธุรการ
โดยมุ่งเน้นการบริการที่รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและลดขั้นตอนที่ไม่จำเป็น
๒. จัดทำแผนพัฒนาการประชุมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านเลขานุการ
ทั้งทางด้านวิชาการ สารสนเทศและด้านธุรการ เพื่อสนับสนุนการประชุมวุฒิสภาและคณะกรรมการ
๓. จัดทำแผนพัฒนางานด้านต่างประเทศ โดยพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ
ด้านการต่างประเทศเพื่อสนับสนุนข้อมูลสารสนเทศในการดำเนินงานด้านต่างประเทศให้กับวุฒิสภา
๔. จัดทำแผนพัฒนาข้อมูลสารสนเทศที่ทันสมัย การจัดทำทำเนียบข้อมูลเกี่ยวกับการ
การเลือก แต่งตั้ง ให้คำแนะนำ ให้ความเห็นชอบและถอดถอนบุคคลผู้ดำรงตำแหน่ง และจัดเป็นระบบ
ศูนย์ข้อมูลวุฒิสภา
๕. จัดทำแผนพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้พัฒนาเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านวิชาการ
ให้สามารถวิเคราะห์ข้อมูล ให้คำปรึกษา เสนอแนะข้อมูลให้กับสมาชิกวุฒิสภา และคณะกรรมการ
ในทุกหน่วยงาน
๖. จัดทำแผนประชาสัมพันธ์เพื่อเผยแพร่ข้อมูลด้านกิจการวุฒิสภา

แผนพัฒนาระยะยาว

ศึกษาวิจัยการจัดระบบสวัสดิการค่าใช้จ่าย ค่าตอบแทนการดำเนินงานให้กับวุฒิสภา
ให้เหมาะสมสอดคล้องกับภารกิจการดำเนินงานยิ่งขึ้น

องค์กรรับผิดชอบ

๑. คณะรัฐมนตรี
๒. วุฒิสภา
๓. สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
๔. สถาบันพระปกเกล้าฯ

(๓) ร่างแผนพัฒนาการเมือง ว่าด้วยพรรคการเมือง

สภาพปัญหา

๑. พรรคการเมืองไทยส่วนมากจัดตั้งขึ้นเพื่อสนับสนุนบุคคลบางคนหรือบางคณะบุคคลที่มีอิทธิพลหรือมีอำนาจ เมื่อคณะบุคคลดังกล่าวสิ้นอำนาจ หรือเกิดการแตกแยก พรรคการเมืองนั้นก็ขาดความมั่นคง หรือต้องยุบเลิกไป หรืออาจจะแยกออกมาจัดตั้งพรรคการเมืองใหม่

๒. พรรคการเมืองไทยส่วนมากถูกบริหารโดยกลุ่มผู้ที่ให้การสนับสนุนพรรค หรือผู้ที่มีอำนาจภายในพรรคเท่านั้น สมาชิกพรรคอื่นไม่ได้มีส่วนร่วมในการเคลื่อนไหว หรือการดำเนินกิจกรรมของพรรค ทำให้สมาชิกไม่มีความผูกพันกับพรรค เพราะถือว่าพรรคการเมืองเป็นของบุคคลที่มีอำนาจในการบริหารพรรคการเมืองเท่านั้น

๓. สมาชิกพรรคการเมืองที่เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งไม่อยู่ในระเบียบวินัยของพรรค ถือว่าตนเองเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ ซึ่งจะต้องได้รับเลือกตั้งจากประชาชนอย่างแน่นอน ดังนั้น จึงไม่สนใจกับพรรคการเมืองอื่นที่เห็นความสำคัญของตน ทำให้พรรคการเมืองประสบปัญหาขาดความต่อเนื่องในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง

๔. พรรคการเมืองไทยส่วนมากไม่มีพื้นฐานทางด้านมวลชนอย่างแท้จริง ประชาชนทั่วไปยังไม่มีความรู้ความเข้าใจในระบบพรรคการเมือง และมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกับพรรคการเมืองอย่างแท้จริง การสมัครเข้าเป็นสมาชิกส่วนใหญ่จะหวังค่าตอบแทนในการเข้าเป็นสมาชิก

๕. พรรคการเมืองไทยส่วนมากยังไม่ค่อยให้ความสนใจในการจัดการศึกษาด้านประชาธิปไตย และการเมือง จึงไม่สามารถทำหน้าที่ให้การศึกษาทางการเมืองแก่สมาชิกพรรคและประชาชนทั่วไป

๖. ภายหลังจากเลือกตั้ง พรรคการเมืองจะถูกลดบทบาทลง การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ จะตกเป็นของนักการเมืองนั้น ๆ ไม่ใช่บทบาทของพรรค ทำให้ประชาชนไม่เห็นความสำคัญของพรรคการเมือง การเลือกตั้งในประเทศไทยส่วนใหญ่จึงให้ความสำคัญกับตัวบุคคลมากกว่าพรรคการเมือง

เป้าหมาย

เพื่อให้พรรคการเมืองมีความมั่นคงเป็นสถาบันหลักในการพัฒนาการเมืองการปกครอง โดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของพรรคการเมือง และดูแล กำกับ ตรวจสอบผลการดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมือง

แผนพัฒนาเร่งด่วน

๑. ให้รัฐสนับสนุนพรรคการเมืองในการใช้สื่อของรัฐ โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายเพื่อเผยแพร่กิจกรรมของพรรคการเมืองเป็นครั้งคราว เพื่อให้ประชาชนได้รับทราบบทบาทหน้าที่ ตลอดจนกิจกรรมทางการเมืองของพรรคการเมือง

๒. รัฐควรสนับสนุนค่าใช้จ่ายไปรษณียากร ในการส่งเอกสารเผยแพร่กิจกรรมของพรรคการเมืองแก่สมาชิกและประชาชนผู้สนใจ โดยกำหนดเป็นวงเงินค่าใช้จ่ายในแต่ละปีเป็นจำนวนเงินเท่า ๆ กันทุกพรรค และสนับสนุนให้เฉพาะแก่พรรคการเมืองที่มีสมาชิกในสภาผู้แทนราษฎรเท่านั้น

๓. ให้รัฐสนับสนุนเรื่องสถานที่แก่พรรคการเมืองที่มีความประสงค์จะดำเนินกิจกรรมทางการเมืองกับสมาชิกพรรคหรือประชาชนทั่วไป เพื่อเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายให้แก่พรรคการเมืองทางหนึ่ง โดยเนื้อหาของกิจกรรมต้องเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการเมืองโดยเฉพาะ เพื่อป้องกันมิให้พรรคการเมืองนำสถานที่ราชการไปทำประโยชน์เป็นการส่วนตัวไม่เกี่ยวกับกิจกรรมทางการเมือง

๔. เนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๙๘ กำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็น ๒ ประเภท คือ

๑.) มาจากการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ จำนวน ๑๐๐ คน

๒.) มาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง จำนวน ๕๐๐ คน

ในการเลือกตั้งแบบบัญชีชื่อที่กำหนดให้รายชื่อบุคคลในบัญชีรายชื่อต้องประกอบด้วยรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งจากภูมิภาคต่าง ๆ อย่างเป็นธรรม (ม.๙๘ (๑)) จึงควรส่งเสริมบทบาทของสมาชิกในแต่ละสาขาพรรคให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมและการบริหารพรรค โดยให้พรรคการเมืองมอบอำนาจในการพิจารณารายชื่อบุคคลในแต่ละภูมิภาคให้แก่สมาชิกในแต่ละสาขาพรรคการเมือง เป็นผู้เสนอรายชื่อบุคคลผู้สมควรเป็นผู้สมัครในบัญชีรายชื่อให้แก่พรรคการเมือง เพื่อเป็นการส่งเสริมบทบาทของสมาชิกในแต่ละสาขาพรรคการเมืองให้มีความสำคัญเพิ่มมากขึ้น ทำให้สมาชิกพรรคในแต่ละสาขามีความรู้สึกผูกพันและเห็นความสำคัญของสาขาพรรคการเมืองมากขึ้น

แผนพัฒนาระยะยาว

๑. สนับสนุนให้พรรคการเมืองขยายสาขาพรรคไปสู่ต่างจังหวัดเพิ่มมากขึ้น โดยกำหนดโครงสร้างทางการบริหาร และอำนาจหน้าที่ของสาขาพรรคให้ชัดเจน ด้วยการคำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างพรรคการเมืองและสาขาพรรค มีการกระจายอำนาจในสาขาพรรคเพิ่มมากขึ้น เช่น เพิ่มอำนาจให้สาขาพรรคการเมืองเป็นผู้พิจารณาผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ

๒. ส่งเสริมให้พรรคการเมืองส่งสมาชิกเข้าสมัครรับเลือกตั้งในนามของพรรคการเมืองในการเลือกตั้งท้องถิ่นทุกระดับ

๓. ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมืองร่วมกับพรรคการเมืองต่าง ๆ จัดทำกิจกรรมให้ความรู้ความเข้าใจและความสำคัญของพรรคการเมืองต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยหมุนเวียนการดำเนินกิจกรรมดังกล่าวไปตามภูมิภาคต่าง ๆ ด้วยการให้สาขาพรรคการเมืองในภูมิภาคต่าง ๆ ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมอื่นจะทำให้สาขาพรรคการเมืองมีความสำคัญเพิ่มมากขึ้นในมุมมองของประชาชน และยังทำให้ประชาชนทั่วไปเข้าใจและมองเห็นบทบาทของพรรคการเมืองและสาขาพรรคการเมืองเพิ่มมากขึ้น

๔. สนับสนุนให้เกิดการรวมกลุ่มของบุคคลที่มีความคิดและอุดมการณ์เดียวกัน เพื่อพัฒนาเป็นพรรคการเมืองที่มีฐานมาจากมวลชนอย่างแท้จริง จะทำให้พรรคการเมืองมีความเข้มแข็งขึ้น

องค์การที่รับผิดชอบ

๑. คณะรัฐมนตรี รัฐสภา
๒. คณะกรรมการการเลือกตั้ง
๓. สถาบันพระปกเกล้า
๔. พรรคการเมือง
๕. กลุ่มต่าง ๆ ในสังคม

(๔) ร่างแผนพัฒนาการเมือง ว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง

สภาพปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้เปลี่ยนแปลงกระบวนการและวิธีการเข้าสู่อำนาจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาไว้ ดังนี้

๑. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กำหนดให้ ส.ส. มีที่มาจากการเลือกตั้ง ๒ แบบ คือ การเลือกตั้ง ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อผู้สมัครของพรรคการเมือง จำนวน ๑๐๐ คน และการเลือกตั้ง ส.ส. แบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เขตละ ๑ คน จำนวน ๔๐๐ คน

๒. สมาชิกวุฒิสภา กำหนดให้วุฒิสภามาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน จำนวน ๒๐๐ คน

๓. ผู้ดำเนินการเลือกตั้ง กำหนดให้มีคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งประกอบด้วย ประธานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ๑ คน และกรรมการการเลือกตั้ง ๔ คน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดมีสถานะเป็นหน่วยงานอิสระ มีหน้าที่จัดการเลือกตั้งทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา และการเลือกตั้งท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น รวมทั้งการลงประชามติ นอกจากนี้ประธานคณะกรรมการการเลือกตั้งยังเป็น นายทะเบียนพรรคการเมืองอีกด้วย

เป้าหมาย

เพื่อให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถควบคุมการเลือกตั้งทุกระดับให้มีความบริสุทธิ์ ยุติธรรม เปิดโอกาสให้คนดีมีความรู้ความสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองเพิ่มขึ้น รวมถึงการให้การศึกษาแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข

แผนพัฒนาเร่งด่วน

๑. เนื่องจากมีการปรับเปลี่ยนระบบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากระบบเดิมมาเป็น “ระบบเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งเขตละ ๑ คน” ผสมกับ “ระบบบัญชีรายชื่อผู้สมัครของพรรคการเมือง” และการให้สมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้งของประชาชน ซึ่งอาจก่อให้เกิดความสับสนต่อวิธีการเลือกตั้งแบบใหม่ทั้ง ๒ แบบ แก่เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบและประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งทั่วประเทศได้ จึงเห็น ควรดำเนินการดังนี้

(ก) คณะกรรมการการเลือกตั้ง ควรดำเนินการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ เรื่องระบบ และวิธีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา เพื่อป้องกันความสับสนในการออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้ง โดยขอความร่วมมือหน่วยงานราชการของรัฐ องค์กรเอกชน และสื่อมวลชนแขนงต่าง ๆ ช่วยประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ความเข้าใจ ตลอดจนจำลองการออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งให้ประชาชนในระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล หมู่บ้าน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีโอกาสศึกษาและเรียนรู้การออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญ

(ข) เมื่อร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง และร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองมีผลบังคับใช้แล้ว คณะกรรมการการเลือกตั้งควรเร่งรัดการออกกฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ในการควบคุมการเลือกตั้ง เพื่อให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบมีโอกาสได้ศึกษาระเบียบวิธีการปฏิบัติ จะได้ไม่ก่อให้เกิดข้อผิดพลาดในการปฏิบัติงานการเลือกตั้งภายใต้ระบบและวิธีการที่เปลี่ยนแปลงไป

๒. ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีการตรวจและติดตามการใช้จ่ายในการเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งและของพรรคการเมืองอย่างจริงจัง

๓. ให้มีการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในการเดินทางไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

๔. รณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับทราบถึงหน้าที่ในการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งกำหนดให้การเลือกตั้งเป็นหน้าที่ของชนชาวไทย และบทกำหนดโทษที่ประชาชนจะได้รับหากไม่ไปออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้ง

๕. แบ่งเขตเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาในแต่ละจังหวัด ประกาศให้ประชาชนทราบโดยทั่วกัน

๖. จัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดให้ครบทุกจังหวัด

แผนพัฒนาระยะยาว

๑. ภายหลังจากเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาครั้งแรกภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทำการศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเลือกตั้ง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงกฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ให้เอื้ออำนวยต่อการเลือกตั้งครั้งต่อ ๆ ไป อันจะทำให้เกิดความบริสุทธิ์ ยุติธรรม และป้องกันการซื้อสิทธิขายเสียงในการเลือกตั้งสมเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

๒. ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประสานกับหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบกับการศึกษาในการบรรจุหลักสูตรเรื่อง วิถีทางประชาธิปไตยให้กับนักเรียน นิสิต นักศึกษา เพื่อให้เยาวชนของชาติได้รับรู้ถึงสิทธิ เสรีภาพและหน้าที่ของตนเองในระบอบประชาธิปไตยตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ อันจะทำให้เยาวชนเกิด

การตระหนักถึงสิทธิเสรีภาพและหน้าที่ซึ่งจะทำให้เกิดการพัฒนากการเมืองในระบบประชาธิปไตยในอนาคต ส่วนการให้ความรู้แก่ประชาชนทั่วไป ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประสานความร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบกับการศึกษา จัดทำเอกสาร บทความ แผ่นพับ เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในการปกครองระบอบประชาธิปไตย เผยแพร่ให้กับประชาชนโดยผ่านทางหน่วยงานของรัฐ องค์กรเอกชน และสื่อมวลชนแขนงต่าง ๆ

๓. ควรศึกษา ปรับปรุงระบบการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน เพื่อป้องกันความสับสนของประชาชนและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน

๔. ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งศึกษา ปรับปรุงรูปแบบ วิธีการออกเสียงลงคะแนน เลือกตั้งจากระบบเดิมที่ใช้วิธีการกากบาทลงในบัตรเลือกตั้งแล้วหย่อนลงในหีบบัตร มาเป็นการใช้ระบบลงคะแนนด้วยระบบคอมพิวเตอร์ เพื่อป้องกันการทุจริตในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง และการทุจริตของเจ้าหน้าที่

องค์กรรับผิดชอบ

๑. คณะรัฐมนตรี
๒. รัฐสภา
๓. คณะกรรมการการเลือกตั้ง
๔. คณะกรรมการพัฒนาการเมืองแห่งชาติ
๕. พรรคการเมือง กลุ่มต่าง ๆ ในสังคม

(๕) ร่างแผนพัฒนาการเมือง ว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สภาพปัญหา

ปัจจุบันภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้บัญญัติเรื่องเกี่ยวกับคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติไว้ในมาตรา ๑๘๙-๒๐๐ โดยเป็นสถาบันทางการเมืองที่ตรวจสอบและรายงานการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน ปัญหาของสิทธิมนุษยชนนับได้ว่ามีความรุนแรงมากขึ้น อันเนื่องจากสังคมมีความหลากหลายและมีช่องว่างทางเศรษฐกิจมาก มีการเอารัดเอาเปรียบสูงขึ้น รัฐจึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญอย่างมาก อาจกล่าวได้ว่าสิทธิมนุษยชนเป็นพื้นฐานสำคัญต่อการพัฒนาประชาธิปไตย สำหรับประเทศไทยเรื่องสิทธิมนุษยชน ประชาชนโดยทั่วไปยังไม่มี ความเข้าใจที่ถูกต้อง และขณะเดียวกันพบว่าประเทศไทยมีปัญหาเรื่องสิทธิมนุษยชนอยู่ไม่น้อย โดยเรื่อง ที่เกี่ยวกับการพัฒนาการเมือง ได้แก่ การระดมหรือใช้อิทธิพลข่มขู่ประชาชนให้ไปเลือกตั้งสนับสนุน นักการเมืองบางคน มักพบมากในพื้นที่ชนบท อันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนในการตัดสินใจทางการเมือง ของประชาชน ที่มีผลต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยโดยที่มีอาจเกิดขึ้นจริงได้ เพราะการเลือกตั้งดังกล่าวไม่ได้เกิดขึ้นจากความต้องการที่แท้จริงหรือไว้ซึ่งจิตสำนึกทางการเมือง

เป้าหมาย

ให้มีคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตามรัฐธรรมนูญโดยเร็ว และให้มีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตลอดจนสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่มีความเป็นอิสระ ประสิทธิภาพ ประสิทธิผลที่เอื้อต่อการพัฒนาประชาธิปไตย

แผนพัฒนาระยะสั้น

๑. ให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติขึ้นตามรัฐธรรมนูญโดยเร็ว
๒. ควรจัดหลักสูตรการเรียนการสอนที่เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในสถาบันการศึกษาทุกระดับโดยเฉพาะในระดับประถมศึกษา ควรเพิ่มเติมหลักสูตรในรายวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต (สปช.) และวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัย (สสน.) เพื่อปลูกฝังให้เยาวชนได้รู้จักสิทธิมนุษยชนที่ถูกต้องตามครรลองระบอบประชาธิปไตย
๓. คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในฐานะสถาบันทางการเมืองใหม่ จะต้องมีความเป็นอิสระ และมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลอย่างแท้จริง โดยเน้นการสร้างจิตสำนึกทางการเมือง โดยเฉพาะการเลือกตั้งทุกระดับบนพื้นฐานของสิทธิมนุษยชนตามครรลองระบอบประชาธิปไตย

๔. รัฐต้องส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการ งานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนทั้งในประเทศและต่างประเทศ

แผนพัฒนาระยะยาว

พัฒนาคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติให้เป็นสถาบันทางการเมืองหลักที่ปลุกฝังให้ประชาชนเข้าใจบทบาททางการเมืองของประชาชนได้อย่างถูกต้อง ไม่ก่อให้เกิดการเรียกร้องหรือการทำลายระบอบประชาธิปไตย ซึ่งส่งเสริมการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมืองให้เสื่อมลง

องค์กรรับผิดชอบ

๑. คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๒. คณะกรรมการการยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน สภาผู้แทนราษฎร
๓. กระทรวงมหาดไทย
๔. กระทรวงศึกษาธิการ
๕. สภาวิจัยแห่งชาติ
๖. คณะกรรมการพัฒนาการเมืองแห่งชาติ
๗. องค์กรพัฒนาเอกชนต่าง ๆ

(๖) ร่างแผนพัฒนาการเมือง ว่าด้วยการปฏิรูประบบราชการ

สภาพปัญหา

ระบบราชการมีลักษณะสำคัญก็คือ มีการรวมอำนาจ มีการขยายอำนาจ ขยายฐานกำลัง สร้างกฎระเบียบเพื่อความสะดวกในการทำงานของฝ่ายราชการ เน้นการควบคุม ผูกขาดและยึดเย็ดความคิด โดยขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน ขาดความสัมพันธ์แห่งอำนาจระหว่างรัฐกับชุมชนและประชาชนในท้องถิ่น กลไกการบริหารต่าง ๆ ค่อนข้างมีปัญหาและปรับปรุงยาก เหล่านี้จึงเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาการเมือง ซึ่งมุ่งเน้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมกับกิจการของรัฐให้มากที่สุด นั่นก็คือการให้ประชาชนได้มีโอกาสควบคุม ตรวจสอบการดำเนินงานของภาครัฐ

เป้าหมาย

เพื่อให้สอดคล้องกับแผนการพัฒนาการเมือง การบริหารภาครัฐจะต้องมีเป้าหมาย

ไว้ดังนี้ คือ

- ปรับปรุงระบบการบริหารให้รวดเร็ว เสมอภาคและเป็นธรรม เพื่อให้เป็นที่พอใจของประชาชน
 - ลดสายการบังคับบัญชาให้น้อยขั้นตอน โดยลดขนาดขององค์กรให้กระชับและเล็กกลง
 - กระจายหน่วยงานบริหารให้อยู่ใกล้ชิดประชาชนให้มากที่สุด
 - กระตุ้นให้เจ้าหน้าที่ของรัฐทำหน้าที่บริการให้แก่ประชาชนให้ดีที่สุด
- การดำเนินการให้บรรลุไปตามเป้าหมายจำเป็นจะต้องกำหนดแผนแม่บทในการปฏิรูประบบราชการบนพื้นฐาน หลักการ และวิธีการดำเนินงาน ดังนี้
- มาตรการดำเนินงาน** เพื่อปรับปรุงบทบาท ภารกิจและขนาดของหน่วยงานของรัฐ รวมทั้งปรับปรุงระบบการทำงานของหน่วยงานของรัฐด้วยวิธีการ ดังนี้
๑. จัดกลุ่มภารกิจของรัฐว่าภารกิจใดที่รัฐควรดำเนินการเอง หรือให้หน่วยการปกครองท้องถิ่น หรือมอบให้เอกชน หรือร่วมมือกับเอกชน
 ๒. จัดโครงสร้างส่วนราชการให้สอดคล้องกับการจัดกลุ่มภารกิจ เพื่อภารกิจของงานมีความยืดหยุ่นคล่องตัว มีลักษณะเล็กกระทัดรัด
 ๓. กระจายภารกิจให้หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเปิดระบบราชการไปสู่กระบวนการประชาธิปไตย ซึ่งจะทำให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นมีสมรรถนะในการปกครองตนเองได้ทั้งในทางเศรษฐกิจ สังคม และการบริหาร
 ๔. มอบอำนาจการบริหารราชการจากกระทรวงไปสู่หน่วยงานภาคปฏิบัติในท้องถิ่นและประชาชน ทั้งนี้ เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

๕. ปรับปรุงกลไกและวิธีการบริหารงบประมาณแผ่นดิน เพื่อให้การใช้ทรัพยากรของรัฐเป็นประโยชน์สูงสุด โดยการปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับวิธีการบริหาร
๖. ปรับปรุงกลไกและวิธีการเกี่ยวกับการบริหารพัสดุ เพื่อให้การจัดซื้อจัดจ้างเป็นไปอย่างโปร่งใส ประหยัด และมีประสิทธิภาพ
๗. แปรสภาพกิจกรรมของรัฐเป็นกิจกรรมของเอกชน เพื่อให้เอกชนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของรัฐมากขึ้น เป็นการลดการผูกขาดของรัฐ รัฐจะลดภารกิจดำเนินการเท่าที่จำเป็น เพื่อรักษาผลประโยชน์และความมั่นคงของรัฐ
๘. ปรับปรุงโครงสร้างและระบบงานของรัฐวิสาหกิจ เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพ โดยนำระบบงานแบบภาคเอกชนเข้ามาใช้เท่าที่จำเป็นให้มากที่สุด
๙. พัฒนาประสิทธิภาพของหน่วยงานของรัฐ เพื่อให้การใช้ทรัพยากรของรัฐเป็นประโยชน์สูงสุด และสนองต่อความต้องการของประชาชน
๑๐. ลดขนาดกำลังคนของหน่วยงานของรัฐ เพื่อปรับขนาดของส่วนราชการให้เล็กลง มีขั้นตอนสั้นและกระชับ ใช้บุคลากรน้อยลง โดยผ่องถ่ายไปยังภูมิภาค หน่วยการปกครองท้องถิ่น และภาคเอกชน
๑๑. เสริมสร้างประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของภาครัฐ ยกระดับความเท่าเทียมกันระหว่างภาครัฐกับเอกชน
๑๒. พัฒนาโดยนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการทำงาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน
๑๓. ให้หน่วยงานของรัฐต้องมีกรรงานแผนงานต่อประชาชน เพื่อแสดงความรับผิดชอบต่อเจ้าของประเทศ
๑๔. ประเมินผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ซึ่งจะต้องดำเนินการเป็นประจำและต้องกระทำตามความเป็นจริง
๑๕. ให้หน่วยงานของรัฐจัดให้มีประชาพิจารณ์ในบางเรื่องที่มีผู้มีส่วนได้เสียหลายฝ่าย เพื่อให้การกำหนดนโยบายมีความรอบคอบ และไม่เป็นอุปสรรคในการปฏิบัติงาน
๑๖. จัดโครงการส่งเสริมการให้บริการประชาชนของรัฐ เพื่อให้เกิดความต่อเนื่อง
๑๗. จัดทำคู่มือและการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนเข้าใจระบบการบริการของหน่วยงานของรัฐ
๑๘. ส่งเสริมอาสาสมัครประชาชน เพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วม
๑๙. จัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงาน เพื่อให้หน่วยงานของรัฐมีมาตรฐานการทำงานในระดับใกล้เคียงหรือเท่าเทียมกัน
๒๐. จัดตั้งหน่วยงานถาวรในการปฏิรูประบบราชการ เพื่อเป็นหน่วยงานผลักดันและสนับสนุนให้การปฏิรูประบบราชการเป็นไปอย่างต่อเนื่อง

การกำหนดวิธีการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายในแต่ละประเด็นจะต้องมีรายละเอียดและ
ขั้นตอน ตลอดจนระยะเวลาดำเนินงานไว้อย่างชัดเจน

ระยะเวลาดำเนินงาน

๒ ปี

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

เมื่อปฏิรูประบบราชการแล้ว ราชการจะเอื้ออำนวยต่อการพัฒนาการเมืองในระบบ
ประชาธิปไตยได้

องค์กรรับผิดชอบ

๑. คณะรัฐมนตรี
๒. สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน สำนักงานนายกรัฐมนตรี
๓. สำนักงานปรมาณ กระทรวง ทบวง กรม

๓.๒ ร่างแผนพัฒนาสถาบันอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(๑) ร่างแผนพัฒนาการเมือง ว่าด้วยสถาบันศาสนา

สภาพปัญหา

ในอดีตรัฐในสมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์ได้ให้ความอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา และศาสนาอื่น ๆ มาด้วยดี ครั้นมาสมัยประชาธิปไตยบางยุค รัฐได้ส่งเสริมการบริหารคณะสงฆ์ไทยให้มีความสอดคล้องกับแนวความคิดการปกครองระบอบประชาธิปไตยด้วย เช่น จัดให้มีสังฆสภา เพื่อให้คณะสงฆ์ไทยในตัวแทนระดับต่าง ๆ ได้มีส่วนร่วมในการปกครอง การกำหนดนโยบาย ฯลฯ แต่ภายหลังถูกยกเลิกไป คงเหลือแต่เพียง “มหาเถรสมาคม” ซึ่งเป็นองค์กรกลางที่รวมศูนย์อำนาจการบริหาร นิติบัญญัติและตุลาการของคณะสงฆ์ไว้แต่เพียงแห่งเดียว จึงทำให้ขาดสภาพคล่องในการปฏิบัติงาน กอปรกับปัญหาของศาสนาที่เกิดขึ้นอย่างรุนแรงคือ การเกิดขึ้นของลัทธินอกรีต บุคคลที่แอบอ้างเป็นชาวพุทธหรือลัทธิ ทำให้เกิดสำนักลัทธิ, นิกายอื่น ๆ นอกเหนือจากคำสอนพระพุทธศาสนามากมาย ชักนำประชาชนให้ประพฤติดิฉิด หลงมงาย อันส่งผลกระทบต่อความเชื่อ ความศรัทธา ค่านิยมดีงามและวัฒนธรรมบนพื้นฐานของความถูกต้องนั้นหายไป อาจกล่าวได้ว่า การรวมศูนย์อำนาจของมหาเถรสมาคมดังกล่าวไม่สามารถแก้ปัญหาได้

ดังนั้น หากรัฐไม่ดำเนินการให้ความอุปถัมภ์และคุ้มครอง ปรับปรุง แก้ไข จะทำให้ประชาชนสับสนในการปฏิบัติศาสนกิจและผลที่ร้ายแรงคือ ความขัดแย้งในเชิงความคิดและการปฏิบัติ ตลอดจนความเชื่อ อันนำไปสู่ความแตกแยกความสามัคคีของคนในชาติ

เป้าหมาย

๑. เพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนาการเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตย สำหรับพุทธศาสนานั้น จะต้องมีการกระจายอำนาจองค์กรกลางของคณะสงฆ์ไทยหรือมหาเถรสมาคม ให้มีหน่วยงานรับผิดชอบเป็นหน่วยงานเฉพาะด้านไป อาทิ สังฆสภา รับผิดชอบ ฝ่ายนิติบัญญัติ สังฆตุลาการ รับผิดชอบ ฝ่ายตุลาการ และมหาเถรสมาคม รับผิดชอบ ฝ่ายบริหาร เป็นต้น

๒. สำหรับศาสนาอื่น ๆ ควรจัดให้มีองค์กรกลางที่มีลักษณะสนับสนุนแนวทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยเพื่อกำกับดูแลและตรวจสอบ ตลอดจนการบริหารศาสนานั้น ๆ ตามความเหมาะสม

๓. ปรับปรุงและพัฒนาศักยภาพของหน่วยงานรัฐที่รับผิดชอบสถาบันศาสนาและวัฒนธรรม ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น

๔. เพื่อทำหลักธรรมของทุกศาสนามาส่งเสริมการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจสังคมและการเมือง

แผนพัฒนาเร่งด่วน

๑. ปรับปรุงกฎหมายคณะสงฆ์ไทย เพื่อให้มีผลบังคับกับการเสนอแนวทางการจัดตั้งองค์กรกลางของคณะสงฆ์ไทยใหม่ ซึ่งในแผนพัฒนาเร่งด่วนนี้ ควรกระจายอำนาจมหาเถรสมาคมออกเป็น ๓ ส่วน ดังนี้

๑.๑ มหาเถรสมาคมใหม่	รับผิดชอบ	การบริหาร
๑.๒ สังฆสภา	รับผิดชอบ	ฝ่ายนิติบัญญัติ
๑.๓ คณะวินัยธร	รับผิดชอบ	ฝ่ายตุลาการ

ควรจัดตั้งภายในระยะเวลาไม่เกิน ๕ ปี

๒. สำหรับสังฆสภานั้น จำเป็นต้องมีขอบเขตของสังฆสภาในระดับต่างๆ คือ ระดับชาติ ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และระดับตำบล เพื่อให้สอดคล้องกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่ครอบคลุมทุกระดับ ทุกพื้นที่

๓. ศาสนาอื่น ๆ ก็ให้ถือปฏิบัติบนพื้นฐานของการส่งเสริมให้ศาสนิกชนเข้ามีส่วนร่วมในเชิงนโยบายการบริหาร นิติบัญญัติ และตุลาการ ตามความเหมาะสม โดยเน้นให้ศาสนานั้น ๆ จัดให้มีการแสดงลักษณะโครงสร้างการปกครองศาสนานั้น ๆ อย่างเป็นรูปธรรมบนพื้นฐานหลักการปกครองประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม

๔. วางมาตรการส่งเสริมกิจการด้านศาสนาด้านการเงินเพื่อพัฒนาจริยธรรมในแต่ละท้องถิ่นให้เหมาะสม

๕. จัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมและเศรษฐกิจโดยนำเอาหลักธรรมทางศาสนาต่าง ๆ มาสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาดังกล่าว

แผนพัฒนาระยะยาว

รัฐจำเป็นต้องปรับปรุงประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินงานโดยเฉพาะกรมการศาสนา ให้มีลักษณะการทำงานที่โปร่งใส สร้างความถูกต้องของศาสนาต่าง ๆ ให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจบนพื้นฐานแห่งความเป็นวัฒนธรรมประชาธิปไตยเดียวกัน ไม่ก่อให้เกิดการแบ่งแยกระหว่างศาสนา ส่งเสริมความสมานฉันท์ระหว่างศาสนิกชนทุกศาสนา

องค์กรที่รับผิดชอบ

๑. รัฐสภา คณะกรรมการการศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม สภาผู้แทนราษฎร
๒. องค์กรกลางของศาสนานั้น ๆ อาทิ มหาเถรสมาคม สำนักจุฬาราชมนตรี ฯลฯ
๓. กระทรวงศึกษาธิการ โดยเฉพาะกรมการศาสนา

(๒) ร่างแผนพัฒนาการเมือง ว่าด้วยสถาบันสื่อมวลชน

สภาพปัญหา

ในยุคโลกาภิวัตน์ บทบาทของสื่อมวลชนมีความสำคัญอย่างมากต่อเสถียรภาพทางการเมือง และต่อระบบการเมืองโดยรวม ความสำคัญของสื่อมวลชน ที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน มาตรา ๔๐ ที่ให้มืองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระ ทำหน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่ วิทยุ โทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ขณะนี้ยังไม่มืองค์กรดังกล่าวตลอดจนกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยเรื่องสถาบันสื่อมวลชน ตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้แต่อย่างใด

เป้าหมาย

๑. จัดให้มีกฎหมายที่วางหลักเกณฑ์ดังกล่าวอย่างเหมาะสมโดยคำนึงถึงสิทธิของประชาชนในการสามารถแสดงความคิดเห็นทางการเมืองได้อย่างถูกต้อง

๒. สถาบันสื่อมวลชน ต้องเป็นกลางทางการเมือง และเป็นองค์กรอิสระ การดำเนินงานใด ๆ ต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของประชาชนทุกระดับ

แผนพัฒนาระยะสั้น

๑. จัดให้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ดังกล่าวไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยสถาบันสื่อมวลชน

๒. องค์กรหรือสถาบันสื่อมวลชนต้องสร้างความชัดเจน ความถูกต้อง ความรวดเร็ว ความน่าเชื่อถือ ของระบบข้อมูลข่าวสารในกิจการโทรคมนาคม มีมาตรฐานเดียวกัน

แผนพัฒนาระยะยาว

สถาบันสื่อมวลชนต้องสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องทางการเมืองทุกระดับให้กับประชาชนทั่วประเทศ และเป็นสถาบันทางการเมืองประเภทหนึ่งที่สูงเสริมการพัฒนาการปกครองประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมที่แท้จริง

องค์กรรับผิดชอบ

๑. กรมประชาสัมพันธ์
๒. องค์กรโทรศัพท์แห่งประเทศไทย
๓. การสื่อสารแห่งประเทศไทย
๔. กระทรวงมหาดไทย
๕. สำนักนายกรัฐมนตรี (สมช.)
๖. กระทรวงกลาโหม
๗. รัฐสภา
๘. สถานีโทรทัศน์ วิทยุ ทุกแห่ง

(๓) ร่างแผนพัฒนาการเมืองว่าด้วยสถาบันวิชาการ

สภาพปัญหา

จากการที่สังคมไทยผ่านวิกฤตการณ์มาแล้วหลายครั้งจากวิกฤตการณ์ความขัดแย้งระหว่างประชาธิปไตยกับเผด็จการ การปฏิรูปรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นความขัดแย้งระหว่างนักการเมืองกับพลังประชาชนและธุรกิจ รวมทั้งการเกิดวิกฤตเศรษฐกิจที่มีการเรียกร้องให้ปฏิรูปสังคมไทย ซึ่งทุกฝ่ายต้องร่วมกันปรึกษาหารือ รับฟังความเห็นในการวิพากษ์วิจารณ์ และในแต่ละระดับ โครงสร้าง องค์กร สถาบันทุกหน่วยของสังคมจะต้องปฏิรูปตนเองเพื่อเป็นพลังในการขับเคลื่อนให้สังคมเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น ซึ่งสถาบันวิชาการเป็นอีกหน่วยหนึ่งของสังคมที่จำเป็นจะต้องปฏิรูปบทบาทของตนเอง เพื่อให้เป็นองค์กรในการชี้นำสังคมไปสู่ทิศทางที่ถูกต้องในทางวิชาการและการพัฒนาการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

เป้าหมาย

เพื่อปรับปรุงบทบาทของสถาบันวิชาการให้มุ่งเน้นเป็นองค์กรชี้นำสังคมไปสู่ทิศทางที่ถูกต้องทางวิชาการและการพัฒนาการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

แผนพัฒนา

๑. ปฏิรูประบบการศึกษาให้เอื้ออำนวยต่อการเสริมสร้างหรือปลูกฝังวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย เพื่อให้มีความเชื่อมโยงและมีกระบวนการที่สัมพันธ์สอดคล้องกัน และสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานดังกล่าว

๒. สนับสนุนและส่งเสริมงานการวิจัยทางวิชาการของนักวิชาการทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ตลอดจนการเผยแพร่ผลงานการวิจัยอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

๓. สถาบันวิชาการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมที่มีส่วนร่วมกับสังคมในการแก้ไขวิกฤตการณ์ของสังคม รวมทั้งการชี้นำสังคมไปสู่ทิศทางที่ถูกต้อง

๔. กระตุ้นและพัฒนาบุคลากรทางด้านวิชาการให้เข้าไปมีบทบาทและมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาสังคมด้วยจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคมและมีจริยธรรมในวิชาชีพทางด้านวิชาการ

องค์กรที่รับผิดชอบ

สถาบันการศึกษา มหาวิทยาลัย ทบวงมหาวิทยาลัย กระทรวงศึกษาธิการ คณะกรรมการ
พัฒนาการเมืองแห่งชาติ

(๔) ร่างแผนพัฒนาการเมือง ว่าด้วยองค์กรนักศึกษา

สภาพปัญหา

องค์กรศึกษานับเป็นกลุ่มพลังกลุ่มหนึ่ง ได้รับการนิยามว่าเป็นกลุ่ม “ปัญญาชน” ของสังคม การเคลื่อนไหวขององค์กรนักศึกษาร่วมกับกลุ่มต่าง ๆ มักเป็นเรื่องเกี่ยวกับสังคม การเมือง และการปกครองระบอบประชาธิปไตย ในอดีตที่ผ่านมา องค์กรศึกษามักเป็นผู้นำการเคลื่อนไหวที่สำคัญ ได้แก่ การประท้วงการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๐๐ การรณรงค์ใช้สินค้าไทย พ.ศ. ๒๕๑๒ และการเรียกร้องประชาธิปไตย พ.ศ. ๒๕๑๖ ซึ่งนับเป็นจุดสูงสุดของการเคลื่อนไหวขององค์กรนักศึกษา หลังจากนั้นการเคลื่อนไหวขององค์กรนักศึกษาเริ่มไ้ระเบียบแบบแผน เพราะให้การช่วยเหลือทั้งชาวนา กรรมกร และประชาชนทั่วไป จนยุติบทบาทการเคลื่อนไหวระยะหนึ่งในระหว่าง พ.ศ. ๒๕๑๙ - ๒๕๒๑ เมื่อองค์กรนักศึกษาเริ่มมีบทบาทอีกครั้งในฐานะผู้ร่วมเคลื่อนไหว เช่น ในเหตุการณ์เดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๕ กลับพบว่ากระแสการเคลื่อนไหวในเรื่องการเมือง การปกครอง ไม่ได้ได้รับความสนใจจากประชาชนเท่าที่ควร ทั้งนี้ เนื่องจากสาเหตุหลายประการคือ

๑. ขาดความต่อเนื่องทางบุคลากร การสร้างนักกิจกรรมที่มีคุณภาพ ทำให้นักกิจกรรมรุ่นใหม่ไม่ได้รับการถ่ายทอดประสบการณ์การทำงานจากนักกิจกรรมรุ่นพี่ และขาดเอกภาพในการรวมกลุ่มเพื่อกำหนดบทบาท และทิศทางการดำเนินงานขององค์กรนักศึกษาในปัจจุบัน

๒. ระบบการศึกษาเน้นการท่องจำ ไม่สนับสนุนความคิดในเชิงสร้างสรรค์ การใช้ปัญหาการเรียนรู้อสังคม การเคลื่อนไหวจึงไม่สอดคล้องกับความต้องการของสังคม

๓. สภาพปัญหาปัจจุบันที่มีจำนวนบัณฑิตตกงานเพิ่มมากขึ้น ทำให้นักศึกษาสนใจแต่เรื่องของตนเองมากกว่าปัญหาสังคม

เป้าหมาย

๑. กระตุ้นความสนใจในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขให้เกิดขึ้นในองค์กรนักศึกษา

๒. ให้องค์กรนักศึกษาเป็นอีกองค์กรหนึ่งที่ช่วยรณรงค์เรื่องการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามบทบัญญัติในมาตรา ๒ หมวด ๑ บททั่วไป ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐

แผนพัฒนาระยะสั้น

๑. ส่งเสริมและสนับสนุนให้สถาบันการศึกษาสนับสนุนการรวมกลุ่มกิจกรรมทุกด้าน ทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจและการเมือง รวมทั้งการปรับปรุงแก้ไขระเบียบ กฎเกณฑ์ ข้อบังคับของ ทบวงมหาวิทยาลัยและสถาบันการศึกษาให้เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาองค์กรนักศึกษา

๒. ให้มีการถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ต่าง ๆ จากนักกิจกรรมรุ่นพี่ให้เป็นลายลักษณ์อักษร เช่น กฎเกณฑ์ ระเบียบ บันทึกความทรงจำในการทำงาน ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ

๓. จัดกิจกรรมกระตุ้นให้นักศึกษาสนใจเรื่องสังคม การเมือง และการปกครอง โดยร่วมกับองค์กรนักศึกษาแต่ละสถาบัน เพื่อดึงดูดให้นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรม และสนใจในการปกครอง ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมากขึ้น

๔. ให้ความสนับสนุนงบประมาณแก่องค์กรนักศึกษาที่มีกิจกรรมเพื่อส่งเสริม การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

แผนพัฒนาระยะยาว

๑. ปรับปรุงระบบการศึกษาทั้งระบบเพื่อให้นักเรียน นักศึกษาทุกระดับได้รับการศึกษา และ เรียนรู้วัฒนธรรมประชาธิปไตยทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม รวมทั้งหน่วยงานทุกองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการให้ การศึกษาร่วมมือกันจัดระบบการเรียนการสอน เพื่อการเสริมสร้างความรู้และจิตสำนึกทางการเมืองในระบอบ ประชาธิปไตย

๒. สถาบันการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาบันอุดมศึกษาให้เน้นการใช้ความรู้ ความคิดในการแก้ไขปัญหา การสร้างสรรค์และการใช้สติปัญญาในการปรับตัวใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับสังคมอย่าง มีคุณภาพ

๓. สนับสนุนให้องค์กรนักศึกษาเป็นองค์กรหนึ่งในการเผยแพร่ประชาธิปไตย แก่ประชาชน

๔. สนับสนุนการจัดตั้งยุวชนพรรคการเมืองในสถาบันอุดมศึกษา

๕. ปรับปรุงระเบียบ กฎเกณฑ์เพื่อรับรองสถานะผู้ดำเนินกิจกรรมนักศึกษา เพื่อสนับสนุนการพัฒนาบุคลิกภาพการเป็นผู้นำให้มีวัฒนธรรมประชาธิปไตยของนักศึกษา

องค์กรที่รับผิดชอบ

๑. สถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ ของรัฐบาล

๒. ทบวงมหาวิทยาลัย

๓. สื่อมวลชน

๔. สำนักงานประมาณ

(๕) ร่างแผนพัฒนาการเมือง ว่าด้วยกลุ่มผลประโยชน์

กลุ่มผลประโยชน์เป็นกลุ่มทางการเมืองที่มีความสำคัญกลุ่มหนึ่งในระบบการเมืองแบบประชาธิปไตย เนื่องจากกลุ่มผลประโยชน์แต่ละกลุ่มต่างพยายามแข่งขันกันเพื่อรักษาผลประโยชน์ของตน และป้องกันมิให้กลุ่มอื่นครอบงำ หรือใช้กระบวนการเมืองเอาเปรียบกลุ่มตน หรือทำลายประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งกลุ่มผลประโยชน์มีหลากหลายนับตั้งแต่กลุ่มย่อยจนถึงกลุ่มใหญ่ที่มีความเข้มแข็งสามารถชักจูงให้ผู้มีอำนาจหรือมีบทบาททางการเมืองกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่กลุ่มต้องการได้ ดังนั้น ผู้มีอำนาจในทางการเมืองจึงมีนโยบายห้ามมิให้กลุ่มผลประโยชน์มีวัตถุประสงค์ทางการเมือง จึงทำให้กลุ่มผลประโยชน์บางกลุ่ม เช่น กลุ่มทหาร กลุ่มนักธุรกิจ สามารถครอบงำกระบวนการการเมืองของไทย และยับยั้งมิให้การเมืองไทยพัฒนาสู่ความเป็นประชาธิปไตยที่มั่นคง

สภาพปัญหา

กลุ่มผลประโยชน์ในประเทศไทยมีความเข้มแข็งแตกต่างกันมาก ทั้งนี้ ก็เพราะกลุ่มผลประโยชน์บางกลุ่ม เช่น กลุ่มทหารและข้าราชการ เกิดขึ้นก่อนกลุ่มผลประโยชน์อื่นใดทั้งหมดในประเทศไทย รวมทั้งมีการจัดตั้งเป็นอย่างดีและมีอำนาจตามกฎหมายมากกว่ากลุ่มอื่นทั้งหมด ส่วนกลุ่มอื่น เช่น กลุ่มธุรกิจจึงเกิดขึ้นตามมาและมีการจัดตั้งค่อนข้างเข้มแข็ง รวมทั้งมีอำนาจทางการเงิน จึงมีความสามารถที่จะท้าทายอำนาจของกลุ่มทหารและข้าราชการได้ ในขณะที่เดียวกันกลุ่มแรงงานและกลุ่มเกษตรกร ซึ่งเป็นคนกลุ่มใหม่ของประเทศ กลับขาดทั้งการจัดตั้งที่เข้มแข็งและทุนทรัพย์ จึงเป็นกลุ่มผลประโยชน์ที่อ่อนแอ และมีอิทธิพลต่อกระบวนการทางการเมืองของไทยค่อนข้างน้อย ด้วยเหตุนี้ กลุ่มผลประโยชน์ในประเทศไทยในระยะที่ผ่านมา จึงมีบทบาทน้อยในการช่วยพัฒนาการเมืองไทย

เป้าหมาย

การพัฒนาของกลุ่มผลประโยชน์ที่เริ่มเกิดใหม่ในประเทศไทยให้มีความเข้มแข็ง สามารถมีส่วนในการพัฒนาการเมืองให้เป็นประชาธิปไตยมากขึ้น ตลอดจนมีโอกาสที่จะพัฒนาขึ้นเป็นพรรคการเมืองได้ในอนาคต

แผนพัฒนาเร่งด่วน

๑. ยกเลิกระเบียบ กฎเกณฑ์ ข้อบังคับ ตลอดจนข้อห้ามต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคในการทำกิจกรรมทางการเมืองของกลุ่มผลประโยชน์

๒. ส่งเสริมให้ประชาชนที่มีผลประโยชน์คล้ายคลึงกัน รวมตัวกันในรูปของกลุ่ม ชมรมสมาคม หรือมูลนิธิหรืออย่างสะดวก และได้รับการรับรองให้มีฐานะทางกฎหมายเป็นนิติบุคคล ที่มีผู้บริหารที่สามารถดำเนินกิจการในนามของกลุ่มได้

๓. อนุญาตให้กลุ่มผลประโยชน์ที่จัดตั้งอย่างเป็นทางการและต้องการมีวัตถุประสงค์ทางการเมืองสามารถกระทำได้โดยชอบด้วยกฎหมาย

๔. การรวมกลุ่มของประชาชนที่มีการจดทะเบียน มีวัตถุประสงค์ในการรวมกลุ่มอย่างชัดเจน หรือมีกิจกรรมเพื่อการสาธารณประโยชน์มีสิทธิสามารถขอรับการสนับสนุนหรือความช่วยเหลือจากรัฐได้ และประชาชนที่ให้เงินอุดหนุนดังกล่าวควรได้สิทธิในการลดหย่อนเพื่อหักภาษีได้

แผนพัฒนาระยะยาว

๑. ส่งเสริมให้กลุ่มต่าง ๆ พัฒนาดตนเองให้เข้มแข็งและถาวร สามารถพึ่งตนเองได้โดยไม่ต้องขอรับการสนับสนุนหรือความช่วยเหลือจากรัฐอีกต่อไป

๒. ส่งเสริมให้กลุ่มต่าง ๆ และพรรคการเมืองมีอำนาจถ่วงดุลย์อำนาจซึ่งกันและกันเพื่อให้ระบบการเมืองพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ

องค์กรรับผิดชอบ

๑. แก้ไขปรับปรุงกฎหมาย โดยคณะรัฐมนตรี รัฐสภา และพรรคการเมือง
๒. องค์กรประชาชนต่าง ๆ ที่มีอยู่แล้วผลักดันอย่างเป็นทางการเป็นเหตุเป็นผลและถูกกฎหมาย
๓. ร่างระเบียบเกี่ยวกับการจดทะเบียนสมาคม สโมสร และมูลนิธิให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์กระทรวงมหาดไทยและกระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้ดำเนินการ
๔. สื่อมวลชนทั้งหลาย

(๖) ร่างแผนพัฒนาการเมือง ว่าด้วยสถาบันทางเศรษฐกิจ ธุรกิจ อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม ภาคเอกชน และสถาบันองค์กรนอกภาครัฐบาล

สภาพปัจจุบัน

สถาบันทางเศรษฐกิจ ธุรกิจ อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม ภาคเอกชน และสถาบันองค์กรนอกภาครัฐบาล จัดเป็นสถาบันอื่น ๆ ที่มีปฏิสัมพันธ์ต่อการพัฒนาการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโลกยุคโลกาภิวัตน์ที่เศรษฐกิจ สังคม การเมือง ทั้งในและระหว่างประเทศมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงซึ่งกันและกัน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้เน้นความสำคัญในเรื่องความสัมพันธ์เชื่อมโยงอย่างเป็นเครือข่ายระหว่างสถาบันการเมือง สถาบันการบริหารกับองค์กรประชาชน และได้กำหนดบทบาทความมีส่วนร่วมของสถาบันเศรษฐกิจ ธุรกิจ อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม ภาคเอกชน และสถาบันองค์กรนอกภาครัฐบาลในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง รวมทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นในการสงวน บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งมีส่วนร่วมในการส่งเสริมบำรุงรักษา และคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน

เป้าหมาย

เพื่อให้องค์กรประชาชนโดยสถาบันทางเศรษฐกิจ ธุรกิจ อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม ภาคเอกชน และสถาบันองค์กรนอกภาครัฐบาลมีส่วนร่วมในการให้ความเห็นในการวางแผน และบริหารจัดการด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง เพื่อสนับสนุนให้เกิดความสุจริตโปร่งใสของระบบการเมืองและระบบการบริหารประเทศ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของระบบการเมือง และของระบบการบริหารเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

แผนและมาตรการพัฒนา

๑. ให้สถาบันทางเศรษฐกิจ ธุรกิจ อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม ภาคเอกชน และสถาบันองค์กรนอกภาครัฐบาลมีส่วนร่วมในการบริหารพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองโดยการให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีก่อนดำเนินการใช้แผนพัฒนาฯ การกำหนดนโยบาย การตัดสินใจทางการเมือง โดยการจัดตั้งสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ให้เป็นองค์กรถาวรที่ปลอดจากการเมืองที่ตัวแทนมาจากการที่ทุกสถาบันฯ และจากตัวแทนประชาสังคมเลือกสรรส่งมาเป็นตัวแทนเพื่อให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะกับรัฐบาลในการดำเนินการตามหมวด ๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

๒. ให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นได้เอง ในการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นและระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ตลอดทั้งโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่นให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศ โดยเน้นการพัฒนาการรวมตัวของประชาชนในท้องถิ่น โดยให้ท้องถิ่นเป็นอิสระและมีอำนาจบริหารจัดการตนเองมากขึ้น ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาท้องถิ่นและประเทศชาติให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นอย่างเป็นระบบ ในลักษณะของประชาสังคม

๓. เร่งรัดจัดให้มีกระบวนการตามกฎหมายที่ประชาชนในแต่ละพื้นที่จะได้รับข้อมูล คำชี้แจงและเหตุผลจากหน่วยงานราชการ และหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจหรือราชการส่วนท้องถิ่นก่อนการอนุญาตหรือดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัยคุณภาพชีวิต หรือส่วนได้ส่วนเสียสำคัญอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับตนหรือชุมชนท้องถิ่น และมีสิทธิแสดงความคิดเห็นของตนเองในเรื่องดังกล่าว

๔. เร่งรัดให้มีการกำหนดมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมและตรวจสอบการดำเนินกิจการของสถาบันทางเศรษฐกิจ ธุรกิจ อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม ภาคเอกชน และสถาบันองค์กรนอกภาครัฐบาลที่ใช้สิทธิไม่ชอบด้วยกฎหมาย และการใช้อำนาจหน้าที่เพื่อประโยชน์ของตนเอง (Conflict of Interest)

๕. เพื่อให้การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมในแต่ละพื้นที่มีประโยชน์กับพื้นที่นั้น ๆ อย่างเต็มที่โดยไม่ทำลายระบบนิเวศน์ ควรให้จัดตั้งองค์การอิสระประกอบด้วย ผู้แทนองค์กรเอกชนด้านสิ่งแวดล้อม และผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมให้ความเห็นประกอบกับผลการศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมก่อนอนุมัติดำเนินโครงการฯ และบุคคลมีสิทธิฟ้องหน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น หากไม่ดำเนินการ

๖. เพื่อให้สิทธิของผู้บริโภคได้รับการคุ้มครองมากยิ่งขึ้น จึงควรเพิ่มประสิทธิภาพและหน้าที่ให้กับสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคโดยกำหนดให้เป็นองค์การอิสระ

องค์กรรับผิดชอบ

๑. การจัดตั้ง “สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ” ให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ประสานการจัดทำซึ่งอาจจัดทำในรูปใดก็ได้ที่เหมาะสม โดยเมื่อจัดตั้งแล้วให้เป็นหน้าที่ขององค์กรสภาที่ปรึกษาฯ ดำเนินการ

๒. การจัดตั้ง “ประชาสังคม” ให้ประชาชนในพื้นที่เป็นผู้ริเริ่มและเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดตั้ง โดยการสนับสนุนก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้โดยกระทรวงมหาดไทย และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๓. การจัดให้มีกระบวนการจัดทำประชาพิจารณ์อย่างถูกต้องตามกฎหมายให้สำนักนายกรัฐมนตรี โดยคณะกรรมการที่ปรึกษาประชาพิจารณ์เป็นผู้ดำเนินการ

๔. เรื่อง “สิทธิผู้บริโภค” ให้สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคเป็นผู้พิจารณาปรับบทบาทและเพิ่มอำนาจหน้าที่และประสิทธิภาพของหน่วยงานฯ และปรับเป็นองค์กรอิสระที่สามารถดูแลป้องกันสิทธิของผู้บริโภคได้อย่างเต็มที่

(๗) ร่างแผนพัฒนาการเมือง ว่าด้วยคณะกรรมการพัฒนาการเมืองแห่งชาติ

สภาพปัจจุบัน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๗๖ กำหนดให้ “รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง รวมทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ”

ส่วนมาตรา ๗๗ กำหนดให้ “รัฐต้องจัดให้มีแผนพัฒนาการเมือง จัดทำมาตรฐานทางคุณธรรม และจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ และพนักงานหรือลูกจ้างอื่นของรัฐ เพื่อป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ และเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่”

ปัจจุบันหน่วยงาน ในการสร้างนโยบายและวางแผนพัฒนาประเทศมีเพียงคณะกรรมการพัฒนาการเมืองและสังคมแห่งชาติเป็นหน่วยงานเดียวที่ดำเนินการ

สภาพปัญหา

การสร้างนโยบายและการวางแผนพัฒนาประเทศ ยังไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ โดยเฉพาะการสร้างนโยบายและการวางแผนพัฒนาทางด้านการเมือง ยังไม่มีหน่วยงานรับผิดชอบ

เป้าหมาย

ให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาการเมืองแห่งชาติ เพื่อทำหน้าที่กำหนดนโยบายและการวางแผนพัฒนาการเมือง โดยให้ภาคการเมือง ภาคเอกชน นักวิชาการ และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและการวางแผนพัฒนาการเมือง เพื่อให้การเมืองพัฒนาอย่างมีเสถียรภาพ มีความโปร่งใส บริสุทธิ์และยุติธรรม

แผนพัฒนา

๑. เปร่งรัดให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาการเมืองแห่งชาติ
๒. เปร่งรัดให้มีสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเมืองแห่งชาติ
๓. เปร่งรัดให้มีการออกพระราชบัญญัติว่าด้วยคณะกรรมการพัฒนาการเมืองแห่งชาติ
๔. เปร่งรัดให้มีมาตรการส่งเสริมวัฒนธรรมและอุดมการณ์ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

ในทุกกระดับ ทั้งในระดับภาครัฐ ภาคเอกชนและประชาชน ตลอดจนเร่งรัดกรดำเนินการปฏิรูปการเมืองตามแนวทางรัฐธรรมนูญในระดับชาติและระดับท้องถิ่นอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

๕. ปฏิรูปองค์กร และปรับปรุง แก้ไขและออกกฎหมาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง
ในด้านการกำหนดนโยบายและการวางแผนพัฒนาการเมืองของประเทศให้เป็นไปอย่างมีเอกภาพ
องค์กรที่รับผิดชอบ

๑. คณะรัฐมนตรี
๒. รัฐสภา
๓. พรรคการเมือง
๔. กระทรวง ทบวง กรม
๕. องค์กรพัฒนาเอกชน

**ร่างแผนพัฒนาการเมืองแห่งชาติ
ว่าด้วยแผนพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตย**

หน้าว่าง

ร่างแผนพัฒนาการเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยแผนพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตย

ความนำ

การเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในกระแสโลกาภิวัตน์เปิดโอกาสให้คนในสังคมสามารถติดต่อสื่อสารแสวงหาข่าวสาร ความรู้ ประสบการณ์ได้อย่างหลากหลายจากทั่วสารทิศ ทำให้เกิดความรู้สึกและสำนึกร่วมกันว่า การพัฒนาเพื่อปรับทิศทางเข้าสู่กระแสระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นกระแสวัฒนธรรมสากลที่ส่งผลกระทบต่อวิถีการดำเนินชีวิต ระบบวิถีคิด และการให้คุณค่าของสังคมต่างๆ เป็นอย่างยิ่ง ดังนั้น สังคมไทยจะต้องปรับตัวเองให้สอดคล้องกับกระแสเหล่านั้นในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “กระแสเรียกร้องประชาธิปไตย” ในเรื่องสิทธิมนุษยชนและการพิทักษ์สิ่งแวดล้อมซึ่งจำเป็นต้องมีความสอดคล้องกับความต้องการของคนไทยในปัจจุบันที่ต้องการมีสิทธิมีส่วนร่วมในการกำหนดวิถีชีวิตของตนเองมากขึ้น อีกทั้งจำเป็นต้องสร้างความสมดุลย์จากการพัฒนาทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและการเมือง เพื่อให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันได้อย่างกลมกลืนและเกื้อกูลซึ่งกันและกันบนพื้นฐานวัฒนธรรมแบบไทยของเราเอง

การใช้วัฒนธรรมเป็นฐานเป็นทุนในการพัฒนาเป็นกระแสแสดงความคิดที่เชื่อมั่นว่าการพัฒนานั้นจะยั่งยืนสมดุลย์จะต้องตั้งอยู่บนฐานทางวัฒนธรรมท้องถิ่นอันเป็นรากแก้วของสังคมนั้น ๆ เพื่อเป็นการพัฒนาที่เหมาะสมสอดคล้องสอดคล้องต่อเติมเสริมแต่งโดยต้องทำลายรากฐานหรือรากแก้วเดิมนี้เป็นน้ำเป็นเนื้อเป็นชีวิตจิตวิญญาณที่ฐานหลักของสังคมนั้น

ในสังคมไทยแม้ว่าจะมีวัฒนธรรมประเพณีไทยที่งดงามที่เป็นเอกลักษณ์ของชาติหรือของแต่ละท้องถิ่นอยู่มากมายหลายประการ แต่ในแง่วัฒนธรรมการเมืองของสังคมไทยยังมีทัศนคติ ค่านิยม จิตสำนึกและการดำเนินชีวิตที่ไม่สอดคล้องหรือเอื้อต่อกระบวนการพัฒนาทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย อันสืบเนื่องมาจากปัจจัยปัญหาการพัฒนาทางด้านการเมือง การปกครองของไทย ตลอดจน รัฐบาลและสถาบันนิติบัญญัติไม่สามารถดำเนินงานด้วยความต่อเนื่อง ชะงักกันด้วยการปฏิวัติ รัฐประหาร ปัญหาทางด้านโครงสร้าง อำนาจ สถาบันการเมืองการปกครอง ปัญหาทางด้านการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของปวงชนชาวไทยที่ยังมีปัญหาด้านกลไกในการดำเนินงาน การบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด ยังไม่มีประสิทธิภาพให้บรรลุผลเท่าที่ควร รวมทั้งในกระบวนการพัฒนาทางการเมืองในอดีตที่ผ่านมา ยังไม่มีการวางแผนการพัฒนาอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่องอย่างจริงจัง

และโดยที่รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้เห็นความสำคัญของการจัดทำแผนพัฒนาการเมืองและการจัดการศึกษา อบรม การสร้างเสริมความรู้ และปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยได้บัญญัติหลักการดังกล่าว ซึ่งกำหนดให้รัฐต้องเป็นผู้ดำเนินการ รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง รวมทั้งการตรวจสอบ

การใช้อำนาจรัฐทุกระดับ หลักการตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญดังกล่าวจะถูกนำไปปฏิบัติให้บรรลุผลหรือไม่ขึ้นอยู่กับคุณธรรมหรือจิตสำนึกและความมีวัฒนธรรมทางการเมืองของปวงชนชาวไทย และกลไกการดำเนินงานของรัฐ ซึ่งจะต้องมีกระบวนการขั้นตอนในการเผยแพร่ความรู้และความเข้าใจในหลักการสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญ เพื่อหล่อหลอมความรู้สึก ทศนคติและวิถีการดำเนินชีวิตของคนไทยทุกหมู่เหล่าให้ยอมรับกติกาการอยู่ร่วมกันในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยการจัดทำแผนพัฒนาการเมืองว่าด้วยแผนพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตย และนำแผนดังกล่าวไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่องจริงจัง มีการติดตามประเมินผลการปรับปรุงแผนเป็นระยะเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพการณ์ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะต้องรีบดำเนินการอย่างจริงจังและให้เกิดผลเพื่อสอดรับและเอื้อหนุนต่อการพัฒนาเป็นองค์กรความร่วมมือกับภาคอื่น ๆ โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและการเมืองในระบอบประชาธิปไตยเพื่อเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืนสมดุลย์และสันติที่เราต้องการ

สภาพปัญหาทางการเมืองของไทย

๑. การถืออำนาจธนธิปไตยเป็นใหญ่

สังคมไทยหรืออาจเป็นสังคมโลกเกือบจะทั้งหมดยึดถือเงินเป็นทุกสิ่งทุกอย่าง เงินบันดาลให้ทุกอย่าง บันดาลความชั่วให้เป็นความดี บันดาลคนชั่วให้เป็นคนดีมีเกียรติได้ทำความอยุติธรรมให้เป็นยุติธรรมได้ คนที่จะเข้าไปเป็นนักการเมืองที่ต้องผ่านการเลือกตั้งและที่ต้องเข้าสู่ตำแหน่งบริหารเป็นรัฐบาลปกครองชาติ บ้านเมืองส่วนใหญ่ต้องใช้เงินจำนวนมาก คนจนถ้าหากไม่มีบารมีและดีสุดยอดจริง ๆ ไม่มีสิทธิแม้จะเป็นคนดีมีคุณธรรม ความรู้ ความสามารถปานใดก็ไม่สามารถเข้าสู่ตำแหน่งได้

การเลือกตั้งเต็มไปด้วยการซื้อสิทธิขายเสียง ประชาชนถูกมอมเมา ถูกซื้อขายไม่ต่างอะไรกับวัตถุสิ่งของ นักการเมืองก็ตั้งหน้าตั้งตาหาแต่เงินเพื่อใช้หนี้และเตรียมไว้สำหรับการซื้อเสียงเลือกตั้งในครั้งต่อไป เวลาที่ใช้ในการทำหน้าที่ตามบทบาทและภาระรับผิดชอบส่วนใหญ่ทำได้น้อยมาก

การเมืองของเมืองไทยจึงมีการผูกขาดโดยคนจำนวนน้อยที่ส่วนมากจะเป็นนายทุนผู้มีเงิน คนมีเงินเท่านั้นคือคนที่มีเกียรติ เป็นที่ยอมรับนับถือในวงการเมืองและมีโอกาสที่จะเป็นผู้นำพรรคยึดพรรคและเป็นผู้บริหารประเทศ มีสังจธรรมที่พึงสำนึกให้ได้อยู่เสมอว่า “ทุกสิ่งมาอย่างไหนก็ไปอย่างนั้น... มาด้วยเงินก็ต้องไปหรือตายด้วยเงิน”

๒. สังคมไทยยังรากลึกอยู่ในระบบอุปถัมภ์และกลุ่มอิทธิพลท้องถิ่น

การพึ่งพาผู้ใหญ่ต้องมีผู้ให้การอุปถัมภ์ค้ำชูคือระบบครอบครัว และวัฒนธรรมของสังคมไทย การเคารพเชื่อถือผู้ใหญ่ ข้าราชการ (เจ้านาย) ยังฝังลึกอยู่ในความรู้สึกนึกคิดของคนไทย ราชการ นักการเมืองต้องให้ความช่วยเหลือจะต้องเป็นฝ่ายจัดหามาให้ประชาชนคือข้าราชการที่คอยรับรองคำสั่ง ขอความรู้ความคิดจากผู้ใหญ่จากเจ้านาย

นักการเมืองจะต้องมีบริวารและพรรคพวกที่นักการเมืองต้องอุปถัมภ์ช่วยดูแลแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ให้ ประชาชนก็เรียกร้องให้ช่วยเหลือเกื้อกูลตั้งแต่เรื่องส่วนตัวจนถึงเรื่องของชุมชน สังคมชาติ สภาพของประชาชนอ่อนแอ ไม่เข้มแข็งในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาด้วยตนเอง ประเพณีการขอบริจาคและรอรับการอุปถัมภ์จึงทำให้สภาพทางการเมืองของไทยเป็นปัญหาอย่างยิ่ง รวมทั้งปัญหากลุ่มอิทธิพลในท้องถิ่น ที่สำคัญอย่างยิ่งคือ ระบบอุปถัมภ์นี้ทำให้ผู้คนอ่อนแอ ไม่พยายามดูแลแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง ขาดหลักการพึ่งตนเองซึ่งเป็นจุดอ่อนที่สำคัญที่สุดที่ทำให้เกิดปัญหาลุกลามไปถึงปัญหาอื่นอีกมาก

๓. ความย่อหย่อนเสื่อมถอยในเรื่องศีลธรรมคุณธรรมและจริยธรรมของคนไทยและนักการเมืองไทย

หลาย ๆ กรณีมีข่าวการทุจริตคอร์รัปชันการมุงมั่นเอาชนะกันชนิดไม่กลัวผิดกลัวชั่ว ดื้อรั้น ดันทุรังเอาสีข้างเข้าคูแบบข้าง ๆ คู ๆ เมื่อมีอำนาจก็ใช้อำนาจเพื่อผลประโยชน์ตนและพวก กอบโกยแก่งแย่งทับถมโจมตีให้ร้ายป้ายสีสวไล้กัน เวลาที่ใช้ต่อสู้ทำลายล้างกันทางการเมืองดูมากเกินและไม่สร้างสรรค์ เสียเวลา

การขาดจริยธรรมทางการเมืองเป็นเรื่องกล่าวขานกันมาก เพราะการที่จะให้นักการเมืองไทย ละอายต่อการทำผิด ทำชั่ว โดยแสดงความรับผิดชอบนั้นดูแทบจะเป็นการหาบ่อน้ำในทะเลทราย วัฒนธรรมคอร์รัปชันคือตัวการทำลายวัฒนธรรมประชาธิปไตยอย่างสำคัญที่สุด

๔. ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจการเมืองในระบอบประชาธิปไตย รวมทั้งยังไม่มีส่วนร่วมทางการเมือง และการเป็นเจ้าของประชาธิปไตยอย่างจริงจัง

ประชาชนจะสนใจเอาใจใส่การเมืองในส่วนการเลือกตั้ง และส่วนใหญ่หรือเกือบ ๘๐% เข้าใจว่าการเมืองคือการเลือกผู้แทน การหาเสียง การแข่งขันกัน การประกาศตัวของผู้สมัคร พรรคการเมือง ผู้นำพรรคและการหาผู้จะมาบริหารประเทศเพื่อหาประโยชน์ให้

วิสัยทัศน์ทางการเมือง ความดีงาม ความตั้งใจอุทิศตนเสียสละจริงจังใจจริงจังของประชาชนเป็นเรื่องของลมปาก เลือกใครไปก็เท่านั้น คนได้ดีคือผู้แทน ตัวข้าฯ เหมือนเดิม เวลาเลือกตั้งคือเวลาโอกาสที่จะได้จากผู้แทนใครให้เงินมากเลือกคนนั้น นโยบายไม่ต้องพูดถึงถามแต่เพียงว่านโยบายของท่านคือรายละเอียดอะไร ถ้าไม่มีอย่าไปยุ่งให้เสียเวลา

๕. ระบบพรรคการเมืองไม่เข้มแข็งหย่อนประสิทธิภาพและยังไม่เป็นพรรคการเมืองที่เป็นฐานของประชาชนอย่างแท้จริง

มีการวิพากษ์วิจารณ์อยู่เสมอว่าพรรคการเมืองไม่เป็นพรรคที่มีฐานจากประชาชนอย่างแท้จริง เป็นพรรคเฉพาะกิจตั้งขึ้นมาเพื่อรวบรวมนักการเมืองและนายทุนขุนศึกเพื่อพลังอำนาจ อิทธิพล บารมีที่จะไปขายไปซื้อใจประชาชนแข่งกัน พรรคการเมืองไหนมีนายทุนมากมีเงินมากนักเลือกตั้งทั้งหลายก็พร้อมพร้อมหัว

เข้าไปอยู่ด้วยกัน เรื่องอุดมการณ์ต่างคนมีดี ๆ ด้วยกันทั้งนั้น แต่เรื่องเงินเหนือสิ่งอื่นใดใครไม่มีเงินก็ต้องอยู่
ท้ายแถว

ผู้มีเงินคือผู้กำบังเหียนพรรคซึ่งเป็นซี้ตายใครอยู่ใครไป ใครจะเป็นตำแหน่งรัฐมนตรีมีตำแหน่ง
สำคัญทางการเมืองต้องผ่านกลุ่มคนเหล่านี้และตัวเขาก็ต้องมีต้องได้ ถ้าไม่ได้ก็มีเรื่องเกิดเรื่องวอยวาย
อาละวาดออกฤทธิ์ ระบบพรรคหากยึดเงินเป็นเกณฑ์หลักก็เข้าสู่ตร “มาด้วยเงินก็ต้องไปด้วยเงิน” การที่หัว
หน้าพรรคต้องพึ่งนายทุน อุดมการณ์ หลักการไม่เด่นชัด เป็นประเภทลู่ตามลมตามแรงบีบ ขาดความเด็ดขาด
ชัดเจน ปัญหาต่าง ๆ จะตามมามากมาย เอาแค่ว่าจะเลือกใครเข้าพรรค (พรรคต้องเลือกคน) จะเลือกใครลง
สมัครจะเอาคนดีหรือคนมีเงินแต่ประวัติไม่ดี ถ้าหากเลือกเอาแต่คนมีเงินพวกมีเงินก็ไปสร้างปัญหาเรื่องเงินให้
การเมืองในพรรคในระบบอีก แค่นี้ก็มีปัญหามากพอแล้ว หากผู้นำพรรคระบบพรรคไม่แข็ง การดำเนินการของ
พรรคไม่มีประสิทธิภาพได้คนไม่ดียุ่งเหยิงมากไปตามลำดับ

๖. การใช้กฎหมาย วินัย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ตลอดจนกระบวนการยุติธรรมไม่เอื้ออำนวยต่อการ พัฒนาประชาธิปไตย

ค่านิยมที่ขัดต่อการพัฒนาที่ดีสิ่งหนึ่งคือ ค่านิยมในเรื่องการหลีกเลี่ยงและการหาทางฝ่าฝืน
กฎหมายระเบียบกฎเกณฑ์ให้ได้ ใครทำได้คือคนเก่งที่ใคร ๆ ก็เอาผิดหรือทำอะไรกับเขาไม่ได้ ถ้าทำได้อย่าง
นั้นถือว่าเก่งยอดคนคุยพุงว่าตัวเองทำอะไรนอกเหนือกฎหมาย กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ได้ หลาย ๆ ครั้ง ที่ทำไป
ผู้รักษากฎหมายก็ไม่กล้าเอาผิด แถมให้เกียรติเป็นบุญเป็นคุณเสียอีก

การกระทำเช่นนี้เป็นการสร้างปัญหา สร้างความยุติธรรม เกิดความเหลื่อมล้ำสูงต่ำในเรื่องสิทธิ
และผลประโยชน์มือใครยาวมีพวกช่วยให้ทำชั่วได้มากก็ได้เปรียบ คนดีมีคุณธรรมถือหลักความยุติธรรมก็เป็น
พวกรับกรรม ถูกเอาเปรียบอย่างหน้าตาเฉย แล้วสังคมก็ปล่อยเลยตามเลยกันไปเรื่อย ๆ “ช่างมันเถอะไม่
เป็นไรหรอก” นี่คือวัฒนธรรมไทยที่สำคัญและน่าสนใจ สมควรแก่การพิจารณาปรับแก้ไขยังส่วนหนึ่ง

๗. เผด็จการในระบอบรัฐสภา และมีปัญหาในกระบวนการนิติบัญญัติอยู่มาก

เอกสิทธิในการออกเสียงของสมาชิกรัฐสภาหาได้เป็นไปตามความรู้สึกนึกคิดหรืออยู่บนเหตุผล
ความถูกต้องของบุคคลเฉพาะตัวในการโหวตเสียงจนต้องเป็นเรื่องของกลุ่ม ของพรรค ของฝ่าย จะเห็นการ
พยายามเอาชนะกันระหว่างฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้าน ใครหาพวกสร้างกลุ่มเป็นฝ่ายที่มีเสียงสนับสนุนได้มาก
กว่าคือผู้ชนะกลายเป็นวิถี “พวกมากลากไป” ใครพวกมากก็ชนะผิดถูกขึ้นอยู่กับจำนวนเสียงมิใช่เหตุผลหรือ
ความถูกต้อง

ประสิทธิภาพงานของคณะกรรมการรวมทั้งคุณภาพ ศักยภาพของผู้เป็นกรรมการ
การอุทิศงาน การทำงานเพื่อให้เกิดผลจริงจึงไม่ว่าจะเป็นเชิงติดตามควบคุม เสนอแนะช่วยแก้ปัญหา
ช่วยฝ่ายบริหาร การพิจารณากฎหมายในฐานะคณะกรรมการวิสามัญมีปัญหาเรื่องความพร้อมเพรียง
ร่วมมือร่วมแรงอุทิศงานเสียสละกันอย่างจริงจัง ผลออกมาจึงเป็นเรื่องเสียมากกว่า

๘. การขาดสภาวะผู้นำทางการเมืองที่ทรงประสิทธิภาพอันเนื่องมาจากการบริหารแบบรัฐผสมมี ปัญหาในเชิงบริหารมาก

ผู้นำทางการเมืองที่ผ่านมาก็มีดีคนละอย่าง สารพัดประเภท ผู้นำที่ถึงพร้อมด้วยความเก่งความดี มีคุณธรรม ความสามารถอาจกล้าในเชิงจริยธรรมและคุณธรรมอย่างจริงจังนั้น ก็ต้องยอมรับว่าหาพร้อม สมบูรณ์ครบเลยไม่ได้ และนี่ก็คงไม่ใช่ปัญหาถาวรจ้อย่างที่สุด

แต่ที่เป็นปัญหาหนักมากคือ ผู้นำทางการเมืองโดยเฉพาะผู้นำรัฐบาลขาดเสถียรภาพไม่ว่า จะเป็นอำนาจเด็ดขาดในตำแหน่งหน้าที่ บารมี การยอมรับสนับสนุนด้วยเหตุแห่งการเป็นผู้นำแบบรัฐบาลผสม ที่มีเหตุปัจจัย ปัญหาจากทั้งนอกพรรค ในพรรคและพรรคร่วมรัฐบาล เริ่มตั้งแต่การรวมพรรค การจัดสรร ตำแหน่ง การแบ่งโควตากระทรวง การช่วงชิงจังหวะโอกาส แก่งแย่ง อำนาจ บารมี ผลประโยชน์ บาดแผลเดิมที่เคยมีต่อกัน

การแต่งตั้ง โยกย้าย ปรับเปลี่ยนล้วนเป็นปัญหากระทบผู้นำรัฐบาลอย่างมาก เกิดความ แปลกแยก ทำทนาย สันคลอนอยู่เสมอ การเมืองประเภทที่กูที่มีง

ผู้นำต้องมีอคติเอาใจคน เอาใจพรรคร่วมมากกว่าเอาประโยชน์ชาติ ประชาชนเพราะ ถ้าไม่เอาใจกันก็ล้มจอดได้ในพริบตา การเมืองจึงเป็นเรื่องที่ “ห้ามกระพริบ” อาจมีการแทงหน้าหักหลัง ล้มล้างกันได้ในทุกขณะ ความซื่อสัตย์จริงใจ จริงจังหายากในมนุษย์อยู่แล้ว ยิ่งในนักการเมืองด้วยแล้ว ก็ต้องรู้จักทำใจและต้องรู้ว่ามันหาได้ยากยิ่ง

ผู้นำส่วนมากก็มีจุดบอด จุดบกพร่อง จุดอ่อนให้ผู้คน ให้ฝ่ายตรงข้ามเจาะยิง ทิ่มตำ ทำลายได้อยู่เสมอ ในวงการเมืองจะเป็นเกมส์เอาชนะ เกมส์ฆ่าให้ย่อยยับไปข้างหนึ่ง เพราะการเมืองคือเรื่อง ของการชิงอำนาจ อิทธิพล และผลประโยชน์และเป็นการแย่งชิงศรัทธาประชาชน “การอภัยให้ฝ่ายตรงข้ามไม่ ใช่วิสัยนักการเมืองยุคนี้แล้ว”

ผู้นำจะถูกหักล้าง ทำลาย ทั่วมม โจมตีอยู่ทุกขณะและในทุกสถานการณ์ “ทำดีพอเอาตัวรอดได้ พลาดมาฉิบหาย”

๙. การเมืองการปกครองของไทยมีลักษณะและวัฒนธรรมรวมศูนย์

มีคนต่างประเทศรู้จักกรุงเทพฯ (BANGKOK) มากกว่าประเทศไทย (THAILAND) เพราะทุกสิ่ง ทุกอย่างดีสุด ใหญ่สุด รวยสุด อำนาจสูงสุดอยู่ที่ส่วนกลางคือ กรุงเทพมหานคร การปกครองจึงมีธรรมเนียม ศูนย์กลางนิยม อำนาจรวมศูนย์ ชนบท ท้องถิ่นคือ ส่วนรอคอยรับคำสั่งไปปฏิบัติ

วัฒนธรรมก็มีการแบ่งเป็นวัฒนธรรมหลวงและวัฒนธรรมราษฎร์ วัฒนธรรมหลวง คือ วัฒนธรรมที่ส่งลงมาจากเบื้องสูง จากข้าราชการจากเจ้านายที่อยู่ส่วนกลาง จากกระทรวง ทบวง กรม มันก็คือ ผู้นำจากส่วนกลางเป็นผู้ส่งตัวหยิบยื่นเอามาให้ ส่วนวัฒนธรรมราษฎร์นั้นก็เป็นวนิถิชีวิต พฤติกรรม กิจกรรมของชาวบ้านในหมู่บ้าน ในชนบท ในท้องถิ่น ในภูมิภาค ซึ่งมีลักษณะกระจายเป็นเอกลักษณ์ ศักดิ์ศรี เสรีภาพของท้องถิ่น

อำนาจการรวมศูนย์และวัฒนธรรมหลวงนั้นเป็นลักษณะขัดกับหลักการหรือนักคิด นักพัฒนาบางคนก็บอกว่าเป็นการทำลายวัฒนธรรมประชาธิปไตย เป็นปัญหาสำคัญเล็ก ๆ ในเชิงการบริหารและการพัฒนาตามแบบประชาธิปไตยที่อาศัยศักยภาพของท้องถิ่นบนฐานบนทุนของท้องถิ่นเป็นหลัก อันเป็นแนวทางประชาวิธ (CIVIL SOCIETY) ที่นักคิดนักพัฒนาสังคมกำลังเชื่อในวิถีและกำลังศักยภาพของประชารัฐเพื่อการสนองวัฒนธรรมประชาธิปไตยนี้ การรวมศูนย์หรือศูนย์กลางนิยมจึงเป็นตัวถ่วงตัวทำลายหลักการกระจายอำนาจ กระจายทรัพยากร ศักยภาพออกสู่ท้องถิ่น ชุมชน ซึ่งเป็นหลักการหรือเป็นวัฒนธรรมประชาธิปไตยเป็นอย่างยิ่ง

โดยสรุปปัญหาทางการเมืองที่เป็นตัวขวาง เป็นอุปสรรคและเป็นตัวทำลายวัฒนธรรมประชาธิปไตยหรือการเมืองในระบอบประชาธิปไตยก็คือการนิยมเงินตรา เงินคือทุกสิ่งทุกอย่าง เงินคือพระเจ้า เป็นธนาธิปไตยแทนที่จะเป็นประชาธิปไตย สังคมไทยหยั่งรากลึกอยู่ในระบบอุปถัมภ์ ความย่อหย่อน อ่อนแอ เสื่อมถอยทางศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรมของคนไทยและนักการเมืองไทย ประชาชนขาดความรู้ ความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตย รวมทั้งยังไม่มีส่วนร่วมทางการเมืองและการเป็นเจ้าของร่วมในระบอบประชาธิปไตยอย่างจริงจัง ระบบพรรคการเมืองไม่เข้มแข็ง หย่อนประสิทธิภาพ ยังไม่เป็นพรรคการเมืองของประชาชนที่ประชาชนมีสิทธิมีส่วนเป็นเจ้าของหรือเป็นฐานหลักจริง ๆ การใช้กฎหมาย วินัย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ตลอดจนกระบวนการยุติธรรมไม่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาประชาธิปไตย ยังมีการเผด็จการในระบบรัฐสภา และมีปัญหาในกระบวนการนิติบัญญัติอยู่มาก การขาดสภาวะผู้นำทางการเมืองที่ทรงประสิทธิภาพโดยเฉพาะผู้นำรัฐบาลที่มาจากรัฐบาลผสมมีปัญหาในแง่บริหารมาก ศูนย์กลางนิยม อำนาจรวมศูนย์ คือตัวทำลายและเป็นอุปสรรคสำคัญยิ่งต่อวัฒนธรรมประชาธิปไตย

อุปสรรค ปัญหาทั้ง ๔ ข้อนี้ จำเป็นต้องได้รับการนำไปพิจารณาหาทางแก้ไข หาแนวทางจัดทำแผนพัฒนาการเมืองแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตยโดยการจัดทำแผนงาน โครงการ ติดตาม ควบคุม ดูแล แก้ไขอย่างเป็นระบบ จริงจังและต่อเนื่อง จึงจะนำไปสู่การพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยได้

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อการส่งเสริมอุดมการณ์ประชาธิปไตยในสถาบันและองค์กรต่าง ๆ ทุกระดับ บนพื้นฐานปัญญาธรรม คารวธรรม และสามัคคีธรรม อันประกอบด้วย

(๑) คารวธรรม ได้แก่ การเคารพศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ และความคิดเห็นของคนอื่น พฤติกรรมที่พึงประสงค์ มีดังนี้

- ๑.๑ การมีระเบียบวินัย และเคารพกฎหมาย
- ๑.๒ การเคารพสิทธิมนุษยชน
- ๑.๓ การเคารพสิทธิทางวัฒนธรรม
- ๑.๔ การเคารพกติกาของสังคม

๑.๕ การปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา

๑.๖ พฤติกรรมอื่น ๆ ที่เหมาะสม

(๒) **สามัคคีธรรม** ได้แก่ ศักยภาพในการมีวิถีชีวิตสายกลาง รู้จักเสียสละ แบ่งปัน และร่วมมือกันทำงานเป็นหมู่คณะอย่างมีฉันทะและมีความสุข พฤติกรรมที่พึงประสงค์มีดังนี้

๒.๑ การมีจิตพิสัยเพื่อส่วนรวม

๒.๒ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนและสังคม

๒.๓ การปฏิบัติตามหลักอภิปรายธรรม

๒.๔ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของท้องถิ่นและของประเทศชาติ

๒.๕ การทำงานเป็นหมู่คณะในรูปแบบที่หลากหลายบนพื้นฐานประชาสังคม

(Civil Society)

๒.๖ พฤติกรรมอื่นที่เหมาะสม

(๓) **ปัญญาธรรม** ได้แก่ การใช้เหตุผลและวิจารณ์ญาณในการตัดสินใจและแก้ปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่ในระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน ท้องถิ่น และประเทศชาติ พฤติกรรมที่พึงประสงค์มีดังนี้

๓.๑ มีวิถีคิดบนพื้นฐานแห่งเหตุผล

๓.๒ มีวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้

๓.๓ คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น

๓.๔ ใช้กระบวนการวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางแก้ปัญหา

๓.๕ มีคุณธรรมของสัตบุรุษ

๓.๖ พฤติกรรมอื่นที่เหมาะสม

๒. เพื่อการปลูกฝังจิตสำนึกและค่านิยมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ทางการเมือง และอื่น ๆ ตามระบอบประชาธิปไตย

๓. เพื่อการสร้างเสริมพลังอำนาจของประชาชนในเวทีประชาธิปไตยที่มีอยู่หลากหลายในทุกกระดับ

๔. เพื่อส่งเสริมให้มีการศึกษาและสร้างความเข้าใจการปกครองระบอบประชาธิปไตยทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน

๕. เพื่อการปฏิรูประบบการศึกษาให้สอดคล้องกับการพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตย

๖. เพื่อการส่งเสริมและพัฒนาให้เกิดวัฒนธรรมองค์กร ที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตย

๗. เพื่อส่งเสริมแบบอย่างที่ดีของผู้เฝ้าตามระบอบประชาธิปไตยในทุกระดับสังคม

เป้าหมาย

๑. เพื่อให้มีการจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการเสริมสร้างอุดมการณ์แห่งชาติ ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางจัดทำแผนปฏิบัติการส่งเสริมอุดมการณ์ประชาธิปไตยในสถาบันและองค์กรต่าง ๆ รวมทั้งการขยายผลไปสู่ประชาชน จนบังเกิดผลเป็นวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยในสังคมไทย โดยหน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน ประชาชนทั่วไป ทุกสถาบันและองค์กรต่างร่วมมือประสานงานการปลูกฝังจิตสำนึกและค่านิยมตามครรลองของระบอบประชาธิปไตย
๒. ประชาชนมีความเข้าใจและตระหนักถึงคุณค่าของระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และร่วมมือกันบนพื้นฐานของการเคารพในศักดิ์ศรี และความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลด้วยสันติวิธี
๓. ประชาชนมีจิตสำนึก มีบุคลิกภาพในการมีส่วนร่วมกิจกรรมทางการเมืองและอื่น ๆ โดยเคารพสิทธิเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น
๔. ประชาชนมีพลังอำนาจในการตรวจสอบการดำเนินงานการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอย่างรู้เท่าทัน
๕. นักเรียน นักศึกษา และประชาชนทั่วไป ได้รับการศึกษาและการเรียนรู้วัฒนธรรมประชาธิปไตยทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม
๕. หน่วยงานทุกองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการให้การศึกษาร่วมมือกันจัดระบบการเรียนการสอน เพื่อการเสริมสร้างความรู้และจิตสำนึกทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย
๖. องค์กรหรือหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่และจรรยาบรรณในสาขาวิชาชีพของตน ตามระบอบประชาธิปไตย
๗. ประชาชนในทุกระดับสังคมมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ตามวิถีทางประชาธิปไตย

มาตรการดำเนินการ

๑. ปฏิรูปการศึกษาทุกระดับ รวมทั้งวิธีคิด และวิถีการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับการพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตย
๒. ส่งเสริมและพัฒนาให้มีองค์กรของสื่อมวลชนที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตย
๓. ส่งเสริมให้ผู้นำในทุกระดับสังคมโดยเฉพาะสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา สถาบันธุรกิจ องค์กรเอกชน องค์กรเยาวชน องค์กรสตรี และสถาบันสื่อมวลชนให้มีวัฒนธรรมประชาธิปไตย
๔. ปฏิรูปการเมืองในระบบให้เอื้อต่อวิถีชีวิตประชาธิปไตยในสังคมไทย

๕. ให้มีคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการเพื่อทำหน้าที่ศึกษาและดำเนินการรณรงค์
วัฒนธรรมประชาธิปไตยที่พึงประสงค์

๖. จัดให้มีการประชุมสัมมนาระดมความรู้ ความคิดเห็น และหาแนวทางแก้ไขปัญหาการส่งเสริมวัฒนธรรมประชาธิปไตย เพื่อหาข้อสรุป นำไปเป็นประเด็นสำคัญในการปฏิรูปทางการเมืองให้สอดคล้องกับสังคมไทย

๗. ร่วมรณรงค์ส่งเสริมวัฒนธรรมประชาธิปไตยให้เป็นวิถีชีวิตของประชาชนอย่างแท้จริง โดยสภาวัฒนธรรมทั่วประเทศ เป็นองค์กรประสานงานและเชื่อมโยงด้านกิจกรรม

๘. ปรับบทบาทและงานของสภาวัฒนธรรมฯ ตลอดทั้งองค์กรการดำเนินงานวัฒนธรรมทั้งส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น ให้มีกิจกรรมร่วมรณรงค์วัฒนธรรมประชาธิปไตยในท้องถิ่นของตนอย่างเป็นรูปธรรม

๙. ส่งเสริมการสร้างสื่อ และคู่มือการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมประชาธิปไตย ให้กับหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ

๑๐. กำหนดพื้นที่และกลุ่มเป้าหมายการดำเนินงานรณรงค์วัฒนธรรมประชาธิปไตยให้บังเกิดผลอย่างจริงจัง

๑๑. กำหนดเกณฑ์และสิ่งจูงใจ สำหรับกลุ่มเป้าหมายที่สามารถรณรงค์และดำเนินการให้เกิดวัฒนธรรมประชาธิปไตยอย่างได้ผล

๑๒. พัฒนาระบบและองค์กรประสานการดำเนินงานวัฒนธรรมประชาธิปไตยในท้องถิ่นให้ประชาชนสามารถดำเนินวิถีชีวิตที่เป็นประชาธิปไตยอย่างมีสันติสุข

๑๓. นำหลักธรรมของศาสนาเป็นสื่อกลางในการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตย เช่น หลักธรรมเกี่ยวกับอริยสัจ ๔ ธรรมของสัตบุรุษ เป็นต้น

๑๔. ร่วมมือกับหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องทั้งในการพัฒนากิจกรรมและโครงการให้สอดคล้องกับแผนงานหลัก โดยมีสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ และสำนักงานเลขาธิการสภาวัฒนธรรมจังหวัดต่าง ๆ เป็นผู้ประสานงาน โดยยึดหลักการดังนี้

๑๔.๑ บูรณาการกิจกรรมที่เกี่ยวข้องและมีเป้าหมายคล้ายคลึงกันมารวมเป็นโครงการเดียวได้ผลหลายอย่าง

๑๔.๒ มีการสร้างคนและองค์กรขึ้นในโครงการเพื่อเป็นเครื่องมือในการทำงานอย่างต่อเนื่อง

๑๔.๓ เน้นการมีส่วนร่วมของสภาวัฒนธรรมฯ และประชาชนเป็นฐานในการพัฒนาโครงการ

๑๔.๔ กำหนดเป้าหมายเมื่อสิ้นสุดของแต่ละโครงการให้ชัดเจนและสอดคล้องกับแผนงานหลัก

๑๔.๕ จัดระบบการติดตามและประเมินผลโครงการ ทั้งในระหว่างผู้ดำเนินโครงการ และบุคคลภายนอกอย่างต่อเนื่อง

แผนพัฒนาระยะสั้น

๑. เร่งรัดให้มีการจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการเสริมสร้างอุดมการณ์แห่งชาติ
๒. เร่งรัดให้มีการแก้ไขระเบียบ กฎหมาย ที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนา
๓. เร่งรัดให้มีการส่งเสริมกิจการของสภาวัฒนธรรมจังหวัดทั่วประเทศเป็นศูนย์กลางระดับท้องถิ่น เพื่อเป็นเวทีกลางในการแสดงความคิดเห็น ตรวจสอบและเฝ้าระวังการดำเนินงานของบุคคลทางการเมือง องค์กรและหน่วยงานต่าง ๆ
๔. เร่งรัดให้มีการปฏิรูปการศึกษาให้เอื้ออำนวยต่อการเสริมสร้างและปลูกฝังวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย
๕. เร่งรัดและสนับสนุนให้แต่ละองค์กรวิชาชีพมีองค์กรกลางรับผิดชอบ ควบคุมกันเองที่เป็นอิสระ

แผนพัฒนาระยะยาว

๑. ให้มีการรวมหน่วยงานที่ทำหน้าที่ลักษณะเดียวกัน หรือมีความใกล้เคียง แล้วจัดตั้งใหม่โดยการรวมสำนักงานส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ (สยช.) กับสำนักงานเอกลักษณ์แห่งชาติ รวมเป็นสำนักงานคณะกรรมการเสริมสร้างอุดมการณ์แห่งชาติ
๒. ส่งเสริมและสนับสนุนภาคประชาสังคมให้มีความเข้มแข็งและเกิดขึ้นกระจายทั่วทุกภูมิภาค เพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการประชาธิปไตย
๓. พัฒนาระบบประสานงานโดยสนับสนุนและกำหนดให้มืองค์กรประสานการดำเนินงานในทุกระดับ
๔. ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการแห่งชาติอย่างต่อเนื่องและให้มีประสิทธิภาพ
๕. จัดให้มีเวทีประชาธิปไตยในทุกรูปแบบและทุกระดับ โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการคิด ตัดสินใจ ร่วมทำ ร่วมตรวจสอบและร่วมรับผิดชอบ

องค์กรที่รับผิดชอบ

๑ องค์กรระดับนโยบาย

(๑) คณะรัฐมนตรี มีนโยบายพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตยอย่างจริงจัง และต่อเนื่องจนเป็นวิถีชีวิตในสังคมไทย

(๒) *สภาผู้แทนราษฎร* มีบทบาทในการเสนอแนะมาตรการต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาวัฒนธรรม ประชาธิปไตยต่อรัฐบาลและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามแผนพัฒนาวัฒนธรรม ประชาธิปไตย

(๓) *คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ* มีบทบาทในการกำหนดแนวนโยบายการส่งเสริม และพัฒนาวิถีการดำเนินชีวิตของคนไทยให้สอดคล้องกับวิถีทางประชาธิปไตย โดยเน้นส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ รับผิดชอบ และดำเนินการในกิจการสาธารณะหรือกิจกรรมของสังคม โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักปัญหาธรรม / คารวธรรม และสามัคคีธรรม จนเป็นปกติวิสัยในชีวิตประจำวัน

(๔) *คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ* มีบทบาทในการให้คำแนะนำในการพัฒนาแผนแม่บท ทศวรรษสืบสานวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนา นำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบและประกาศช่วงปี ๒๕๔๑-๒๕๕๐ เป็นทศวรรษสืบสานวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาของรัฐบาล รวมทั้งการจัดทำรายงานประจำปีว่าด้วยวัฒนธรรมกับการพัฒนาเสนอคณะรัฐมนตรีอย่างต่อเนื่องตลอดช่วงทศวรรษสืบสานวัฒนธรรม เพื่อการพัฒนา โดยสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติเป็นแกนกลางประสานการดำเนินการ

(๕) *คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ* มีบทบาทในการกำหนดทิศทางแนวนโยบายการปฏิรูป การศึกษาของชาติให้เป็นระบบการศึกษา ที่ช่วยเสริมสร้าง และพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตยในวิถีชีวิตประจำวัน ทั้งในด้านการบริหารและจัดการที่เน้นให้นักการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้วยกระบวนการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของกระบวนการเรียนรู้ เน้นการศึกษาที่มุ่งส่งเสริมภูมิปัญญาไทยให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบันของสังคมโลก และเป็นการศึกษาตลอดชีวิต

(๖) *คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน* มีบทบาทในการพัฒนาหรือปฏิรูประบบราชการ ให้มีการกระจายอำนาจ และเกิดบรรยากาศประชาธิปไตยแบบองค์รวม ในทุกระดับ และทุกกระทรวง ทบวง/กรม

๒ องค์การระดับบริหาร

(๑) *กระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานในสังกัด* มีบทบาทในการปฏิรูปการศึกษาโดยยึดหลักการกระจายอำนาจ / การศึกษาตลอดชีวิต / การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ในวิถีชีวิตของชุมชน ตลอดจนการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของกระบวนการเรียนรู้ ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการศึกษาทุกระดับ

(๒) *ทบวงมหาวิทยาลัยและสถาบันอุดมศึกษาในสังกัด* มีบทบาทในการพัฒนาระบบการศึกษาที่เปิดโอกาสให้คนส่วนใหญ่ได้รับประโยชน์จากบริการอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน ปรับปรุงหลักสูตร และกระบวนการเรียนการสอนที่เสริมสร้างวิคิดเป็นหลักสำคัญ ส่งเสริมการค้นคว้าวิจัย ในระดับอุดมศึกษาอย่างจริงจังและสอดคล้องกับปัญหาความต้องการของชุมชนท้องถิ่นอันเป็นการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน

(๓) กระทรวงมหาดไทยและหน่วยงานในสังกัด มีบทบาทในการปรับปรุงระเบียบ กฎหมาย และระบบราชการ ตลอดจนแบบแผนประเพณี อันเป็นวัฒนธรรมการปกครองให้เป็นการปกครองที่กระจายอำนาจสู่ประชาชนส่วนใหญ่ ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมือง การปกครองทั้งในระดับประเทศและระดับท้องถิ่นอย่างครบวงจรทุกขั้นตอนโดยการส่งเสริมสนับสนุนให้มีเวทีทางวัฒนธรรมประชาธิปไตยในรูปแบบต่างๆ เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่บุคคล ครอบครัว และชุมชน ให้สามารถพึ่งตัวเองได้สูงสุด

(๔) กระทรวงกลาโหมและหน่วยงานในสังกัด มีบทบาทในการปรับปรุงระบบคิดและพัฒนาวัฒนธรรมในการป้องกันประเทศให้เป็นภารกิจในจิตสำนึกของสาธารณชนโดยทั่วไป พัฒนาระบบกองทัพให้เป็นระบบเปิดมากยิ่งขึ้น เพื่อให้เป็นกองทัพของประชาชนที่ทุกคนมีส่วนร่วมรับผิดชอบ แยกบทบาทอำนาจทางการเมืองกับการทหารให้ชัดเจน มิให้ก้าวก้ำกึ่งกัน เสริมสร้างบทบาทของกองทัพในการพัฒนาประชาธิปไตยแบบองค์รวมอย่างจริงจัง

(๕) กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมและหน่วยงานในสังกัด มีบทบาทในการปรับปรุงระบบความสัมพันธ์อันดีในการอยู่ร่วมกันระหว่างภาครัฐกับนายจ้างและลูกจ้าง ส่งเสริมให้มีการรวมตัวและให้มีเวทีประชาธิปไตยสำหรับร่วมกันในระบบไตรภาคีที่มีความยุติธรรม สมดุลและโปร่งใส จริ่งใจด้วยกันทุกฝ่าย

(๖) กระทรวงสาธารณสุขและหน่วยงานในสังกัด มีบทบาทในการพัฒนาระบบการประกันสุขภาพ ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการคิด วางแผน ตัดสินใจ และร่วมดำเนินการในทุกระดับทุกขั้นตอน เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ในบริการสาธารณสุข และการดูแลรักษาสุขภาพด้วยตนเองตามหลักพลาณามัยที่ทันสมัย

(๗) กระทรวงยุติธรรมและหน่วยงานในสังกัด มีบทบาทในการพัฒนาระบบงานสู่ความเป็นระบบเปิดที่ประชาชนหรือสังคมสามารถตรวจสอบได้ และจัดให้มีเวทีเรียนรู้สำหรับประชาชน เกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรม และสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนอย่างกว้างขวาง

(๘) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์และหน่วยงานในสังกัด มีบทบาทในการส่งเสริมให้ประชาชนมีการรวมตัวกันเป็นกลุ่มเป็นองค์กร เพื่อปกป้องและรักษาสิทธิประโยชน์ของตนเองอย่างเข้มแข็ง สร้างกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับการผลิต การจัดการ และการแปรรูปผลิตภัณฑ์เกษตรกรรมบนหลักการพึ่งตัวเองในชุมชนท้องถิ่น

(๙) กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม และหน่วยงานในสังกัด มีบทบาทในการส่งเสริม สนับสนุน กระบวนการเรียนรู้และระบบคิดที่เป็นวิทยาศาสตร์ มีเหตุผล เป็นระบบ ไม่มุงงาย ลุ่มหลง ตลอดจนส่งเสริมให้ประชาชนมี การรวมตัวกันเป็นกลุ่มเป็นองค์กร ในลักษณะของประชาสังคม เพื่อพิทักษ์รักษา และบำรุงสิ่งแวดล้อมให้สมบูรณ์ยั่งยืน

(๑๐) กระทรวงอุตสาหกรรมและหน่วยงานในสังกัด มีบทบาทในการรณรงค์ส่งเสริม สนับสนุนให้โรงงานหรือหน่วยผลิตทุกระดับเอาใจใส่ดูแลความเป็นอยู่ของผู้ใช้แรงงาน ให้สมศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สร้างความยุติธรรมตามพันธระกรณีระหว่างนายจ้าง ลูกจ้าง ให้ตรงตามความเป็นจริง ส่วนในภาคอุตสาหกรรมชุมชนควรมีการส่งเสริมการรวมตัวรวมกลุ่มจัดตั้งองค์กรของประชาชน เพื่อนำไปสู่ธุรกิจและอุตสาหกรรมชุมชนอย่างเข้มแข็ง

(๑๑) กระทรวงคมนาคมและหน่วยงานในสังกัด มีบทบาทในการเสริมสร้างระบบเปิดในการรับรู้และตรวจสอบกิจการที่มีผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชน โดยจัดเวทีประชาพิจารณ์และประชาสังคม ให้ประชาชนเกิดความเข้าใจและให้ความร่วมมือในการดำเนินงานขององค์กรที่เกี่ยวข้อง

(๑๒) กระทรวงพาณิชย์และหน่วยงานในสังกัด มีบทบาทในการส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนมีการรวมตัวในฐานะผู้บริโภค เพื่อสร้างอำนาจต่อรองในกลไกการตลาดทุกระดับ เผยแพร่ความรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกลไกการตลาดกระบวนการควบคุมราคาสินค้า โดยเน้นมาตรการในการคุ้มครองตนเองของผู้บริโภค

(๑๓) กระทรวงการต่างประเทศและหน่วยงานในสังกัด มีบทบาทในการพัฒนาระบบและกระบวนการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งของประชาชนไทยในต่างประเทศ ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งในการเลือกตั้งระดับชาติ สนับสนุนองค์กรของคนไทยในต่างประเทศให้เข้มแข็ง สามารถดูแลและพึ่งพาตนเองได้ ประสานงานกับองค์กรระหว่างประเทศเพื่อระดมสรรพกำลัง สนับสนุนการรวมตัวของประชาชนในประเทศให้เกิดความเข้มแข็ง

(๑๔) รัฐวิสาหกิจทุกแห่ง มีบทบาทในการเสริมสร้างระบบเปิดในกระบวนการบริหารและการดำเนินงานให้เกิดความโปร่งใส สร้างความเชื่อมโยงเครือข่ายต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่ความร่วมมือร่วมใจ โดยอาศัยกระบวนการประชาพิจารณ์และประชาสังคมให้ประชาชนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง

๓ องค์กรระดับปฏิบัติการ

องค์กรระดับปฏิบัติการในแผนพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตย ได้แก่

สถาบันครอบครัว

๑. บิดา มารดา และญาติผู้ใหญ่ ให้ความรู้ความเข้าใจแก่บุตรหลานและสมาชิกในครอบครัวเกี่ยวกับวัฒนธรรมประชาธิปไตยในวิถีครอบครัว

๒. บิดา มารดา และญาติผู้ใหญ่ ควรเป็นผู้นำในการดำเนินวิถีชีวิตประชาธิปไตย

๓. ส่งเสริมให้สมาชิกในครอบครัวให้ดำเนินวิถีชีวิตประชาธิปไตย และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองทุกระดับอย่างต่อเนื่อง

๔. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมเวทีประชาธิปไตยในวิถีชีวิตชุมชนและหมู่บ้านให้เกิดกระบวนการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาของสมาชิกในชุมชน

๕. กิจกรรมอื่นที่เหมาะสม

สถาบันการศึกษา

๑. ส่งเสริมและรณรงค์กิจกรรมประชาธิปไตยในสถานศึกษาในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น สภานักเรียน คณะกรรมการนักเรียน ชมรม สมาคม สโมสร เป็นต้น

๒. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นความสำคัญและคุณค่าของวัฒนธรรมประชาธิปไตย ทั้งในเชิงการเรียนรู้และการนำไปปฏิบัติในวิถีชีวิต

๓. เชิญผู้รู้ท้องถิ่น เช่น ผู้ทรงภูมิปัญญา นักการเมือง ฯลฯ มาเป็นวิทยากรให้ความรู้เกี่ยวกับ ประสบการณ์และความคิดเรื่องวัฒนธรรมประชาธิปไตยในบริบทสังคมไทย

๔. ส่งเสริมให้ครูอาจารย์ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับวัฒนธรรมประชาธิปไตยที่สร้างสรรค์ และสอดคล้องกับวิถีชีวิตไทย เพื่อเป็นองค์ความรู้ในการถ่ายทอดและเผยแพร่ทั้งในและนอกระบบโรงเรียน

สถาบันศาสนา

๑. วัด ศาสนสถาน และองค์กรทางศาสนา มีบทบาทในการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่อง วัฒนธรรมประชาธิปไตยบนพื้นฐานแห่งศาสนธรรม เพื่อนำไปประพฤติปฏิบัติในวิถีชีวิตของศาสนิกชน อย่างมีประสิทธิภาพ

๒. วัดและศาสนสถานเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาวัฒนธรรม ประชาธิปไตยบนพื้นฐานของศาสนธรรมแต่ละศาสนา โดยเฉพาะในวันสำคัญทางศาสนา

๓. ร่วมมือกับสถาบันการศึกษาและองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในการเผยแพร่แนวความคิดเรื่อง วิถีชีวิตประชาธิปไตยในสังคมไทย

๔. กิจกรรมอื่นที่เหมาะสม

สถาบันชุมชน/ท้องถิ่น

๑. องค์กรชุมชนและสมาชิกชุมชนมีส่วนร่วมประชาสัมพันธ์ให้เห็นคุณค่าวัฒนธรรม ประชาธิปไตย โดยใช้สื่อทุกรูปแบบ

๒. ส่งเสริมการรวมกลุ่มในลักษณะที่หลากหลายบนพื้นฐานวัฒนธรรมประชาธิปไตย เช่น ชุกรกิจชุมชน ธนาคารโค - กระบือ กลุ่มสัจจะออมทรัพย์ กองทุนหมู่บ้าน เป็นต้น

๓. ทุกสถาบันมีส่วนร่วมในการตรวจสอบพฤติกรรมของสมาชิกด้วยความร่วมมือของประชาชนในท้องถิ่น

๔. จัดกิจกรรมและโครงการนำร่องการเสริมสร้างวิถีชีวิตประชาธิปไตยในสังคมไทยทุกระดับ ตามกลุ่มเป้าหมาย

๕. ผู้นำชุมชนทุกระดับเป็นผู้นำในการดำเนินวิถีชีวิตประชาธิปไตย เพื่อการส่งเสริมวิถีชีวิต ประชาธิปไตยที่พึงประสงค์

๖. รณรงค์ให้ประชาชนเข้าใจและเห็นคุณค่าวัฒนธรรมประชาธิปไตยที่มีผลต่อการพัฒนา คุณภาพชีวิต

๗. จัดกิจกรรมพัฒนากระบวนการความคิดเพื่อแก้ปัญหาของชุมชน โดยใช้หลักการทางศาสนา เช่น หลักอริยสัจ ๔ เป็นต้น

๘. กิจกรรมอื่นที่เหมาะสม

สถาบันอาชีพ/หน่วยราชการ/รัฐวิสาหกิจ/องค์กรเอกชนต่าง ๆ

๑. เสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรให้มีความเป็นประชาธิปไตยบนพื้นฐาน ปณิธานธรรม ศกธรรม และสามัคคีธรรม
๒. ให้ความรู้เกี่ยวกับรูปแบบและพฤติกรรมประชาธิปไตยทั้งในและนอกสถานที่ทำงาน
๓. จัดให้มีเวทีประชาธิปไตยในรูปแบบที่หลากหลาย เพื่อระดมสรรพกำลังในการมีส่วนร่วมเพื่อการปฏิบัติการกิจและรับผิดชอบร่วมกันตามวิถีประชาธิปไตย
๔. พัฒนาระบบการประสานงาน และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของ องค์กรบนพื้นฐาน โดยประชาชน เพื่อประชาชนและของประชาชน
๕. จัดให้มีการประเมินผลงานเชิงระบบในทุกหน่วยงาน เพื่อเปิดโอกาสให้สมาชิกใหม่ทำงานได้ แสดงความคิดเห็นต่าง ๆ เพื่อปรับปรุงงานให้ดีขึ้น
๖. กิจกรรมอื่นที่เหมาะสม

สถาบันการเมือง

๑. นักการเมืองและสมาชิกรัฐสภาเป็นผู้นำวัฒนธรรมทางการเมืองในสังคมทุกระดับ
๒. มีบทบาทในการเผยแพร่ประชาธิปไตยสู่ชุมชนจนถึงขั้นปฏิบัติ จนเป็นวิถีชีวิตประชาธิปไตย
๓. ร่วมมือกับผู้นำท้องถิ่นในการจัดเวทีประชาธิปไตย โดยให้เด็กเยาวชนและประชาชนมีส่วนร่วมในรูปแบบที่หลากหลาย
๔. กิจกรรมอื่นที่เหมาะสม

สถาบันสื่อมวลชน

๑. มีบทบาทในการเผยแพร่วัฒนธรรมประชาธิปไตยที่พึงประสงค์ในสังคมไทย
๒. เปิดคอลัมน์หรือเวทีประชาธิปไตยเพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น เรื่องประชาธิปไตย
๓. ร่วมกับสถาบันการศึกษาในการคัดเลือกผู้นำวัฒนธรรมประชาธิปไตยในวิถีไทย ที่สามารถ เป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็ก เยาวชน และประชาชน ให้มีบทบาทในการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ผ่าน สื่อมวลชนอย่างต่อเนื่อง
๔. เผยแพร่ผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับประชาธิปไตยในสังคมไทย
๕. กิจกรรมอื่นที่เหมาะสม

สภาวัฒนธรรม

๑. เป็นเวทีกลางในการสร้างความร่วมมือกับสมาชิกเบญจภาคี เครือข่ายเครือข่ายทางวัฒนธรรมและสถาบันทางสังคมต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อดำเนินกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมายของแผนพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตย

๒. สร้างเสริมสภาวัฒนธรรมฯ ให้เป็นประชาคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง และมีการประกาศยกย่องเชิดชูเกียรติคุณค่าของบุคคลที่ดำเนินวิถีชีวิตประชาธิปไตย

๓. กิจกรรมอื่นที่เหมาะสม

(๓.๑) ร่างแผนการปลูกฝังจิตสำนึกและอุดมการณ์ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

สภาพปัญหา

การปลูกฝังจิตสำนึกและอุดมการณ์ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย นับเป็นมาตรการที่สำคัญประการหนึ่งในการส่งเสริมระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ทั้งนี้เนื่องจากในสภาพปัจจุบัน ประชาชนยังขาดจิตสำนึก และเห็นคุณค่าของการปกครองระบอบประชาธิปไตย จึงทำให้ขาดการมีส่วนร่วมในทางการเมืองในการแสดงความคิดเห็น และกิจกรรมทางการเมืองต่าง ๆ

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อเป็นการปลูกฝังจิตสำนึกและค่านิยมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ทางการเมืองและอื่น ๆ ตามระบอบประชาธิปไตย
๒. เพื่อเป็นการส่งเสริมอุดมการณ์ประชาธิปไตยในสถาบันและองค์กรต่าง ๆ ทุกระดับ บนพื้นฐานปัญญาธรรม คารวธรรม และสามัคคีธรรม

เป้าหมาย

๑. เพื่อให้ประชาชนมีจิตสำนึกประชาธิปไตย มีบุคลิกภาพประชาธิปไตย
๒. เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น โดยคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น
๓. เพื่อให้ประชาชนเข้าใจและตระหนักเห็นคุณค่าของระบอบประชาธิปไตยและกระบวนการของระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
๔. พืทักษ์ปกป้องมิให้สถาบันตามรัฐธรรมนูญถูกทำลายล้มล้าง
๕. ปลูกฝังอุดมการณ์ทางการเมืองอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ตั้งแต่วัยเยาว์ และย้ำให้ประชาชนทุกสถานภาพเลื่อมใสอุดมการณ์ประชาธิปไตย

แผนพัฒนาเร่งด่วน

๑. รณรงค์ให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ตามระบอบประชาธิปไตย
๒. ให้มีคณะกรรมการทำหน้าที่ศึกษา วิเคราะห์สาระทางศาสนาที่เอื้อต่ออุดมการณ์ประชาธิปไตยเพื่อการเผยแพร่

๓. แก้ไขระเบียบ กฎหมาย ที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาประชาธิปไตย
๔. จัดตั้งสำนักงานอุดมการณ์แห่งชาติ เพื่อเป็นศูนย์กลางในการจัดทำแผนปฏิบัติการ ส่งเสริมและพัฒนาประชาธิปไตย

แผนพัฒนาระยะยาว

๑. จัดเวทีประชาพิจารณ์อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอในทุกกรณีที่ประชาชนจะต้องมีส่วนรับผลของการดำเนินการต่าง ๆ
๒. ส่งเสริมกิจกรรมที่มาจากกระบวนการประชาธิปไตยอย่างจริงจัง
๓. ดำเนินการตามความคิดเห็นของคณะกรรมการในแผนพัฒนาเร่งด่วน

องค์กรรับผิดชอบ

๑. สำนักนายกรัฐมนตรี (นร.)
๒. สำนักงานอัยการสูงสุด (อ.สส.)
๓. กระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.)
๔. ทบวงมหาวิทยาลัย (ทม.)
๕. กระทรวงมหาดไทย (มท.)
๖. สำนักงานส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ (สยช.)
๗. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
๘. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)
๙. สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
๑๐. สภาวิจัยแห่งชาติ
๑๑. สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (มาตรา ๘๙)
๑๒. องค์กรเยาวชนที่เกี่ยวกับการศึกษาและการพัฒนา
๑๓. เสนอให้ตั้งคณะกรรมการอุดมการณ์แห่งชาติ ทำหน้าที่ประสานแผนหน่วยงานต่าง ๆ ให้สอดคล้องกัน

(๓.๒) ร่างแผนการเสริมสร้างพลังอำนาจของประชาชน

สภาพปัญหา

เนื่องจากในปัจจุบัน บทบาทของประชาชนในการตรวจสอบและเฝ้าระวังการดำเนินงานขององค์กรและหน่วยงานต่าง ๆ ตามแนวทางในระบอบประชาธิปไตยยังมีน้อย จึงทำให้รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันมีบทบัญญัติเพื่อเป็นการส่งเสริมการสร้างพลังอำนาจของประชาชนในเวทีประชาธิปไตยทุกระดับ

วัตถุประสงค์

เพื่อเป็นการส่งเสริมพลังอำนาจของประชาชนในเวทีประชาธิปไตยที่มีอยู่หลากหลายในทุกระดับ

เป้าหมาย

เพื่อให้ประชาชนมีพลังอำนาจ (empowerment) ในการตรวจสอบและเฝ้าระวังการดำเนินงานขององค์กรและหน่วยงานต่าง ๆ

แผนพัฒนาเร่งด่วน

จัดตั้งสภาวัฒนธรรมจังหวัดทั่วประเทศเพื่อเป็นเวทีกลางในการแสดงความคิดเห็นหรือองค์กรกลางในการตรวจสอบและเฝ้าระวัง

แผนพัฒนาระยะยาว

๑. ส่งเสริมและสนับสนุนภาคประชาสังคมให้มีความเข้มแข็ง
๒. ดำเนินการตามแผนพัฒนาเร่งด่วนให้สืบเนื่อง
๓. พัฒนาระบบและองค์กรประสานการดำเนินการในระดับท้องถิ่น

องค์กรรับผิดชอบ

๑. กระทรวงศึกษาธิการ
๒. สำนักงานส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ

๓. กรมประชาสัมพันธ์

๔. สำนักงานส่งเสริมเอกลักษณ์แห่งชาติ

๕. สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

(๓.๓) ร่างแผนการส่งเสริมการศึกษาเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยในทุกระดับการศึกษา

สภาพปัญหา

ระบบการศึกษาของไทย ยังไม่เอื้อต่อการพัฒนาประชาธิปไตย จึงทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศยังมีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ด้วยเหตุดังกล่าวนี้เอง จึงได้มีความพยายามในการที่จะปฏิรูประบบการศึกษาทั้งระบบเพื่อแก้ปัญหา ดังกล่าว

วัตถุประสงค์

เพื่อเป็นการส่งเสริมให้มีการศึกษาและสร้างความเข้าใจการปกครองระบอบประชาธิปไตย ในทุกระดับการศึกษา ทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน

เป้าหมาย

จัดการสอนและสนับสนุนการจัดกิจกรรมที่เป็นการส่งเสริมความรู้และสร้างเสริม จิตสำนึกในระบอบประชาธิปไตย

แผนพัฒนาเร่งด่วน

๑. ส่งเสริมการสร้างสื่อและคู่มือ เพื่อการศึกษา เผยแพร่และประชาสัมพันธ์
๒. จัดอบรมบุคลากรเพื่อดำเนินการตามคู่มือ

แผนพัฒนาระยะยาว

ดำเนินการตามแผนพัฒนาเร่งด่วนอย่างสืบเนื่องและมีประสิทธิภาพ

องค์กรรับผิดชอบ

๑. คณะกรรมการอุดมการณ์แห่งชาติ
๒. กระทรวงมหาดไทย

๓. กระทรวงศึกษาธิการ
๔. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
๕. พรรคการเมือง
๖. องค์กรเอกชน และภาคเอกชน
๗. สื่อมวลชน

(๓.๔) ร่างแผนการส่งเสริมวัฒนธรรมประชาธิปไตยในสถาบันครอบครัว

สภาพปัญหา

สถาบันครอบครัวนับได้ว่าเป็นสถาบันแรกแห่งการเรียนรู้ทางการเมือง ของมนุษย์ในสังคม สำหรับประเทศไทยพบว่าลักษณะของครอบครัวไทยนั้นแนวความคิด และลักษณะรูปแบบการปกครองที่ สืบทอดกันมาแต่โบราณของครอบครัวเป็นแบบอำนาจนิยมอย่างมาก อันไม่สอดคล้องกับการปกครองระดับ ชาติ และดูเหมือนว่าฝังรากลึกในจิตสำนึกของประชาชนอย่างกว้างขวางอันเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาทาง การเมืองตามแนวทางระบอบประชาธิปไตยอย่างมาก ด้วยเหตุดังกล่าว รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันจึงได้มี บทบัญญัติเพื่อส่งเสริมสถาบันครอบครัวให้มีความเป็นปึกแผ่น

เป้าหมาย

จะต้องทำให้สถาบันครอบครัวในประเทศไทยมีลักษณะของ แนวความคิด รูปแบบการ ปกครอง และวิถีชีวิตที่เป็น ครอบครัวประชาธิปไตยนิยมให้มากขึ้น และกว้างขวาง ครอบคลุมพื้นที่ ทุกภาคของประเทศไทย

แผนพัฒนาระยะสั้น

๑. ต้องสร้างสิ่งแวดล้อมภายในครอบครัวให้มีความเป็นปึกแผ่น เพื่อให้สอดคล้องกับ แนวทางประชาธิปไตย
๒. ต้องสร้างผู้นำครอบครัวรุ่นใหม่ให้มีแนวความคิดประชาธิปไตยนิยมมากขึ้น
๓. สร้างครอบครัวตัวอย่างที่เป็นการแสดงออกถึงลักษณะแนวความคิด รูปแบบการปกครอง และวิถีชีวิต ของการปกครองครอบครัวประชาธิปไตย ให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ทุกภาคของประเทศไทยโดยเร็ว รวมถึงการรณรงค์ ส่งเสริม อย่างต่อเนื่องให้สังคมโดยรวมเอาเป็นแบบอย่างให้ได้

แผนพัฒนาระยะยาว

รัฐจะต้องสร้างความเป็นประชาธิปไตย ให้เกิดขึ้นอย่างแท้จริง สร้างความมั่นใจให้กับ ประชาชน ได้ว่าเป็นรูปแบบการปกครองที่เหมาะสมกับประชาชนคนไทยในสถานการณ์ขณะนี้มากที่สุด กล่าวได้ว่าจะทำให้ประชาชนคนไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นกว่าในอดีต โดยจะต้องทำให้ประชาชนยอมรับ ว่าการไปสู่ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมที่ยั่งยืนนั้น สถาบันครอบครัวประชาธิปไตยนิยม เท่านั้น จะเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญที่สุด

องค์กรที่รับผิดชอบ

ทุกองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน

(๓.๕) ร่างแผนการปฏิรูประบบการศึกษาให้สอดคล้องกับการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย

สภาพปัญหา

เนื่องจากในปัจจุบัน ประเทศไทยประสบปัญหาเกี่ยวกับภาพรวมของระบบการศึกษาในทุก ๆ ด้าน กล่าวคือ ยังมีการลักลั่นในโอกาสการศึกษาระหว่างคนเมือง และคนชนบททั้งในแง่ปริมาณ และคุณภาพ ทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับบุคลากรในระบบการศึกษา และหลักสูตรการศึกษาในทุกๆระดับ ที่เนื้อหาของหลักสูตรยังไม่สอดคล้องกับการพัฒนาที่เอื้อต่อกระบวนการให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย และทันต่อสภาวการณ์การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน

วัตถุประสงค์

เพื่อเป็นการปฏิรูประบบการศึกษาให้สอดคล้องกับการพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตย

เป้าหมาย

ให้หน่วยงานทางการศึกษาร่วมกันจัดทำหลักสูตรวิชาว่าด้วยวัฒนธรรมประชาธิปไตยของไทย เพื่อใช้ร่วมกันทุกหน่วยงานและองค์กร โดยเน้นเรื่องปัญญาธรรม คารวธรรม สามัคคีธรรม เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติในวิถีชีวิต วิถีคิด และวิถีการเรียนรู้

แผนพัฒนาเร่งด่วน

๑. ปฏิรูปการศึกษาให้เอื้ออำนวยต่อการเสริมสร้างหรือปลูกฝังวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย เพื่อให้มีความเชื่อมโยง และมีกระบวนการที่สัมพันธ์สอดคล้องกัน
๒. จัดทำชุดวิชาและเอกสารเผยแพร่ว่าด้วยระบอบประชาธิปไตย

แผนพัฒนาระยะยาว

๑. ดำเนินการตามแผนพัฒนาเร่งด่วนให้สืบเนื่องต่อไป
๒. จัดการอบรม การเรียน การสอนและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง

องค์กรรับผิดชอบ

๑. การแก้ไขกฎหมาย โดยคณะรัฐมนตรี รัฐสภา และพรรคการเมือง
๒. กระทรวงศึกษาธิการ ทบวงมหาวิทยาลัย สภาการศึกษาแห่งชาติ
๓. สื่อมวลชน
๔. องค์กรเอกชนต่าง ๆ

(๓.๖) ร่างแผนการส่งเสริมและพัฒนาสื่อมวลชนให้อำนาจต่อการพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตย สภาพปัญหา

เนื่องจากในปัจจุบัน มีสื่อมวลชนจำนวนมากไม่น้อยที่ยังมีปัญหาในด้านคุณภาพ ในการเสนอข่าวและขาดความรู้อย่างลึกซึ้ง หรือขาดข้อมูล มีอคติรวมทั้งการใช้อารมณ์มากกว่าเหตุผล ทำให้มีการเสนอข่าวโดยไม่แยกข้อเท็จจริงออกจากการแสดงความคิดเห็น สร้างกระแสเสนอข่าวที่ไม่ตรงต่อความจริงเพื่อประโยชน์ของสื่อหรือประโยชน์ทางธุรกิจ อันเป็นการขาดมารยาทและจรรยาบรรณของวิชาชีพ สื่อมวลชน

วัตถุประสงค์

เพื่อการส่งเสริมและพัฒนาให้เกิดวัฒนธรรมองค์กรที่เอื้ออำนาจต่อการพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตย

เป้าหมาย

๑. เพื่อให้เกิดวัฒนธรรมองค์กรที่สามารถควบคุม และตรวจสอบกันเองได้ในองค์กรต่าง ๆ โดยเฉพาะองค์กรของสื่อมวลชน
๒. เพื่อให้มีจรรยาบรรณงานวิชาชีพของสื่อมวลชน

แผนพัฒนาเร่งด่วน

๑. ให้สื่อมวลชนมีองค์กรควบคุมกันเอง ในลักษณะที่เป็นองค์กรวิชาชีพที่เป็นอิสระ
๒. ส่งเสริมให้ประชาชนมีบทบาทในการควบคุม
๓. กำหนดให้มีมาตรการทางกฎหมาย
๔. สร้างความโปร่งใสโดยหลีกเลี่ยงการใช้นามแฝงในการวิพากษ์วิจารณ์และเสนอความคิดเห็น
๕. ผู้ที่ประกอบอาชีพสื่อมวลชน จะต้องมิใบอนุญาตที่ออกโดยองค์กรวิชาชีพ

แผนพัฒนาระยะยาว

ดำเนินการตามแผนพัฒนาเร่งด่วนให้ต่อเนื่องถาวร และมีประสิทธิภาพ

องค์กรรับผิดชอบ

๑. สื่อมวลชน
๒. องค์กรเอกชนต่าง ๆ
๓. การแก้ไขกฎหมาย โดยคณะรัฐมนตรี รัฐสภาและพรรคการเมือง
๔. นร.(สมช.สขช.กรมประชาสัมพันธ์)
๕. กระทรวงคมนาคม
๖. กระทรวงยุติธรรม
๗. กระทรวงมหาดไทย
๘. กระทรวงกลาโหม
๙. กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม
๑๐. ทบวงมหาวิทยาลัย
๑๑. สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

(๓.๗) ร่างแผนการส่งเสริมการสร้างแบบอย่างที่ดีของผู้นำในทุกระดับสังคม

สภาพปัญหา

ผู้นำทางการเมืองของไทยส่วนหนึ่ง ยังขาดบุคลิกภาพ และมีพฤติกรรมที่ไม่สอดคล้องกับแบบอย่างผู้นำที่ดีในระบอบประชาธิปไตย

วัตถุประสงค์

เพื่อส่งเสริมแบบอย่างที่ดีของผู้นำตามระบอบประชาธิปไตยในทุกระดับ

เป้าหมาย

1. เพื่อให้เกิดผู้นำทางการเมือง และผู้นำอื่นที่มีความเข้มแข็ง มีคุณธรรม และจริยธรรม สอดคล้องกับระบอบประชาธิปไตย
2. เพื่อให้มีประมวลจรรยาบรรณของนักการเมือง ซึ่งถือเป็นผู้นำทางสังคมในทุกระดับ

แผนพัฒนาเร่งด่วน

1. รณรงค์ให้ประชาชนตระหนักถึงอำนาจหน้าที่ของคนที่จะควบคุม ตรวจสอบผู้นำ
2. ส่งเสริมให้ประชาชนมีบทบาทในการตรวจสอบนักการเมืองและผู้นำทุกระดับ

แผนพัฒนาระยะยาว

1. ดำเนินการตามแผนพัฒนาเร่งด่วนให้ต่อเนื่องถาวรและมีประสิทธิภาพ
2. เปิดโอกาสให้ผู้นำทุกระดับสังคมได้แสดงออกตามวิถีทางระบอบประชาธิปไตย

องค์กรรับผิดชอบ

1. ครอบครัว
2. สถานศึกษา
3. องค์กรของสื่อมวลชน
4. การแก้ไขกฎหมายโดยคณะรัฐมนตรี รัฐสภา และพรรคการเมือง

หน้าว่าง

ภาคผนวก

หน้าว่าง

ภาคผนวก

ต้นร่างจรรยาบรรณกลาง ที่เจ้าหน้าที่ของรัฐพึงยึดปฏิบัติ

จรรยาบรรณกลาง หมายถึงกรอบแห่งการประพฤติปฏิบัติแห่งเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งมีพื้นฐานมาจากแนวความคิดที่ว่า บุคคลผู้เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐพึงประพฤติ ปฏิบัติ หรือ รับผิดชอบต่อประเทศชาติ สถาบัน องค์การวิชาชีพ หรือสังคม อย่างไรก็ตาม ควรมีคุณลักษณะที่จำเป็นในการประพฤติปฏิบัติอย่างไร

จากการระดมความคิดของผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดทำจรรยาบรรณในวิชาชีพ สามารถสรุปแนวทางในเรื่องนี้ออกมาได้ว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐพึงมีหน้าที่ต่อสถาบันและองค์การต่าง ๆ ซึ่งเป็นแกนหลักในการปฏิบัติหน้าที่และการดำเนินชีวิตอย่างน้อย ๔ ประการ ซึ่งกำหนดออกมาเป็นจรรยาบรรณกลางได้ดังนี้

๑. ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ วัฒนธรรม

๑. พึงเป็นผู้มีความสำนึกในความเป็นไทย
๒. พึงเทิดทูนและจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์
๓. พึงเป็นผู้มีวัฒนธรรม และศีลธรรมตามศาสนาที่ตนนับถือ และไม่ลบหลู่ดูหมิ่นศาสนาอื่น
๔. พึงรักษาประโยชน์ของชาติ
๕. พึงเป็นผู้มีความซื่อสัตย์ ไม่เห็นแก่ได้ ไม่เข้าข้างคนผิด เป็นคนซื่อตรง ทั้งต่อหน้าและลับหลัง
๖. พึงประกอบคุณงามความดีให้แก่ประเทศชาติ เพื่อให้อนุชนได้สืบทอดต่อไป

๒. ระบอบประชาธิปไตย

๑. พึงเลื่อมใสศรัทธาและรักษาไว้ซึ่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ ด้วยความบริสุทธิ์ใจ
๒. พึงยึดถือคุณค่าประชาธิปไตย มีน้ำใจ ประพฤติปฏิบัติในการอยู่ร่วมกันและทำงานร่วมกันตามอุดมการณ์และรูปแบบของประชาธิปไตย ด้วยการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเสมอภาค ไม่ใช้อภิสิทธิ์ ปฏิบัติงานตามขั้นตอนด้วยความโปร่งใส การมีส่วนร่วมและรับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน และผู้รับบริการ รวมทั้งการไม่เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตและในการปฏิบัติหน้าที่
๓. ไม่พึงอ้างประชาธิปไตยเพื่อประโยชน์ส่วนตนหรือพวกพ้อง

๓. รัฐธรรมนูญ

๑. พึงศรัทธา ปกป้อง ค้ำครอง ไม่แสวงหาประโยชน์ในทางที่ไม่ชอบจากช่องว่างของรัฐธรรมนูญ รวมตลอดทั้งปฏิบัติหน้าที่และใช้สิทธิเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ โดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ

๒. พึงส่งเสริมประชาชนชาวไทยให้มีความเสมอภาคในระบอบการปกครองของประเทศไทย

๓. พึงนำความในรัฐธรรมนูญไปดำเนินการให้บังเกิดผลดีต่อประเทศและความผาสุกของประชาชน

๔. พึงมีส่วนร่วมในการปรับปรุงโครงสร้างทางการเมืองให้มีเสถียรภาพ ประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล โดยคำนึงถึงความเจริญมั่นคงของชาติบ้านเมือง ความผาสุก และความคิดเห็นของประชาชน

๔. กฎหมาย

๑. พึงเคารพกฎหมายของบ้านเมือง และจรรยาบรรณในวิชาชีพ ตลอดจนหลีกเลี่ยงการกระทำที่ส่อไปในทางละเมิดกฎหมายหรือมาตรฐานทางจรรยาบรรณ

๒. พึงตระหนักในหน้าที่ความรับผิดชอบในอันที่จะปฏิบัติตามกฎหมาย

๓. พึงปฏิบัติตนในทางที่ชอบ และซื่อสัตย์สุจริต ตามกระบวนการของกฎหมาย โดยเฉพาะไม่ประพฤติปฏิบัติหรือส่งเสริมให้เกิดการทุจริต

๔. พึงถือเป็นที่และมีความรับผิดชอบที่จะร่วมกันป้องกัน ป้องปราม ทักท้วง ทัดทาน และเปิดเผยการทุจริตและประพฤติมิชอบ

๕. พึงเสนอแนะ ปรับปรุง พัฒนา และใช้กฎหมายเพื่อประโยชน์สาธารณะ

๖. พึงถือเป็นที่และจะแจ้งให้ประชาชนผู้เกี่ยวข้องทราบถึงสิทธิ หน้าที่ และขั้นตอนตามกฎหมาย ตลอดจนเหตุผลและผลกระทบที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่

๗. พึงส่งเสริม ดูแล ปกป้อง และค้ำครองผู้ปฏิบัติตามกฎหมายตามจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ และผู้เปิดเผยการทุจริตและประพฤติมิชอบ

๘. พึงสนับสนุน ส่งเสริมการรักษากฎหมายให้เป็นไปโดยยุติธรรม สม่ำเสมอ และถูกต้องตามทำนองคลองธรรม

๙. พึงถือเป็นที่ในการชำระภาษีด้วยความถูกต้อง

๕. ปทัสถานและวัฒนธรรมขององค์การ

๑. พึงส่งเสริม เคารพ รักษาศักดิ์ศรี และปฏิบัติตามปทัสถานและวัฒนธรรมขององค์การ
โดยเคร่งครัด
๒. พึงปฏิบัติตนในทางที่ชอบธรรม ซื่อสัตย์สุจริต และจงรักภักดีต่อองค์การ
๓. พึงยึดถือความจริงและความถูกต้องในสิ่งที่พูด เขียน และกระทำ เพื่อความเจริญ
มั่นคงขององค์การ
๔. พึงยึดมั่นในหน้าที่และพันธะที่มีต่อองค์การโดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม
๕. พึงเสริมสร้างค่านิยมเกี่ยวกับความซื่อสัตย์สุจริต และความถูกต้องในองค์การ
๖. พึงรักษา ส่งเสริม และสืบสานเกียรติภูมิและคุณงามความดีขององค์การ
และไม่กระทำการใด ๆ ที่จะก่อให้เกิดความเสื่อมเสียต่อองค์การ
๗. พึงถือเป็นหน้าที่ในการป้องกัน ป้องปราม ทักท้วง ทัดทาน และเปิดเผยการทุจริต
และประพฤติมิชอบในองค์การ
๘. พึงประหยัดและใช้ทรัพยากรขององค์การอย่างถูกต้องและคุ้มค่า
๙. พึงเคารพเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นเพื่อประโยชน์ขององค์การ
๑๐. พึงยกย่องผู้ที่ประพฤติปฏิบัติตามกรอบแห่งวินัยและจรรยาบรรณ และผู้ที่มีความรู้
ความสามารถ และปฏิบัติงานให้เกิดประโยชน์แก่องค์การ
๑๑. พึงสนับสนุน ส่งเสริมการบริหารงานในองค์การให้เป็นไปตามระบบคุณธรรม

๖. วิชาชีพและหน้าที่ความรับผิดชอบ

๑. พึงซื่อสัตย์สุจริต อุทิศตน และมีความภาคภูมิใจในวิชาชีพของตน
๒. พึงปฏิบัติงานโดยไม่ขัดต่อหลักวิชา กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของสถาบัน ตลอดจน
ศีลธรรมและวัฒนธรรมอันดีงาม
๓. พึงมีความรับผิดชอบต่อสิ่งและผลที่ศึกษาวิจัย และต่อพันธกรณีกับหน่วยงานที่
สนับสนุนการวิจัย และพึงปฏิบัติตนในทางที่ชอบธรรมต่อผู้รับบริการ เพื่อนร่วมอาชีพ และมหาชนส่วนรวม
๔. พึงปฏิบัติตนให้บรรลุวัตถุประสงค์ของแต่ละวิชาชีพ และปฏิบัติหน้าที่บนพื้นฐานของ
คุณธรรม มีความยุติธรรม มีใจเป็นกลาง ไม่เลือกปฏิบัติด้วยอคติ ไม่นำความรู้สึกที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน
ไปปะปนกับการปฏิบัติหน้าที่
๕. พึงรักษาความลับในงานที่รับผิดชอบ
๖. พึงประพฤติตนเป็นแบบอย่างของอนุชนในวิชาชีพเดียวกัน

๗. ฟังปฏิบัติหน้าที่ด้วยความอดทน อดกลั้น และเป็นระเบียบเรียบร้อย
ติดตามผลงานจนแล้วเสร็จ

๘. ฟังสนองตอบนโยบายของรัฐบาลและวางตัวเป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่

๙. ฟังใช้วิชาชีพและปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์สาธารณะ

๑๐. ฟังพร้อมรับการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่

๑๑. ฟังหาวิธีป้องกัน แก้ไข ขจัดความขัดแย้งและแสวงหาทางออกที่เหมาะสม

เพื่อผลประโยชน์ส่วนรวม

๑๒. ไม่ใช้อำนาจหน้าที่ในทางมิชอบเพื่อผลประโยชน์ส่วนตน และถือเป็นหน้าที่ในการ
ป้องกัน ป้องปราม ทักท้วง ทัดทาน และเปิดเผยการทุจริตและประพฤติมิชอบ

๑๓. ฟังประพฤติตนให้ถูกต้องตามศีลธรรม ทำนองคลองธรรม และวัฒนธรรมอันดีงาม

๑๔. ไม่รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดซึ่งมีมูลค่าเกินปกติวิสัยที่วิญญูชนจะให้แก่กันโดย

เสนาหา

๑๕. ฟังละเว้นการดำเนินธุรกิจหรือกิจการที่อาจอาศัยอำนาจหน้าที่ของตนให้คุณ
ให้โทษในกิจการที่เกี่ยวกับหน้าที่นั้น

๑๖. ฟังมีความกล้าหาญที่จะปฏิเสธความไม่ถูกต้อง ไม่ยอมตกเป็นเหยื่อของการทุจริต
และประพฤติมิชอบ

๑๗. ฟังละเว้นการลอกเลียนหรืออ้างเอาผลงานของผู้อื่นไปใช้ประโยชน์โดยไม่ให้
เกียรติแก่เจ้าของผลงาน

๑๘. ฟังดำรงรักษา ส่งเสริมและสืบสานชื่อเสียง เกียรติภูมิ และศักดิ์ศรีของวิชาชีพ

๑๙. ฟังศึกษาหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้า มีทัศนคติสร้างสรรค์ทันต่อเหตุการณ์
และมุ่งสู่ความเป็นเลิศในวิชาชีพอยู่เสมอ

๒๐. ฟังเคารพเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นต่อวิชาชีพของตน

๒๑. ฟังส่งเสริมให้มีความเสมอภาคในโอกาสที่จะได้รับการพัฒนาและความก้าวหน้า

ในหน้าที่การงาน

๒๒. ฟังให้บริการประชาชนด้วยความยุติธรรม รวดเร็ว มีน้ำใจ และสุภาพเรียบร้อย

๒๓. ฟังปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมุ่งปกป้องสิทธิของประชาชน

๒๔. ฟังสนับสนุนกิจกรรมและสวัสดิการของชุมชนที่เป็นประโยชน์และเกี่ยวข้องกับ
วิชาชีพหรืองานในหน้าที่

๒๕. ฟังรักษาคำมั่นสัญญา ไม่รับปากเพียงให้พินตัวโดยไม่สนใจว่าจะทำได้ตามที่
รับปากหรือไม่

๗. ครอบครัวและเพื่อน

๑. พึงตระหนักในความสำคัญและเคารพศักดิ์ศรีของสถาบันครอบครัว ไม่ประพฤติเสื่อมเสียในทางเพศและศีลธรรม

๒. ไม่ยินยอมหรือรู้เห็นเป็นใจให้สมาชิกในครอบครัว เพื่อน และบุคคลใกล้ชิดอาศัยอำนาจหน้าที่ของตนแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ

๓. พึงช่วยเหลือเกื้อกูลเพื่อนร่วมงานในทางที่ชอบ รวมทั้งส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดความสามัคคี และร่วมแรงร่วมใจในบรรดาผู้ร่วมงานในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนรวม

๔. พึงมีความปรารถนาดีและความจริงใจในการปฏิบัติต่อผู้ร่วมงาน ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องด้วยความสุภาพ มีน้ำใจ และมนุษยสัมพันธ์อันดี

๘. ประโยชน์สาธารณะ ชุมชน และสังคม

๑. พึงช่วยเหลือและวางตัวให้เป็นที่ยึดถือและประพฤติตนเป็นประโยชน์ต่อสังคม

๒. พึงประพฤติตนให้เหมาะสมและถูกต้องตามทำนองคลองธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของสังคมไทย ในฐานะเป็นพลเมืองดี และเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ประชาชน

๓. พึงยกย่อง ส่งเสริม สนับสนุน ปกป้อง ค้ำจุนคนดีของสังคม และไม่ส่งเสริมคนไม่ดีให้มีอำนาจ

๔. พึงถือเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบต่อสังคมที่จะต้องปกป้องประโยชน์สาธารณะ ขวนขวายและอาสาในการให้บริการแก่ชุมชนและสังคมโดยเฉพาะในยามวิกฤติ

๕. พึงให้ข่าวสารข้อมูลและคำแนะนำแก่ประชาชนอย่างถูกต้อง ครบถ้วนและเสมอภาค

๖. พึงกระทำแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชน ชุมชน และสังคม

๙. มวลมนุษยชาติและสิ่งแวดล้อม

๑. พึงเป็นผู้มีคุณธรรม ตระหนักในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิมนุษยชน ความเสมอภาคของบุคคล และพึงละเว้นการปฏิบัติที่มีอคติ

๒. พึงละเว้นการนำหรือยอมให้ผู้อื่นนำผลงานทางวิชาการไปใช้ในทางทุจริตหรือเป็นภัยต่อมวลมนุษยชาติและสิ่งแวดล้อม

๓. ฟังมีน้ำใจต่อมวลมนุษย เมตตาต่อสรรพสัตว์ อนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม
๔. ฟังทำงานและสร้างสรรค์ประโยชน์เพื่อความเจริญของงามของสภาพแวดล้อม
๕. ฟังส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพ
๖. ฟังเป็นผู้นำในด้านความคิดและการกระทำในการอนุรักษ์และพัฒนาภูมิธรรม
ภูมิปัญญาท้องถิ่น และการพัฒนาที่ยั่งยืน

จรรยาบรรณของข้าราชการพลเรือน

จรรยาบรรณต่อตนเอง

ข้อ ๑ ข้าราชการพลเรือนพึงเป็นผู้มีศีลธรรมอันดี และประพฤติตนให้เหมาะสมกับการเป็นข้าราชการ

ข้อ ๒ ข้าราชการพลเรือนพึงใช้วิชาชีพในการปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความซื่อสัตย์ และไม่แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ ในกรณีที่วิชาชีพใดมีจรรยาวิชาชีพกำหนดไว้ ก็พึงปฏิบัติตามจรรยาวิชาชีพนั้นด้วย

ข้อ ๓ ข้าราชการพลเรือนพึงมีทัศนคติที่ดี และพัฒนาตนเองให้มีคุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ และทักษะ ในการทำงานเพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ราชการมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลยิ่งขึ้น

จรรยาบรรณต่อหน่วยงาน

ข้อ ๔ ข้าราชการพลเรือนพึงปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความสุจริตเสมอภาค และปราศจากอคติ

ข้อ ๕ ข้าราชการพลเรือนพึงปฏิบัติหน้าที่ราชการอย่างเต็มกำลังความสามารถ รอบคอบ รวดเร็ว ขยันหมั่นเพียร ถูกต้อง สมเหตุสมผล โดยคำนึงถึงประโยชน์ของทางราชการและประชาชนเป็นสำคัญ

ข้อ ๖ ข้าราชการพลเรือนพึงประพฤติตนเป็นผู้ตรงต่อเวลา และใช้เวลาราชการให้เป็นประโยชน์ต่อทางราชการอย่างเต็มที่

ข้อ ๗ ข้าราชการพลเรือนพึงดูแลรักษาและใช้ทรัพย์สินของทางราชการอย่างประหยัด คุ่มค่า โดยระมัดระวังมิให้เสียหายหรือสิ้นเปลืองเยี่ยงวิญญูชนจะพึงปฏิบัติต่อทรัพย์สินของตนเอง

จรรยาบรรณต่อผู้บังคับบัญชา ผู้ที่อยู่ใต้บังคับบัญชา และผู้ร่วมงาน

ข้อ ๘ ข้าราชการพลเรือนพึงมีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน การให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือกลุ่มงานของตนทั้งในด้านการให้ความคิดเห็น การช่วยทำงาน และการแก้ปัญหาาร่วมกันรวมทั้งการเสนอแนะในสิ่งที่เห็นว่าจะมีประโยชน์ต่อการพัฒนางานในความรับผิดชอบด้วย

ข้อ ๙ ข้าราชการพลเรือนซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชา พึงดูแลเอาใจใส่ผู้ที่อยู่ใต้บังคับบัญชา ทั้งในด้านการปฏิบัติงาน ขวัญ กำลังใจ สวัสดิการ และยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่อยู่ใต้บังคับบัญชา ตลอดจนปกครองผู้ที่อยู่ใต้บังคับบัญชาด้วยหลักการและเหตุผลที่ถูกต้องตามทำนองคลองธรรม

ต้นฉบับไม่มีหน้านี้

ต้นฉบับไม่มีหน้านี้

5. Respect and protect privileged information.
6. Encourage and facilitate legitimate dissent activities in government and protect the whistleblowing rights of public employees.
7. Promote constitutional principles of equality, fairness, representativeness, responsiveness and due process in protecting citizens' rights.

3. Demonstrate Personal Integrity

Demonstrate the highest standards in all activities to inspire public confidence and trust in public service.

ASPA members are committed to:

1. Maintain truthfulness and honesty and to not compromise them for advancement, honor, or personal gain.
2. Ensure that others receive credit for their work and contributions.
3. Zealously guard against conflict of interest or its appearance : e.g., nepotism, improper outside employment, misuse of public resources or the acceptance of gifts.
4. Respect superiors, subordinates, colleagues and the public.
5. Take responsibility for their own errors.
6. Conduct official acts without partisanship.

4. Promote Ethical Organizations

Strengthen organizational capabilities to apply ethics, efficiency and effectiveness in serving the public

1. Enhance organizational capacity for open communication, creativity, and dedication.
2. Subordinate institutional loyalties to the public good.
3. Establish procedures that promote ethical behavior and hold individuals and organizations accountable for their conduct.
4. Provide organization members with an administrative means for dissent, assurance of due process and safeguards against reprisal.
5. Promote merit principles that protect against arbitrary and capricious actions.
6. Promote organizational accountability through appropriate controls and procedures.
7. Encourage organizations to adopt, distribute, and periodically review a code of ethics as a living document.

5 Strive for Professional Excellence

Strengthen individual capabilities and encourage the professional development of others.

ASPA members are committed to:

1. Provide support and encouragement to upgrade competence.
2. Accept as a personal duty the responsibility to keep up to date on emerging issues and potential problems
3. Encourage others, throughout their careers, to participate in professional activities and associations.
4. Allocate time to meet with students and provide a bridge between classroom studies and the realities of public service.

Enforcement of the Code of Ethics shall be conducted in accordance with Article 1, Section 4 of ASPA's Bylaws.

In 1981 the American Society for Public Administration's National Council adopted a set of moral principles. Three years later in 1984, the Council approved a Code of Ethics for ASPA members. In 1994 the Code was revised.

ประมวลหลักจริยธรรม

แปลจากหนังสือ American Society for Public Administration, ๑๙๙๔

๑. บริการประโยชน์ส่วนรวม

- ก. พึงใช้ดุลพินิจเพื่อเสริมสร้างประโยชน์ของส่วนรวม
- ข. พึงขัดขวางการเลือกปฏิบัติ การก่อกวนความเดือดร้อนทุกรูปแบบ และสนับสนุนการทำดี
- ค. พึงสำนึกและส่งเสริมสิทธิของประชาชนให้ทราบถึงหน้าที่ต่อส่วนรวม
- ง. พึงมีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่เกี่ยวกับนโยบาย
- จ. พึงมีความเมตตา กรุณา ความเป็นธรรมและเป็นคนมองโลกในแง่ดี
- ฉ. พึงสนองตอบประชาชนด้วยความสมบูรณ์ ชัดเจนและเข้าใจง่าย
- ช. พึงช่วยเหลือประชาชนในการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ
- ซ. พึงเตรียมพร้อมในการตัดสินใจที่ทวนกระแสประชาชน

๒. เคารพรัฐธรรมนูญและกฎหมาย

- ก. พึงเข้าใจและปรับใช้กฎหมายและระเบียบกับอาชีพของตน
- ข. พึงปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและนโยบายที่ไม่เป็นประโยชน์และล้าสมัย
- ค. พึงจัดการเลือกปฏิบัติที่มีชอบด้วยกฎหมาย
- ง. พึงป้องกันการจัดการการเงินทุนส่วนรวมที่ไม่ถูกต้องทุกรูปแบบ และสนับสนุนการตรวจสอบบัญชีและตรวจสอบการจัดการการเงินทุนดังกล่าว
- จ. พึงเคารพและคุ้มครองข่าวสารส่วนบุคคล
- ฉ. พึงสนับสนุนกิจการของรัฐและคุ้มครองสิทธิของเจ้าหน้าที่ของรัฐ
- ช. พึงสนับสนุนหลักการตามรัฐธรรมนูญในการคุ้มครองสิทธิของประชาชน

๓. แสดงออกซึ่งบุรณภาพส่วนบุคคล

- ก. พึงรักษาสัจจะและความซื่อสัตย์และไม่ยอมเสียสัจจะและความซื่อสัตย์เพื่อความก้าวหน้าเกียรติยศหรือผลประโยชน์ส่วนตน
 - ข. พึงมั่นใจว่าการทำงานและการมีส่วนร่วมงานทำให้คนมีเกียรติยศชื่อเสียง
 - ค. พึงระมัดระวังตัวต่อการขัดผลประโยชน์ เช่น การเล่นพรรคเล่นพวก การจ้างงานไม่เป็นธรรม
- การใช้ทรัพยากรส่วนรวมไม่ถูกต้องหรือการรับอามิสจากผู้อื่น เป็นต้น
- ง. พึงเคารพผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงานและประชาชนทั่วไป

- จ. พึ่งรับผิดชอบต่อความผิดของตนเอง
- ฉ. พึ่งปฏิบัติหน้าที่โดยปราศจากความลำเอียง

๔. ส่งเสริมองค์กรจริยธรรม

- ก. พึ่งเพิ่มขีดความสามารถขององค์กรจริยธรรมให้มีการสื่อสารอย่างอิสระ สร้างสรรค์และ
ทุ่มเท
- ข. พึ่งซื่อสัตย์ต่อองค์กรจริยธรรมเพื่อประโยชน์ส่วนรวม
- ค. พึ่งสร้างกระบวนการที่ส่งเสริมพฤติกรรมด้านจริยธรรมและให้เอกชนและองค์กรรับผิดชอบ
ดำเนินการ
- ง. พึ่งจัดให้สมาชิกขององค์กรจริยธรรมมีหลักประกันทางกฎหมายและได้รับความคุ้มครองจาก
การแก้แค้นของฝ่ายปกครอง
- จ. พึ่งส่งเสริมหลักคุณธรรมซึ่งคุ้มครองให้พ้นจากการใช้อำนาจและการกระทำตามอำเภอใจ
- ฉ. พึ่งส่งเสริมการดำเนินงานขององค์กรจริยธรรมโดยผ่านการควบคุมและกระบวนการที่เหมาะสม
- ช. พึ่งส่งเสริมองค์กรจริยธรรมเพื่อรับมาเผยแพร่และทบทวนประมวลหลักจริยธรรมเป็นระยะ ๆ
เหมือนกับเป็นเอกสารที่มีชีวิต

๕. มุ่งมั่นเพื่อความเป็นเลิศในอาชีพ

- ก. พึ่งส่งเสริมและสนับสนุนเพื่อยกระดับความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพ
- ข. พึ่งถือว่าเป็นหน้าที่รับผิดชอบในการแก้ปัญหาให้ทันสมัยอยู่เสมอ
- ค. พึ่งสนับสนุนให้มีการร่วมกิจกรรมและสมาคมเกี่ยวกับอาชีพ
- ง. พึ่งจัดเวลาเพื่อพบนักศึกษาและเป็นตัวเชื่อมระหว่างนักศึกษาในห้องเรียนและชีวิตจริง
เกี่ยวกับการบริการประชาชน

ประมวลจริยธรรม

ข้อพึงปฏิบัติต่อตนเองของนักการเมือง

ความประพฤติและการปฏิบัติตนของนักการเมืองทุกคน ทั้งที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่การงานและเป็นเรื่องส่วนตัว ย่อมมีผลกระทบต่อสถาบันทางการเมืองและประเทศชาติ รวมถึงประชาชน

ดังนั้น เพื่อเกียรติยศของตนเอง และภาพพจน์ของสถาบันการเมือง นักการเมืองจึงพึงประพฤติปฏิบัติในทางที่เหมาะสมกับหน้าที่การงานของตนอยู่เสมอ

๑. พึงปฏิบัติในหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ มีทัศนคติที่ดีต่อหน้าที่การงานที่ได้รับมอบหมาย พุ่มเทก่าลังกาย ก่าลังใจ ก่าลังความคิดในการทำงานอย่างเต็มสติกำลัง ความสามารถ
๒. พึงรักษาสุขภาพกายสุขภาพใจให้สมบูรณ์ และมันพัฒนาตน (หมายถึง สมรรถภาพ ศักยภาพ คุณภาพ ความเก่ง ความดี)
๓. พึงตั้งมั่นในความซื่อสัตย์สุจริต รวมทั้งการรักษาเกียรติของตนให้เป็นที่ยอมรับในสังคม
๔. พึงละเว้นอบายมุข (หมายถึงหนทางแห่งความเสื่อม)
๕. พึงดำเนินชีวิตให้เหมาะสมกับฐานะ (สมฐานะนารูป) ไม่ฟุ่มเฟือย ไม่สุรุ่ยสุร่าย ไม่ใช่จ่ายเกินตัว
๖. พึงเคารพกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ ตลอดจนเคารพวินัยในการทำงาน เป็นข้อปฏิบัติในการทำงานร่วมกัน และช่วยให้การทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
๗. พึงรักษาวินัยโดยปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับและวินัยที่กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด

คณะกรรมการวิสามัญร่างแผนพัฒนาการเมืองแห่งชาติ

๑. นายถวิล ไพรสณฑ์	ประธานคณะกรรมการ
๒. นายวีระ รักความสุข	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายชัชวาลย์ ชมภูแดง	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
๔. นายอำนาจ สุวรรณคีรี	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม
๕. นายนพดล ปัทมะ	โฆษกคณะกรรมการ
๖. นายพีรพันธุ์ พาลุสุข	ผู้ช่วยโฆษกคณะกรรมการ
๗. นายกุศล หมีเทศ	กรรมการ
๘. นางสาวชรินทร์ดี พุทธปวน	กรรมการ
๙. นายชาติวัฒน์ ชาติกรกุล	กรรมการ
๑๐. นายโชคสมาน สีลาวงษ์	กรรมการ
๑๑. นายทองปัทม์ เพียงเกษ	กรรมการ
๑๒. นางสาวธารทอง ทองสวัสดิ์	กรรมการ
๑๓. นายประจวบ ไชยสาส์น	กรรมการ
๑๔. นายประวิช รัตนเพียร	กรรมการ
๑๕. นายไพศาล ยิ่งสมาน	กรรมการ
๑๖. นายมนตรี ด่านไพบูลย์	กรรมการ
๑๗. นางลลิตา ฤกษ์สำราญ	กรรมการ
๑๘. นายวิชัย ตันศิริ	กรรมการ
๑๙. นายสวัสดิ์ คำประกอบ	กรรมการ
๒๐. นายสีบแสง พรหมบุญ	กรรมการ
๒๑. นายกิตติศักดิ์ ประกิต	เลขานุการคณะกรรมการ
๒๒. นายภูมินทร์ ลีธีระประเสริฐ	ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ

คณะอนุกรรมการพิจารณาการวางแผนพัฒนาการเมืองแห่งชาติ
ว่าด้วยแผนพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตย
การคุ้มครองและขยายสิทธิเสรีภาพของปวงชนชาวไทย
การกระจายอำนาจและปฏิรูประบอบราชการ

๑. นายอำนาจ สุวรรณคีรี	ประธานคณะอนุกรรมการ
๒. นายถวิล ไพรสณฑ์	อนุกรรมการ
๓. นายมนตรี ด่านไพบูลย์	อนุกรรมการ
๔. นายชัชวาลย์ ชมภูแดง	อนุกรรมการ
๕. นายวีระ รักความสุข	อนุกรรมการ
๖. นายโชคสมาน สีลาวงษ์	อนุกรรมการ
๗. นายภูมินทร์ ลิธีระประเสริฐ	อนุกรรมการ
๘. นายนพดล ปัทมะ	อนุกรรมการ
๙. นายรุ่ง แก้วแดง	อนุกรรมการ
๑๐. หม่อมราชวงศ์จักรกรรณ จิตรพงศ์	อนุกรรมการ
๑๑. นายพา อักษรเสื่อ	อนุกรรมการ
๑๒. นายนันทसार สีสลับ	อนุกรรมการ
๑๓. รศ.สมคิด เลิศไพฑูรย์	อนุกรรมการ
๑๔. ผศ.มาลี พฤษภ์พงศาวลี	อนุกรรมการ
๑๕. นายสมชัย วัฒนการุณ	อนุกรรมการ
๑๖. นายสุเมต สุวรรณพรหม	เลขานุการคณะอนุกรรมการ

คณะอนุกรรมการพิจารณากร่างแผนพัฒนาการเมืองแห่งชาติ
ว่าด้วยโครงสร้าง อำนาจ สถาบันการเมืองและการปกครอง
กระบวนการเข้าสู่อำนาจและการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ

๑. นายวิชัย ตันศิริ	ประธานคณะอนุกรรมการ
๒. นายสวัสดิ์ คำประกอบ	อนุกรรมการ
๓. นางสาวธารทอง ทองสวัสดิ์	อนุกรรมการ
๔. นายพีรพันธุ์ พาลุสุข	อนุกรรมการ
๕. นายคณิน บุญสุวรรณ	อนุกรรมการ
๖. ผศ. สุนทร มณีสวัสดิ์	อนุกรรมการ
๗. นายยลยง มีพีชน์	อนุกรรมการ
๘. นางสาวชรินทร์ พุทธปวน	เลขานุการคณะอนุกรรมการ
๙. นายชาติวัฒน์ ชาติกรกุล	ผู้ช่วยเลขานุการคณะอนุกรรมการ
๑๐. นางสาวพรรณราย ชันชกิจ	ผู้ช่วยเลขานุการคณะอนุกรรมการ

คณะอนุกรรมการปรับร่างแผนพัฒนาการเมืองแห่งชาติ
ในส่วนต่าง ๆ เพื่อให้สอดคล้องกัน

๑	นายวิชัย ตันศิริ	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๒	นายอำนาจ สุวรรณคีรี	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๓	นายกิตติศักดิ์ ปกติ	ประธานคณะอนุกรรมการ
๔	นายนพดล ปัทมะ	อนุกรรมการ
๕	นายชาติวัฒน์ ชาติกรกุล	อนุกรรมการ
๖	รองศาสตราจารย์ ประณต นันทิยะกุล	อนุกรรมการ
๗	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ มาลี พฤษ์พงสาวลี	อนุกรรมการ
๘	นางสาวพรรณราย ชันชกิจ	อนุกรรมการ
๙	นายพา อักษรเสื่อ	อนุกรรมการ
๑๐	นายสมชัย วัฒนการุณ	อนุกรรมการ

คณะกรรมการพิจารณายกวางแผนพัฒนาการเมืองแห่งชาติ
ว่าด้วยแผนพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตย

๑. นายอำนาจ สุวรรณคีรี	ประธานคณะกรรมการ
๒. นายวีระ รักความสุข	คณะกรรมการ
๓. นายรุ่ง แก้วแดง	คณะกรรมการ
๔. หม่อมราชวงศ์จักรกรธ จิตรพงศ์	คณะกรรมการ
๕. นายพา อักษรเสื่อ	คณะกรรมการ
๖. นายนนทสาร สีสลับ	คณะกรรมการ
๗. นายอำนาจ จันเงิน	คณะกรรมการ
๘. นายประสิทธิ์ อทินวงศ์	คณะกรรมการ
๙. นายเวชชวุฒิ บุญชูวิทย์	คณะกรรมการ
๑๐. นายสุเมต สุวรรณพรหม	เลขานุการคณะกรรมการ

คณะกรรมการพิจารณาร่างแผนพัฒนาการเมืองแห่งชาติ
ว่าด้วยการคุ้มครองและขยายสิทธิเสรีภาพของปวงชนชาวไทย

๑. นายมนตรี ตันไพบูลย์	ประธานคณะกรรมการ
๒. นายชัชวาลย์ ชมภูแดง	คณะกรรมการ
๓. นายโชคสมาน สีลาวงษ์	คณะกรรมการ
๔. นายภูมินทร์ ลีธีระประเสริฐ	คณะกรรมการ
๕. นายนพดล ปัทมะ	คณะกรรมการ
๖. ผศ.มาลี พงษ์พงศาวลี	คณะกรรมการ
๗. นายสมชัย วัฒนการุณ	คณะกรรมการ

คณะกรรมการพิจารณายกร่างแผนพัฒนาการเมืองแห่งชาติ
ว่าด้วยโครงสร้าง อำนาจ สถาบันการเมืองและการปกครอง
กระบวนการเข้าสู่อำนาจและการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ

๑. รศ.ประถนต์ นันทียะกุล	ประธานคณะกรรมการ
๒. รศ.มนตรี รูปสุวรรณ	คณะกรรมการ
๓. ผศ.สุนทร มณีสวัสดิ์	คณะกรรมการ
๔. นายสกล สกลเดช	คณะกรรมการ
๕. นายวรรณธรรม กาญจนสุวรรณ	คณะกรรมการ
๖. ว่าที่ร้อยโท วิษณุ บุญมาร์ตัน	คณะกรรมการ
๗. นายยลยง มีพีชน์	คณะกรรมการ
๘. นางสาวพรรณราย ชันธิกิจ	คณะกรรมการ
๙. นายราชพฤกษ์ ชูดำ	คณะกรรมการ
๑๐. นางสาวพรพิศ เลิศไชสง	เลขานุการคณะกรรมการ

หน้าว่าง

คณะอนุกรรมการรับฟังการประชาสัมพันธ์ร่างแผนพัฒนาการเมืองแห่งชาติ

๑. นายอำนาจ สุวรรณคีรี	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๒. นายวิชัย ดันศิริ	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๓. รศ.ประเวศ นันทิยะกุล	ประธานคณะอนุกรรมการ
๔. นายกิตติศักดิ์ ปกรติ	รองประธานคณะอนุกรรมการ
๕. ผศ.มาลี พงศ์พงษ์สวัสดิ์	อนุกรรมการ
๖. ผศ.สุนทร มณีสวัสดิ์	อนุกรรมการ
๗. นายสกล สกลเดช	อนุกรรมการ
๘. นายวรรณธรรม กาญจนสุวรรณ	อนุกรรมการ
๙. นายชาติวัฒน์ ชาติกรกุล	อนุกรรมการ
๑๐. นางสาวพรรณราย ชันธิกิจ	อนุกรรมการ
๑๑. นายเวชชวุฒิ บุญชูวิทย์	อนุกรรมการ
๑๒. นายประสิทธิ์ อทินวงศ์	อนุกรรมการ
๑๓. นายสุเมต สุวรรณพรหม	อนุกรรมการ
๑๔. นายสมชัย วัฒนการุณ	เลขานุการคณะอนุกรรมการ
๑๕. นางสาวพรพิศ เลิศไธสง	ผู้ช่วยเลขานุการคณะอนุกรรมการ
๑๖. นายราชพฤกษ์ ชูดำ	ผู้ช่วยเลขานุการคณะอนุกรรมการ

